

2025
EYLÜL

VERGİ BÜLTENİ

Eylül 2025

Vergi Dünyasının Kalbinden: Maliye İçin Vergi Gündemi

Sayı: 8

Değerli Okurlar,

Gelir İdaresi Başkanlığı, Türkiye'nin mali yönetim sisteminde kamu gelirlerinin toplanması ve mali disiplinin sağlanması açısından hayati bir kurumdur. Ekonomik yapının karmaşıklaşması, dijital dönüşümün hızlanması ve kamu hizmetlerine yönelik artan beklentiler; Başkanlığın organizasyonel yapısının ve insan kaynağı politikasının yeniden değerlendirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Gelir İdaresi personeli; ekonomik istikrarın, mali disiplinin ve kamu hizmetlerinin sürekliliğinin güvencesidir. Ancak artan iş yükü ve sorumluluklara rağmen mevcut ücret ve kariyer sistemi, çalışanların motivasyonunu koruyamamaktadır. Devlet bütçesinin omurgasını oluşturan bu teşkilatın, görevlerinin niteliği, taşıdığı sorumluluk ve kamuya katkısı dikkate alınarak yeniden ele alınması kaçınılmaz hale gelmiştir.

Personelin mali haklarında yapılacak iyileştirmeler ve liyakati esas alan bir kariyer yapısının güçlendirilmesi hem çalışma barışını hem de verimliliği artıracaktır. Uzun süredir beklenen Vergi Daireleri Kuruluş ve Görev Yönetmeliği'nin yürürlüğe girmesiyle birlikte, teşkilat yapısında uzun zamandır uygulamada sorun yaratan bazı hiyerarşik belirsizliklerin giderilmesi ve görev tanımlarının yeniden düzenlenmesi mümkün olacaktır. Ancak bu adımlar tek başına yeterli değildir. Sahadaki bilgi birikimini ve mesleki olgunluğu temsil edecek bir üst kademe olarak "Başuzmanlık" unvanının ihdas edilmesi, artık kaçınılmaz bir ihtiyaçtır. Bu düzenleme hem mesleki motivasyonu artıracak hem de Gelir İdaresi'nin insan kaynağı politikasına uzun vadeli bir istikrar kazandıracaktır.

Gelir İdaresi'nin gücü, sahadaki uygulama deneyimi ile kurumsal planlama kapasitesi arasındaki dengeden doğmaktadır. Bu dengenin sürdürülmesi, ancak emeğe ve liyakate değer veren bir yönetim anlayışıyla mümkündür. Mevcut maaş sistemi bu dengeyi taşımakta zorlanmakta; emek ile karşılık arasındaki mesafe giderek büyümektedir. Bu nedenle, kamu gelirlerinin adil, etkin ve sürdürülebilir biçimde yönetilebilmesi için teşkilat personelinin hak ettiği mali ve idari düzenlemelerin gecikmeden hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Bu sayının hazırlanmasında emeği ve katkısı bulunan tüm meslektaşlarıma teşekkür eder; Gelir İdaresi teşkilatımızda adaletin, liyakatin ve kurumsal güçlenmenin esas alındığı bir yapının kalıcı hale gelmesini temenni ederim.

Saygılarımla.

Hakan GÜREL

Sahibi

Yeterliğe Tabi Gelir Uzmanları Derneği

Genel Yayın Yönetmeni

Hakan GÜREL

Yayın Kurulu

Berhan Özgür GÜLCAN

Birol COŞKUN

Rahman DEMİREL

Zeynep TAT

Didem GERMİ

Duygu ÜLKÜ

Elmas BAŞKAN

Mustafa Hüseyin YERLİ

Abdullah KARAİSMAIL

Hüseyin Gökhan ARPA

Suna Simge KORKMAZ

Telif ve Sorumluluk Hükümleri

Vergi Bülteni Dergisi'nde yer alan tüm yazı, tablo, şekil ve görsellerin telif hakkı Yeterliğe Tabi Gelir Uzmanları Derneği'ne aittir. Bu içeriklerin tamamı veya bir bölümü, Dernek Yönetim Kurulu'nun yazılı izni olmaksızın çoğaltılamaz, yayımlanamaz veya basılamaz. Alıntı yapılması halinde mutlaka kaynak gösterilmesi gerekmektedir.

Dergide yayımlanan yazıların bilimsel ve etik sorumluluğu tamamen yazarlarına aittir. Bu yazılar, Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın veya Gelir İdaresi Başkanlığı'nın resmî görüşü olarak değerlendirilemez.

“MALİYE GÜÇLÜ ELLERDE”

EYLÜL BÜLTENİ

01

MEVZUAT GÜNCELLEMELERİ

02

TARH VE TAHSİL ZAMANAŞIMI SÜRECİ

Mahmut ÇAĞLAYAN

Vergi Dairesi Müdür Yardımcısı

16-20

03

İMALATÇILAR TARAFINDAN YAPILAN MAL
İHRACINDA İHRACAT BEDELİNE GÖRE İADE

Salih BAYAR

Vergi Dairesi Müdür Yardımcısı

21-27

04

KATMA DEĞER VERGİSİ İADELERİNDE İDARE
İLE MÜKELLEFİ BAĞLAYAN SÜRELER VE
SONUÇLARI

Şeydanur MUTLU YILDIRIM

Gelir Uzmanı

28-33

05

KUYUMCUĞARA YÖNELİK YAPILAN HASILAT
DENETİMİ ÜZERİNE TESPİT EDİLEN
SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Mustafa Hüseyin YERLİ

Gelir Uzmanı

Doç. Dr. Yunus ŞİŞMAN

Öğretim ÜYESİ

34-42

06

ÇAĞDAŞ BİR HAZERFEN: DOĞMANIN
GÖLGESİNDE, UZMANLAŞMANIN
KISKACINDA BÜTÜNCÜL BAKIŞ

Duygu ÜLKÜ

Gelir Uzmanı

43-46

07

**6183 SAYILI KANUNUN 48 İNCİ MADDESİ
KAPSAMINDA TECİL VE TAKSİTLENDİRME**

Nevzat UĞUR
Gelir Uzmanı

47-54

08

**VERGİ İDARESİNDE DİJİTALLEŞME VE REFORM
ÖNERİLERİ**

Şeydanur MUTLU YILDIRIM
Gelir Uzmanı

56-56

09

**DAHİLDE İŞLEME VE GEÇİCİ KABUL REJİMİ
KAPSAMINDA KDV İSTİSNASI UYGULAMASI**

Adem ALTINKAYNAK
Gelir Uzmanı

57-69

10

**DEVLETİN SESSİZ GÜCÜ 6183: HAP BİLGİLER VE
PRATİK NOTLAR-1**

Cüneyt SAĞLIK
Gelir Uzmanı

70-78

11

**VERGİ İDARELERİNDE TEKNOLOJİ KULLANIMI:
DÜNYA GENELİNDE DİJİTAL DÖNÜŞÜM**

Suna Simge KORKMAZ
Gelir Uzmanı

79-83

İÇİNDEKİLER

1. MEVZUAT GÜNCELLEMELERİ	13
2. TARH VE TAHSİL ZAMANAŞIMI SÜRECİ	16
Mahmut ÇAĞLAYAN / Vergi Dairesi Müdür Yardımcısı	16
2.1. Tarh Zamanaşımı:	16
2.2. Tahsil Zamanaşımı:	17
2.2.1. Tahsil Zamanaşımını Kesen Haller	18
2.3. Sonuç:	20
3. İMALATÇILAR TARAFINDAN YAPILAN MAL İHRACINDA İHRACAT BEDELİNE GÖRE İADE	21
Salih BAYAR / Vergi Dairesi Müdür Yardımcısı	21
3.1. Giriş	21
3.2. İmalatçılar Tarafından Yapılan Mal İhracında İhracat Bedeline Göre İade	21
3.2.1. Yetki ve Kapsam	21
3.2.2. İhraç Malın Özellikleri ve İmalatçı İçin Gerekli Belgeler	22
3.2.3. İstisnanın Beyanı	22
3.2.4. İade Talep Süreci	23
3.2.5. Mahsuben İade Talepleri	25
3.2.6. Nakden İade Talepleri	25
3.2.7. İade Taleplerine İlişkin Diğer Hususlar	25
3.2.7.1. KDV Ödemeksizin Alımlar	25
3.2.7.2. İhraç Kayıtlı İade(11/1-c) ile Karşılaştırılması	26
3.2.7.3. Mal İhracatı-301 ile Karşılaştırılması	26
3.3. Sonuç	26
4. KATMA DEĞER VERGİSİ İADELERİNDE İDARE İLE MÜKELLEFİ BAĞLAYAN SÜRELER VE SONUÇLARI	28
Şeydanur MUTLU YILDIRIM / Gelir Uzmanı	28
Giriş	28
4.1. Kavramsal Çerçeve: Sürelerin Hukuki Niteliği	28
4.2. Mükellefi Bağlayan Süreler	28
4.2.1. İade Talep Dilekçesi ve Belgeler	28
4.2.2. İade Türlerine Göre Süreler	28
4.2.2.1. İndirimli Oran İadesi	28
4.2.2.2. Tam İstisna Kapsamındaki İşlemler	29
4.2.2.3. Kısmi Tevkifatlı İşlemler	29
4.2.2.4. Yatırım Teşvik Belgesi Kapsamındaki İnşaat İşleri	29
4.2.3. YMM Raporu veya Teminatlı İadeler	29
4.2.4. Eksiklik Yazılarında Süreler	29
4.3. İdareyi Bağlayan Süreler	29

4.3.1. Genel Süre.....	29
4.3.2. Teminatlı İadeler	29
4.3.3. Artırımlı Teminatlı İadeler	29
4.3.4. KDV İadesi Ön Kontrol Raporu	30
4.3.5. Hızlandırılmış İade Sertifikası (HİS).....	30
4.3.6. Mahsup Talepleri.....	30
4.4. Olumsuz Rapor ve Tespit Hallerinde Süreler	30
4.4.1. Sahte Belge Düzenlemek Amacıyla Mükellefiyet Tesisi	30
4.4.2. Sahte veya Yanıltıcı Belge Düzenleyenler	30
4.4.3. Sahte veya Yanıltıcı Belge Kullananlar	30
4.4.4. Defter ve Belge İbraz Etmeme veya Adresinde Bulunamama	30
4.4.5. SMİYB Kullanma Tespiti ve Doğrudan Mal/Hizmet Temin Edilenlerde Olumsuzluk	30
4.5. KDV İade İncelemesi ve Dava Açma Süresi	31
4.6. Sürelerin İhlalinin Sonuçları	31
4.7. KDV İade Sürelerine İlişkin Tablo	31
4.7.1. Mükellef Açısından.....	31
SMİYB Kullanma Tespiti ve Doğrudan Mal/Hizmet Temin Edilenlerde Olumsuzluk.....	31
4.7.2. İdare Açısından	32
4.8. Karşılaştırmalı Vergi Mevzuatı Açısından KDV İade Süreleri	32
4.9. Değerlendirme ve Sonuç	32
5. KUYUMCULARA YÖNELİK YAPILAN HASILAT DENETİMİ ÜZERİNE TESPİT EDİLEN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	34
Mustafa Hüseyin YERLİ / Gelir Uzmanı	34
Doç. Dr. Yunus ŞİŞMAN / Öğretim Üyesi	34
Giriş	34
5.1. Kuyumcular Altını Nereden Temin Eder?	35
5.2. Vergi Usul Kanununa Göre Altının Değerlemesi	35
5.3. Altın Esaslı Muhasebe Sistemi (Kuyum Sektörünün Yıllarca Beklediği Sistem)	36
5.4. Kuyumcuların Karşılaştığı Bazı Zorluklar	37
5.4.1 Güvenlik Sorunu.....	37
5.4.2. Kredi Kartı ile Ödeme Kabul Etme Zorunluluğu	38
5.4.3. Fatura Düzenleme Aşamasında Yaşanan Zorluklar	38
5.5. Kuyumcuların Faaliyetlerinde Kayıt Dışılığı Azaltarak Vergi Gelirlerini Arttırmanın Yolları	39
5.5.1. Haksız Rekabetin Önlenmesi	39
5.5.2. Fiktif Kârın Vergilendirilmesinden Vazgeçilmesi	39
5.5.3. İşçilik Bedellerinin Düşük Gösterilmesinin Engellenmesi	40
5.6. Çözüm Önerileri	41
5.6.1. Kuyumcular İçin Altın Esaslı Muhasebe Sistemine Geçiş Sağlanmalıdır	41
5.6.2. İmitasyon Ürünlerin Üzerine Sahte Olduğunu Belirten İşaretlerin Koyulması	41

5.6.3. Kuyum Sektörüne Özel Kredi Kartı Uygulamalarının Hayata Geçirilmesi	41
5.6.4. Tüm Kuyumcuların 30.000 TL Üzeri Elden Para Kabul Etmemesi İçin Ortak Levha Asılması	41
5.6.5. İşçilik Bedellerinin Doğruluğunun Denetlenmesi	41
5.6.6. Fatura Düzenleme Sınırının Arttırılması ve Faturada Bulunması Gereken Bilgilerin Azaltılması	41
5.7. Sonuç	41
6. ÇAĞDAŞ BİR HAZERFEN: DOĞMANIN GÖLGESİNDE, UZMANLAŞMANIN KISKACINDA BÜTÜNCÜL BAKIŞ	43
Duygu ÜLKÜ / Gelir Uzmanı	43
Yerleşik Hayattan Modernizme: Tek Hakikatin Doğuşu	43
Bilim Nasıl Dogma Üretir?	43
Korelasyon mu, Nedensellik mi?	43
Uzmanların Çelişkisi	44
Uzmanlığın İmtiyazı ve Dogmanın Üretimi	44
Arifân Kültürümüzde Bilmenin Değeri	44
Bütüncül Bakış ve Hazerfen'in Unutulan Mirası	44
Gelir Uzmanları: Çağdaş Bir Hazerfen	45
İlm ile Amel Etmek	45
Geleceğe Bakış	45
7. 6183 SAYILI KANUNUN 48 İNCİ MADDESİ KAPSAMINDA TECİL VE TAKSİTLENDİRME	47
Nevzat UĞUR / Gelir Uzmanı	47
7.1. Tecil Nedir?	47
7.2. Tecil Şartları Nelerdir?	47
1) Borçludan teminat alınması	47
2) Borç ödemede iyi niyet sahibi olma	49
3) Borçlunun yazılı müracaatının olması	49
4) Tecil edilen amme alacaklarının, belirlenen faiz oranı esas alınarak hesaplanan tecil faiziyle birlikte ödenmesi	50
5) Borçlunun Zor Durum Halinin Tespiti	52
7.3. Tecilden Yararlanan Borçlu Borcu Yoktur Yazısı Alabilir mi?	53
7.4. Tecil Şartlarına Uyulmamasının Sonuçları	53
8. VERGİ İDARESİNDE DİJİTALLEŞME VE REFORM ÖNERİLERİ	55
Şeydanur MUTLU YILDIRIM / Gelir Uzmanı	55
Giriş	55
8.1. E-Tebliğin Kapsamının Genişletilmesi	55
8.2. E-Düzeltilme ve E-Tebliğ Entegrasyonu	55
8.3. Beyana Dayalı Vergilerde Ödeme Emri Sürecinin Kaldırılması	56
8.4. Tam Dijitalleşme: Evrak Çıktısına Son	56
8.5. Banka E-Haciz Sürecinde Protokol Güncellemesi	56

8.6. Sonuç	56
9. DAHİLDE İŞLEME VE GEÇİCİ KABUL REJİMİ KAPSAMINDA KDV İSTİSNASI UYGULAMASI	57
Adem ALTINKAYNAK / Gelir Uzmanı	57
Giriş	57
9.1. Yasal Düzenleme ve Yetki	57
9.1.1. İhracat Süresi	58
9.1.2. Şartlara Uygunluk ve Yükümlülük	58
9.1.1.3. Değerlendirme ve Sonuç	58
9.2. Dahilde İşleme ve Geçici Kabul Rejimleri Kapsamında Tecil-Terkin Uygulaması	58
9.2.1. DİİB Sahipleri Arası Teslim	59
9.2.2. KDV İade Sınırı ve Şartı	59
9.2.3. Uygulamadan Yararlanacak Mükellefler	59
9.2.4. Uygulama Kapsamında Teslimde Bulunabilecek Satıcılar	59
9.3. Uygulama Kapsamında Teslim Edilebilecek Mallar	60
9.3.1. Fatura Alt Limit Şartı (Teslim Edilecek Malların Değer Sınırı)	60
9.3.2. İade Durumu (Fatura Bedeli Sonradan Limit Altına Düşerse)	60
9.3.3. Eşdeğer Eşya (Eş Değer Madde) Uygulaması	61
9.3.4. DİİB’de Belirtilen Miktar Aşılmaz	61
9.3.5. Sonuç	61
9.4. Tecil-Terkin Uygulaması	61
9.4.1. Uygulamanın Amacı ve Kapsamı	61
9.4.2. Süreç ve Tarafların Sorumlulukları	61
9.4.3. Belgelendirme ve Beyan	62
9.4.4. Rapor Türleri	62
9.4.5. Terkin İşlemi	62
9.4.6. Dönemsellik ve Raporlama	63
9.4.7. Sonuç	63
9.5. İhracatın Süresinde Yapılmaması Durumu	63
9.5.1. Satıcının Sorumluluğu ve Bildirim Yükümlülüğü	63
9.5.2. Satıcının KDV Beyanı	63
9.5.3. KDV İade Süreci	63
9.5.4. Sonuç	64
Önerilen Kaynaklar:	64
SIKÇA SORULAN SORULAR (SSS)	65
ÖZELGELER	68
10. DEVLETİN SESSİZ GÜCÜ 6183: HAP BİLGİLER VE PRATİK NOTLAR-1	70
Cüneyt SAĞLIK / Gelir Uzmanı	70
Giriş	70

10.1. 6183 SAYILI KANUN KAPSAMINA GİRMEYEN ALACAKLAR.....	70
10.1.1. Akitten Doğan Alacaklar:.....	70
10.1.2. Haksız Fiilden Doğan Kazançlar:	70
10.1.3. Haksız İktisaptan Doğan Kazançlar:	70
10.1.4. Belediye ve Diğer Tüzel Kişilik Alacakları:	70
10.1.5. Özel Hukuk Tazminat Alacakları:	70
10.2. TEMİNAT OLARAK KABUL EDİLEN DEĞERLER (6183/ 10.MADDE)	71
10.2.1. Para ve yabancı paralar	71
10.2.2. Bankalar tarafından verilen süresiz teminat mektupları	71
10.2.3. Hazine Müsteşarlığınca ihraç edilen Devlet iç borçlanma senetleri	71
10.2.4. Hükümetçe tespit edilecek milli şirketlerin hisse senetleri ve tahvilleri	71
10.2.5.	71
10.3. TAKİP GİDERLERİ	71
10.3.1. Haciz Giderleri	71
10.3.2. Taşıma Giderleri	72
10.3.3. Muhafaza Giderleri	72
10.3.4. Satış Giderleri	72
10.3.5. Zor Kullanma Giderleri	72
10.4. AYNINDAN DOĞAN BORÇLAR	72
10.5. NİYABETEN TAKİBAT (6183 SAYILI KANUN 5. MADDE)	73
10.5.1. Yetkili Tahsil Daireleri:	73
10.5.2. Niyabeten Takibatın Şartları:	73
10.5.3. Niyabeten Yapılabilecek İşlemler:	73
10.5.4. Niyabeten Yapılamayacak İşlemler:.....	73
10.5.5. Yetkili Mahkeme:.....	73
10.6. ÖLÜM HALİNDE TAKİBİN GERİ BIRAKILMASI	73
10.6.1. Genel Kurallar:	73
10.6.2. Mirasçılık ve Takip	74
10.6.3. Borçlunun Ölümünün Sonuçları ve Mirasçıların Sorumluluğu	74
10.6.4. Mirasın Reddi	74
10.7. TEREKENİN RESMÎ TASFİYESİ HALİNDE;	74
10.8. İHTİYATÎ HACİZ İLE KESİN HACİZ ARASINDAKİ FARKLAR	75
10.9. İHTİYATÎ TAHAKKUK İLE İHTİYATÎ TAHAKKUK İLE FARKLAR	75
10.10. İHTİYATÎ HACİZ UYGULAMALARININ SONUÇLARI	76
10.11. KANUNÎ TEMSİLCİ OLARAK SORUMLULUK	76
10.12. GECİKME ZAMMI VE GECİKME FAİZİ ARASINDAKİ FARKLAR VE BENZERLİKLER	77
10.13. SONUÇ	78
11. VERGİ İDARELERİNDE TEKNOLOJİ KULLANIMI: DÜNYA GENELİNDE DİJİTAL DÖNÜŞÜM	79

Suna Simge KORKMAZ / Gelir Uzmanı	79
Abstract	79
Giriş	79
11.1. Dünya Geneline Vergi İdarelerinde Teknoloji Kullanımı	79
11.2. Dijital Vergi Uygulamalarının Etkileri	81
11.2.1. Vergi Gelirleri Üzerindeki Etkisi:	81
11.2.2. Şeffaflık ve Hesap Verilebilirlik	81
11.2.3. Mükellef Hizmetleri ve Memnuniyeti	81
11.2.4. Operasyonel Verimlilik:	81
11.2.5. Risk Yönetimi ve Denetim:	81
11.2.6. Ekonomik ve Sosyal Etkiler:	81
11.3. Gelecek Trendleri ve Öneriler	81
11.3.1. Gelecek Trendler:	81
11.3.2. Öneriler	82
11.4. Sonuç ve Değerlendirme	82
ÖZELGELER	84
Zoom Uygulaması Üzerinden Verilen Özel Derslerden Elde Edilen Gelirlerin Sosyal İçerik Üreticiliği İstisnası Kapsamında Değerlendirilip Değerlendirilemeyeceği Hakkında (03.06.2025 Tarih ve 700843 Sayılı Özelge)	84
E-Derginin Yurtdışı Firmaya Devri Halinde Vergilendirme Hakkında (11.07.2025 Tarih ve 22264 Sayılı Özelge) .	84
Babadan Miras Olarak Kalan Zeytin Ağaçlarından Elde Edilen Kazancın Beyan Edilip Edilmeyeceği Hakkında (25.06.2025 Tarih ve 785634 Sayılı Özelge)	84
Gerçek Usulde Vergilendirilen Mükellefin 2022 Yılı İtibarıyla Basit Usule Geçmesi ve 2023 Yılı İtibarıyla Tekrardan Gerçek Usule Geçmesi Nedeniyle Geçmiş Yıl Zararlarının İndirilip İndirilemeyeceği Hakkında (05.07.2024 Tarih ve 898242 Sayılı Özelge)	85
Elektronik Ticaret Kapsamında Yapılan Ödemelerde Tevkifat Uygulamasında Kuyumculuk Ürünlerine Ait İşçilik Bedellerinin Tevkifat Matrahına Dahil Edilip Edilmeyeceği Hakkında (17.07.2025 Tarih ve 888118 Sayılı Özelge)	86
Konaklama Uygulaması Üzerinden Verilen Kiralama Hizmetine Aracılık Faaliyeti Karşılığında Düzenlenecek Komisyon Faturasında Uygulanması Gereken KDV Oranı Hakkında (07.05.2025 Tarih ve 577108 Sayılı Özelge)	86
Arabuluculuk Faaliyetinden Dolayı KDV Tevkifatı Uygulanıp Uygulanmayacağı Hakkında (05.05.2025 Tarih ve 245593 Sayılı Özelge)	86
Kantinde Uygulanacak KDV Oranı Hakkında (28.03.2025 Tarih ve 32420 Sayılı Özelge)	87
VERGİ MEVZUATINDAN NOTLAR	88
GELİR VERGİSİ	88
TİCARİ KAZANCIN TESPİTİ	88
BİRİNCİ SINIF TÜCCARLAR	88
Birinci ve İkinci Sınıf Tüccarlarda Sınıf Değiştirme	88
BASİT USULE TABİ OLMANIN ŞARTLARI	89
Gerçek Usulden Basit Usule Geçiş	89
Basit Usule Tabi Mükelleflerde Gün Sonunda Toplu Belge Düzenleme Uygulaması	89

YILLIK BEYANNAMEYE DAHİL EDİLMEMEYECİK KAZANÇ VE İRATLAR	89
KURUMLAR VERGİSİ	90
KURUMLAR VERGİSİ İLE İLGİLİ BAZI ORANLAR.....	90
KURUMLAR VERGİSİ ORANLARI.....	90
KATMA DEĞER VERGİSİ	91
KATMA DEĞER VERGİSİ ORANLARI (KDVK, Md. 28).....	91
VERGİ USUL KANUNU	96
VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ	98

1. MEVZUAT GÜNCELLEMELERİ

➤ Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair 55 Seri No'lu Tebliğ Resmi Gazete 'de Yayımlandı.

4 Eylül 2025 tarihli ve 33007 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanan Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri No: 55) ile;

- KDV Kanunu'nun 13/c maddesi kapsamındaki petrol arama faaliyetlerine ilişkin KDV istisnasının uygulanmasına yönelik açıklama yapılmıştır.
- KDV Kanunu'nun 13/f maddesinde yer alan istisna düzenlemesine yönelik açıklama yapılmıştır.
- KDV Kanunu'nun 13 üncü maddesine eklenen (o) bendi ile milli savunma ve iç güvenlik ihtiyaçlarında kullanılmak üzere taşıt teslimleri istisna kapsamına alınmış olup buna ilişkin açıklamalar yapılmıştır.
- 31/12/2025 tarihinde sona eren KDV Kanununun geçici 37 nci maddesindeki imalat sanayii ile turizme yönelik yatırım teşvik belgesi sahibi mükelleflere belge kapsamındaki inşaat işlerine ilişkin mal teslimleri ve hizmet ifalarında uygulanan istisnanın uygulanma süresinin aynı maddede Cumhurbaşkanına verilen yetki çerçevesinde 1/5/2025 tarih ve 32887 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanan 9770 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile 31/12/2028 tarihine kadar uzatılmasının Tebliğe işlenmesi sağlanmıştır.
- KDV Kanunu'nun 17/4-p maddesine eklenen vakıfların taşınmaz teslimleri ile Kentsel Dönüşüm Başkanlığının arsa ve arazi teslimlerine yönelik istisna hükmü ile ilgili açıklamalar yapılmıştır.
- KDV Kanunu'nun 21 inci maddesinde yapılan değişiklik ile 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununun 16'ncı maddesinin (4) numaralı fıkrası uyarınca teminat karşılığı ithal edilen malın teminatının hesaplanmasına esas özel tüketim vergisi tutarı, ithalatta KDV matrahına eklenmiş olup buna ilişkin açıklamalar yapılmıştır.
- İade hakkı doğuran işlemlerde ATİK nedeniyle yüklenilen KDV'den iade hesabına pay verilebilmesi işlemlerine yönelik açıklamalar yapılmıştır.
- 2.000 TL olarak uygulanmakta olan katma değer vergisi iade talebinde bulunulabilecek asgari tutar 15/3/2025 tarihli ve 32842 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanan 14/3/2025 tarihli ve 9582 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararıyla 10.000 TL olarak belirlendiğinden, Tebliğin ilgili bölümü güncellenmiştir.

Tam Metni: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/09/20250904-7.htm>

➤ Özel Tüketim Vergisi (II) Sayılı Liste Uygulama Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri No:15) Resmi Gazete 'de Yayımlandı.

4 Eylül 2025 tarihli ve 33007 Resmi Gazete 'de yayımlanan Özel Tüketim Vergisi (II) Sayılı Liste Uygulama Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri No:15) ile;

- 7555 sayılı Kanunun 13 üncü maddesiyle, ÖTV Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (3) numaralı bendine (ç) alt bent olarak eklenen, ulusal güvenlik kuruluşlarınca, Kanuna ekli (II) sayılı listede yer alan ve yerli katkı oranı en az %40 olan mallar ile hafif ticari araçlar, eşya taşımaya mahsus araçlar ve motosikletlerin münhasıran milli savunma ve iç güvenlik ihtiyaçlarında kullanılmak üzere ilk iktisabında tanınan ÖTV istisnasına ilişkin açıklamalar yapılmıştır.

- 7555 sayılı Kanunun 14 üncü maddesiyle, Cumhurbaşkanına tanınan, ÖTV Kanununa ekli (II) sayılı listede yer alan binek otomobillerin “motor silindir hacmi, menzil ve batarya kapasitesi” ne göre farklı oranlar belirleme yetkisine ilişkin açıklamalar eklenmiştir.
- 7555 sayılı Kanunun 15 inci maddesiyle düzenlenen arazi taşıtları tanımlanmıştır.
- Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından satılan taşıtların ÖTV’sinin, beyannamenin verildiği günü takip eden 15 inci günün akşamına kadar ödenmesine yönelik düzenleme yapılmıştır.

Tam Metni: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/09/20250904-9.htm>

➤ Beyanname ve Bildirgelerde Damga Vergisi Tutarlarını Yeniden Belirleyen 10364 Sayılı Cumhurbaşkan Kararı Resmi Gazete ‘de Yayımlandı.

488 Sayılı Damga Vergisi Kanununa Ekli (1) Sayılı Tabloda Yer Alan Bazı Kâğıtlara Ait Maktu Vergi Tutarlarının Yeniden Belirlenmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 10364) 06/09/2025 tarihli ve 33009 sayılı Resmi Gazete ‘de yayımlandı.

5/9/2025 tarihli ve 10364 sayılı Cumhurbaşkan Kararı ile, 488 sayılı Damga Vergisi Kanununa ekli (1) sayılı tablonun “IV. Makbuzlar ve diğer kâğıtlar” başlıklı bölümünün 2 nci fıkrasında yer alan maktu damga vergisi tutarları yeniden belirlenmiştir.

Damga Vergisine Tabi Beyanname/Bildirge	Eski Tutar	Yeni Tutar
a) Yabancı memleketlerden gelen posta gönderilerinin gümrüklenmesi için postanelerce gümrüklere verilen liste beyannamelerinde yazılı her gönderi maddesi için	(4,80 TL)	(7,00 TL)
b) Vergi beyannameleri: ((f) bendi dâhil olmak üzere, beyanname verme süresi içerisinde düzeltme amacıyla verilen beyannameler hariç)		
ba) Yıllık gelir vergisi beyannameleri	(672,40 TL)	(1.000,00 TL)
bb) Kurumlar vergisi beyannameleri	(898,20 TL)	(1.350,00 TL)
bc) Katma değer vergisi beyannameleri	(443,70 TL)	(665,00 TL)
bd) Muhtasar beyannameler	(443,70 TL)	(665,00 TL)
be) Diğer vergi beyannameleri (damga vergisi beyannameleri hariç)	(443,70 TL)	(665,00 TL)
c) Gümrük idarelerine verilen beyannameler	(898,20 TL)	(1.350,00 TL)
d) Belediye ve il özel idarelerine verilen beyannameler	(329,30 TL)	(495,00 TL)
e) Sosyal güvenlik kuramlarına verilen sigorta prim bildirgeleri	(329,30 TL)	(495,00 TL)
f) 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgesi ile muhtasar beyannamenin birleştirilerek verilmesiyle oluşturulan beyannameler	(526,00 TL)	(790,00 TL)

Düzenleme 1 Ekim 2025 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yürürlüğe girecektir.

Tam Metni: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/09/20250906-4.pdf>

➤ Beyanname ve Bildirgelerde Damga Vergisi Tutarlarını Yeniden Belirleyen 10364 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı Resmi Gazete 'de Yayımlandı.

4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununa Ekli (II) Sayılı Listede Yer Alan Bazı Malların Özel Tüketim Vergisi Oranlarının Yeniden Tespiti Hakkında Karar (Karar Sayısı: 10363) 06/09/2025 tarihli ve 33009 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlandı.

5/9/2025 tarihli ve 10363 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile, 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununa ekli (II) sayılı listede yer alan, 18 Gros tonilatoyu geçmeyen gezinti gemileri (Denizde seyretmeye mahsus olanlar), Yolcu ve gezinti gemileri (Denizde seyretmeye mahsus olmayanlar) ve Yatlar, kotralar, tekneler ve gezinti gemilerinin özel tüketim vergisi oranı %8 olarak belirlenmiştir.

G.T.İ.P. NO	Mal İsmi	Eski Vergi Oranı (%)	Yeni Vergi Oranı (%)
8901.10.10.00.11	18 Gros tonilatoyu geçmeyen gezinti gemileri (Denizde seyretmeye mahsus olanlar)	0	8
8901.10.90.00.11	Yolcu ve gezinti gemileri (Denizde seyretmeye mahsus olmayanlar)	0	8
89.03	Yatlar ve diğer eğlence ve spor amaçlı deniz taşıtları; kürekli kayıklar ve kanolar (Şişirilebilir olanlar, birim ağırlığı 100 kg.ı geçmeyenler, kürekli kayıklar ve kanolar hariç) - Yatlar, kotralar, tekneler ve gezinti gemileri	0	8

Tam Metni: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/09/20250906-3.pdf>

➤ 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu Hükümlerine Göre Ticari Kazancı Basit Usulde Tespit Edilen Mükellefler Hakkında 10380 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı Resmi Gazete 'de Yayımlandı.

8/9/2025 tarihli ve 10380 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile Büyükşehir belediyesi olan illerde, bir önceki takvim yılının son günü itibarıyla Türkiye İstatistik Kurumu tarafından yayımlanan son verilere göre nüfusu 30.000'i geçmeyen ilçeler hariç olmak üzere;

- Her türlü emtia imalatı ile uğraşanlar,
- Her türlü emtia alım-satımı ile uğraşanlar (Münhasıran bir işyeri açmaksızın gezici olarak veya pazar takibi suretiyle perakende emtia alım-satımı ile uğraşanlar hariç)
- İnşaat ile ilgili her türlü işlerle uğraşanlar,
- Motorlu taşıtların her türlü bakım ve onarım işleriyle uğraşanlar,
- Lokanta ve benzeri hizmet işletmelerini işletenler,
- Eğlence ve istirahat yerlerini işletenler,
- Şehir içi yolcu taşımacılığı faaliyetinde bulunanlar.

1/1/2026 tarihinden itibaren gerçek usulde vergilendirilecektir.

Tam Metni: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/09/20250909-6.pdf>

2. TARH VE TAHSİL ZAMANAŞIMI SÜRECİ

Mahmut ÇAĞLAYAN / Vergi Dairesi Müdür Yardımcısı

mahmut.caglayan@gelirler.gov.tr

Yıl sonlarının yaklaşmasıyla Vergi dairesi müdürlüklerinde, amme alacağının tarh ve tahsil zamanaşımına uğratılmamasına yönelik, yoğun bir çalışma süreci başlamakta olup; bu yazımızda tarh ve tahsil zamanaşımı hükümlerinden bahsederek örneklerle konuyu daha anlaşılır kılmaya çalışacağız.

213 sayılı Vergi Usul Kanunu (VUK) 113. maddesinde; ‘Zamanaşımı, süre geçmesi suretiyle vergi alacağının kalkmasıdır’ şeklinde tanımlanmıştır. Vergi kanunlarımıza göre vergi alacağının belirli sürelerde tarh edilerek mükellefe tebliğ edilmemesi veya kesinleşen ve amme alacağı hüviyetini kazanan borcun belirli sürelerde tahsil edilmemesi durumunda “zamanaşımına” uğrayacağı ile ilgili iki temel hüküm düzenlenmiştir. Bunlardan biri VUK’ta düzenlenen Tarh zamanaşımı ve diğeri de 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda (AATUHK) düzenlenen Tahsil Zaman aşımı hükmüdür.

Aklımıza, vergi kanunlarına işlenen zamanaşımı hükmü ile devletin alacağından neden vazgeçtiği veya Devletin, neden ilânihâye alacağını takip edip tahsil etme yolunu seçemediği şeklinde sorular gelebilmektedir. Bilindiği gibi, Türkiye Cumhuriyeti Devleti Anayasa ile çerçevesi çizilen bir hukuk devletidir. Hukuk devletinin olmazsa olmaz temel ilkeleri vardır. Bunlardan en önemlisi diyebileceğimiz; idarenin tek yanlı olarak yaptığı ve başkalarının hukukunda değişiklik meydana getirdiği çeşitli hukuki işlemlere karşı yargı yolunun açık olması ilkesi ve kişilerin hukuka olan güveni (hukuki güvenlik) ilkesidir. Nitekim anayasamızın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyeti’nin demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olduğu hüküm altına alınmıştır. Vergi kanunlarındaki zamanaşımı hükmü, vatandaşların devlete ve onun eylemlerine olan güvenini sağlamayı amaçlayan bir anayasal ilke olan hukuki güvenlik ilkesi bağlamında değerlendirilmelidir. Yine amme alacağının sürüncemede bırakılmayarak bir an önce tahsil edilerek bu doğrultuda çeşitli sosyal ve yatırım harcaması planı ve kararların alınması da amaçlandığı tartışmasızdır.

213 sayılı VUK ve 6183 sayılı AATUHK kapsamında olup da zamanaşımına uğramış borçlar için borçlunun herhangi bir talepte bulunulmasına gerek olmayıp, zamanaşımı hükmü vergi dairesince re’sen dikkate alınacaktır. Tarh zamanaşımı, verginin/alacağın varlığını hukuk aleminden kaldırmasına karşılık; tahsil zamanaşımına uğramış borş amme alacağını ortadan kaldırmayıp, cebri tahsilat sürecini ortadan kaldıracağı için borçlunun rızaen yapacağı ödemelerin idarece kabul edileceği tabiidir. Tahsil zamanaşımına uğrayan borç, bir bakıma borçlar kanunundaki “eksik borçlar” gibi değerlendirilebilir çünkü zamanaşımına uğrayan borç hukuken varlığı kabul edilen fakat cebren tahsil yolu kapanan, borçlunun rızası doğrultusunda ifa edilebilen bir borç haline gelecektir.

2.1. Tarh Zamanaşımı:

Tarh zamanaşımı 213 sayılı Vergi Usul Kanununda düzenlenmiştir. Mezkur kanunun 114. maddesinde “Vergi alacağının doğduğu takvim yılını takip eden yılın başından başlayarak beş yıl içinde tarh ve mükellefe tebliğ edilmeyen vergiler zamanaşımına uğrar.” hükmüne yer

verilmiştir. Takdir komisyonuna matrah takdiri için başvurulması durumunda zamanaşımının bir sene duracağı ve yine kanuni şarta bağlı uygulanan istisna ve muafiyetlerde şartın ihlalini izleyen yıl başından itibaren tarh zamanaşımının işleyeceği hususları unutulmamalıdır.

Örnek 1: KDV yönünden incelenen (A) Ltd. Şti. adına düzenlenen Vergi İnceleme Raporu gereğince 06/2020 Dönemi için vergi ziyai cezalı tarhiyat önerilmiş olup, vergi dairesi, vergi ve cezayı ihbarname kuralına göre tarh ederek en geç 31/12/2025 tarihine kadar mükellefe tebliğ etmesi gerekmektedir; aksi durumda vergi/ceza tarh zamanaşımına uğrayacaktır.

Örnek 2: (A) Ltd. Şti'nin 06/2020 Dönemine ait KDV beyannamesinin gerçek durumu yansıtmadığına yönelik delil elde edilmesi üzerine, Vergi Dairesi tarafından ilgili dönem matrahının yeniden takdiri için 213 sayılı VUK'un 30/6 maddesi gereğince 11/12/2025 tarihinde Takdir Komisyonu Başkanlığına sevk edilmiştir. Komisyon kararı ise 05/03/2026 tarihinde vergi dairesine tevdi edilmiştir.

Çözüm:

Normal tarh zamanaşımı süresi 31/12/2025 olup, bu süre dolmadan matrah takdiri için takdir komisyonuna başvurularak zamanaşımı durdurulmuştur. Duran zamanaşımı süresi 20 gün olup, takdir komisyonu kararının daireye tebliğ tarihini izleyen günden itibaren 20 gün içinde yani en son 25/03/2026 tarihine kadar tarhiyat yapılarak mükellefe tebliğ edilmelidir, aksi durumda vergi/ceza tarh zamanaşımına uğrayacaktır.

Verginin tarhi olarak bilinen vergi alacağının miktarının belirlenmesi ve bu tutarın ihbarname kuralına göre mükellefe tebliği sürecinde vergi dairesinin son derece dikkatli olması gerekmektedir. Zira verginin yanlış tarhi ya da tarh edilen verginin yanlış kişilere tebliği gibi durumlarda, velev ki ihbarnameye itiraz edilmeden borç kesinleşmiş olsun, borcun vadesinde ödenmemesi üzerine kendisine ödeme emri tebliğ edilen borçlunun 15 gün içerisinde borca itiraz hakkının bulunduğu unutulmamalıdır.

6183 sayılı kanunun 58. madde Kendisine ödeme emri tebliğ olunan şahıs, böyle bir borcu olmadığını veya borcun zamanaşımına uğradığı hakkında ödeme emrinin tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde vergi mahkemesi nezdinde itiraz edebileceği hüküm altına alınmıştır. Ödeme emri safhasında borca itiraz edilmesi durumunda, mahkemelerce borcun kaynağına inilerek, tahakkukun dayanağı olan ibarname, tebligat zarfı, rapor, komisyon kararı vb. belgeler yıllar sonra vergi dairesinden istenerek borcun hukuka uygunluğu yönünden incelenebilmektedir. Açıklanan sebeplerden dolayı usul ve hukuka uygun olarak verginin tarh ve tebliği gerekmele beraber, manuel ortamda tebliğ edilen ihbarname ve ödeme emirlerine ait “tebligat zarflarının” borç bitinceye kadar imha edilmeyerek muhafaza edilmesi önem arz etmektedir.

2.2. Tahsil Zamanaşımı:

Tahsil zamanaşımı 6183 sayılı AATUHK'da düzenlenmiştir. Mezkur kanunun 102. maddesinde “Amme alacağı, vadesinin rasladığı takvim yılını takip eden takvim yılı başından itibaren 5 yıl içinde tahsil edilmezse zamanaşımına uğrar. Para cezalarına ait hususi kanunlarındaki zamanaşımı hükümleri mahfuzdur.” hükmüne yer verilmiştir.

Amme alacağı teriminden anlamamız gerekenin; Devlete, il özel idarelerine ve belediyelere ait vergi, resim, harç, ceza tahkik ve takiplerine ait muhakeme masrafı, vergi cezası, para cezası gibi asli, gecikme zammı, faiz gibi fer'i amme alacakları olduğu yine 6183 sayılı AATUHK'nın 3. maddesinde tanımlanmış olup, bu bölümde bu alacakların tahsil zamanaşımı sürecinden bahsedeceğiz.

Bilindiği gibi, vergi, resim, haç, vergi-para cezası vb. amme alacaklarının ödeme süreleri hususi kanunlarında ve/veya Vergi Usul Kanununda belirlenmiş olup, amme alacağının belirlenen vade tarihlerinde ödenmemesi durumunda vergi dairesince mezkur kanunun 55. maddesi gereğince lüzumlu ödeme emri düzenlenip mükellefe tebliğ edilerek takip ve kovuşturma süreci başlatılmaktadır. Usul ve hukuka uygun olarak tarh ve tebliğ edilen ve kesinleşen fakat vade tarihinde ödenmeyen bir borç için, ödeme emrinin düzenlenip tebliği ile, cebri takip ve tahsil süreci başlamış olacaktır. Borçlunun kendi beyanı üzerine veya idarenin tarhı üzerine kesinleşerek tahakkuk eden borcun, tahakkuk fişinde yer alan vade tarihini izleyen yıl başından itibaren beş yıl içinde ödenmediği sürece ya da vade tarihinden önce, yazımızın ilerleyen bölümlerinde detaylı olarak bahsedeceğimiz, 6183 sayılı kanunun 103. Maddesinde yer alan tahsil zamanaşımını kesen hallerden en ez biri meydana gelmediği sürece amme alacağı tahsil zaman aşımına uğrayacaktır.

Borçlunun yabancı memlekette bulunması, hileli iflas etmesi veya terekesinin tasfiyesi hallerinde tahsil zamanaşımının işlemeyeceği/duracağı, duran zamanaşımının ise bu hallerin ortadan kalkmasını müteakiben işleyeceği unutulmamalıdır.

Örnek:

Düzce Vergi dairesi Müdürlüğüne (A) Ltd. Şti. adına tespit edilen fark KDV için düzenlenen 03/2022 dönemine ait Vergi Ceza İhbarnamesini mükellefe 20/11/2025 tarihinde tebliğ edilmiş olsun. Mükellefin 30 günlük yasal haklarını kullanmadığı varsayımı ile borç kesinleşmiş olsun. Bu örnek olayda borcun hangi tarihte tahsil zamanaşımına uğrayacağını hesaplayalım:

Çözüm:

- Tarhiyat aşamasındaki bir borcun amme alacağı olabilmesi için alacağın kesinleşmesi gerekmektedir. Örnek olayda yasal haklar kullanılmadığı için 30. günün sonunda borç/alacak kesinleşmiştir.
- Örnek olayda 03/2022 dönemine ait borç tarh zamanaşımı süresi (31/12/2027) içerisinde borçluya tebliğ edilmiş (20/11/2025) olup, borçlunun 30 günlük yasal haklarını kullanmaması üzerine üzerine borç 20/12/2025 tarihinde kesinleşerek tahakkuk fişi kesilir.
- Örnek olayda ilgili döneme ait taksit süresi geçtikten sonra borç tahakkuk ettiği için kesinleşen borcun, VUK'un 112. maddesi gereğince tahakkuk tarihinden itibaren bir ay içinde ödenmesi gerekecektir.
- 20/12/2025 kesinleşen borca 1 (bir) aylık vade tarihi eklenirse borç vade tarihi 20/01/2026 olacaktır.
- **26/01/2026 vade tarihini izleyen 5. yılın sonu ise (2027,2028,2029,2030,2031) 31/12/2031 olup, bu tarih örnek olaydaki borcun tahsil zamanaşımı süresinin son günüdür.**

2.2.1. Tahsil Zamanaşımını Kesen Haller:

6183 sayılı AATUHK'nın 103. maddesinde tahsil zamanaşımını kesen hallerden bahsedilmiş olup, mezkur kanunun 1. ve 2. maddelerinde yer verilen; vergi, resim harç, ceza vb. amme alacakları için, vade tarihini izleyen 5. yılın sonuna kadar aşağıda maddeler halinde sayılan durumların meydana gelmesi durumunda zamanaşımının kesileceği, "kesilmenin rasladığı takvim yılını takip eden takvim yılı başından itibaren zamanaşımı süresinin yeniden işlemeye başlayacağı." hüküm altına alınmıştır.

Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'a (AATUHK) göre, amme alacakları için genel tahsil zamanaşımı süresi 5 yıl olmakla beraber, bazı özel kanunlarda adli ve idari para cezaları

için farklı sürelerin belirlendiği ve tahsil zamanaşımı süreleri hesaplanırken kendi özel kanunlarında belirlenen bu sürelerin dikkate alınması gerektiği unutulmamalıdır.

Adli para cezası, mahkemeler tarafından hükmedilen ve Türk Ceza Kanunu (TCK) kapsamında yer alan ve ceza hükmündeki yaptırım iken, İdari para cezalarının ise Kabahatler Kanunu veya özel kanunlar (Trafik Kanunu, SGK Kanunu vb.) gereğince ilgili idareler tarafından verilen cezalardır.

TCK kapsamında verilen bir adli para cezası için tahsil zamanaşımı süresi 10 yıl iken, Kabahatler Kanunu gereğince verilen idari yaptırım cezalarında uygulanan ve kesinleşen idari yaptırım (İPC) tutarına göre tahsil zamanaşımı süreleri 3,4,5 ve 7 yıl şeklinde farklılık gösterebilmektedir. Örneğin, 10 bin TL altındaki IPC için tahsil zamanaşımı süresi 3 yıl iken, 50 bin TL ve üstü IPC için tahsil zamanaşımı süresi 7 yıl olarak belirlenmiştir.

Zamanaşımını kesen haller kanunda şu şekilde sayılmıştır:

1. Ödeme: Borçlunun veya üçüncü kişinin rızaen yapacağı her türlü ödeme ya da idarenin cebren yaptığı her çeşit tahsilat.

2. Haciz tatbiki: Borçlunun veya borçlu lehine muvafakat veren üçüncü kişinin menkul ve gayrimenkul malları üzerine haciz şerhi işlenmesi. Örnek; Borçlunun banka hesaplarına veya aracı üzerine kati haciz şerhi tatbiki.

3. Cebren tahsil ve takip muameleleri sonucunda yapılan her çeşit tahsilat: Ör; borçlunun banka hesaplarında yakalanan paranın istenerek borca mahsubu, araç satışından sağlanan tahsilat vb.

4. Ödeme emri tebliği: Mezkur kanun 55. maddesi gereğince borçluya ödeme emrinin tebliği.

5. Mal bildirimi, mal edinme ve mal artmalarının bildirilmesi: Ödeme emrinin tebliğinden sonra borçlunun boş dahi olsa mal beyanında bulunması.

6. Yukardaki 5 sırada gösterilen muamelelerden herhangi birinin kefile veya yabancı şahıs ve kurumlar mümessillerine tatbiki veya bunlar tarafından yapılması: Ör; Borçluya kefil olan üçüncü kişinin aracına kati haciz şerhinin işlenmesi.

7. İhtilafli amme alacaklarında kaza mercilerince bozma kararı verilmesi: Dava konusu borç için BİM tarafından verilen kararın Danıştay tarafından bozulması.

8. Amme alacağının teminata bağlanması: Borç için mezkur kanunun 10. maddesi kapsamında (menkul mal, süresiz ve şartsız teminat mektubu/Banka ile kefalet senetleri/Sigorta Şkt.) verilen teminatlar.

9. Kaza mercilerince icranın tehirine karar verilmesi,

10. İki amme idaresi arasında mevcut bir borç için alacaklı amme idaresi tarafından borçlu amme idaresine borcun ödenmesi için yazı ile müracaat edilmesi.

11. Amme alacağının özel kanunlara göre ödenmek üzere müracaatta bulunulması ve/veya ödeme planına bağlanması: (Özel yapılandırma kanunları ile borcun tecil edilerek taksitlendirilmesi. Ör; 11/11/2020 tarihli ve 7256 sayılı, 03/06/2021 tarihli ve 7326 sayılı, 09/03/2021 tarihli ve 7440 sayılı yasalardan faydalanılarak borcun taksitlendirilmesi)

Borcun belirlenen vade tarihini izleyen 5. yılın sonuna kadar yukarıdaki durumlardan herhangi birisinin meydana gelmesi durumunda, her defasında borcun tahsil zamanaşımı süresi 5 yıl uzayacaktır.

Örnek: 31/12/2020 vade tarihli bir borç için vergi dairesi tarafından 20/12/2019 tarihinde borçlunun yeni aldığı aracına kati haciz şerhi işlemiş olup, bu durumda tahsil zamanaşımı süresi kati haciz şerhini izleyen yıl başından itibaren 5. yılın sonuna kadar yani 31/12/2024 tarihine kadar uzayacaktır. Aynı borçlar için 20.12.2024 tarihinde mükellefin banka hesaplarına kati haciz şerhi işlenmiş olup, banka tarafından verilen cevapta mükellefin banka hesaplarında mevduat bulunduğu ve vergi dairesi haczinin işlendiği bilgisi verilmiştir. Bu durumda Kati haciz şerhinin işlendiği 2024 yılını izleyen 5. yılın sonuna kadar yani 31/12/2029 tarihine kadar vergi dairesince cebren takip/tahsil işlemlerine devam edilebilecektir.

2.3. Sonuç:

Vergi kanunlarımıza işlenen zamanaşımı hükmü gereğince, beli sürelerin geçmesiyle amme alacağının zamanaşımına uğrama ihtimali bulunmaktadır. Tarh zamanaşımı hükmü ile borç doğurmaya yönelik idari işlem hukuk aleminden kalkarak yok olmakta iken; tahsil zamanaşımı hükmü ile amme borcu artık cebren (haciz vb. yollarla) takip ve tahsil edilemeyen ‘eksik borç’ haline gelmektedir. Tahsil zamanaşımına uğrayan amme alacağı için, borçlu veya üçüncü kişi tarafından rızaen yapılacak ödemelerin kabul edileceği ise tabiidir.

Amme alacağının tarh sürecinden tahsil sürecine uzanan her aşamasında dikkatli ve özenli davranılması, ihbarname ile ödeme emri gibi idari işlemlerin tanzimi ve bunların tebliği sürecinde kanunun amir hükümlerine riayet edilmesi (oran, tutar ve dayanak hususunda hata yapılmaması), idari işlemin ivedilikle muhatabına tebliği, idari işlemlerin zamanında tesisi amme alacaklarının tarh/tahsil zamanaşımına uğramasına engel olacağı gibi kamu yatırım ve harcamalarının finansmanında kullanılan amme alacaklarının kısa sürede tahsil edilmesine de katkı sağlayacaktır.

Mahmut ÇAĞLAYAN

Vergi Dairesi Müdür Yardımcısı

Kaynakça:

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun

213 sayılı Vergi Usul Kanunu

5326 sayılı Kabahatler Kanunu

442 nolu Tahsilat Genel Tebliği

3. İMALATÇILAR TARAFINDAN YAPILAN MAL İHRACINDA İHRACAT BEDELİNE GÖRE İADE

Salih BAYAR / Vergi Dairesi Müdür Yardımcısı

sbayar@gmail.com

ÖZET

Bu çalışma ile ihracat istisnası kapsamında KDV iadesi doğuran iade türlerinden “İmalatçılar Tarafından Yapılan Mal İhracında İhracat Bedeline Göre İade” türünün dayanağı, kapsamı, iadeye konu malın özellikleri, mükellefin sahip olunması gereken belgeler, KDV beyannamesindeki yeri, iade talep süreci hakkında bilgi verilmiş ve sonuç bölümünde konu hakkında genel bir değerlendirme yapılmıştır.

3.1. Giriş

KDV iade uygulaması, modern vergi sistemlerinin hem mükellefler hem de vergi idaresi açısından dikkatle ele alınması gereken bir konudur. Mükellefler yönünden KDV iadesi, üretim ve ihracat faaliyetleri sırasında yüklenilen vergilerin maliyet unsuru haline gelmesini engelleyerek likidite imkânlarını artırmakta ve yurt dışındaki üreticiler ile rekabet imkanı sağlamaktadır. Vergi idaresi açısından ise iade mekanizması, vergide adaletin tesis edilmesinin yanı sıra, ekonomik faaliyetlerin teşvik edilmesi ve kayıtlı ekonomiye yönelimin sağlanması bakımından kritik bir araç niteliğindedir.

Diğer taraftan KDV iade sistemi, zaman içerisinde hem mükelleflerin değişen ihtiyaçları hem de idarenin denetim gücü, teknolojik yenilikler, yetkin personel gibi durumlara bağlı olarak yeniden düzenlenmektedir. Bu kapsamda 2022 yılında mevzuatımıza imalatçı ihracatçılar için yönetimi kolay, öngörülebilir, anlaşılır ve bazı durumlarda da KDV iade tutarını arttıran İmalatçılar Tarafından Yapılan Mal İhracında İhracat Bedeline Göre İade mekanizması kazandırılmıştır.

Bu iade uygulamasına ilişkin hususlara ise KDV Genel Uygulama Tebliğinin (II/A) bölümünde ‘1.1.4.2. İmalatçılar Tarafından Yapılan Mal İhracında İhracat Bedeline Göre İade’ başlığı altında yer verilmiştir. Çalışmamız ile bu iade türü özelinde mevzuatta yer alan hususlar, konuya ilişkin özelgeler ve uygulamada bilinmesi önem arz eden hususlara yer verilerek hem mükellef açısından hem de vergi uygulayıcıları tarafından konunun daha iyi anlaşılmasına katkı sunulması hedeflenmiştir.

3.2. İmalatçılar Tarafından Yapılan Mal İhracında İhracat Bedeline Göre İade

3.2.1. Yetki ve Kapsam

KDV kanunun 32 maddesinde sayılan maddeler kapsamında (11, 13, 14, 15, 14, 17-s) indirim konusu yapılan ancak hesaplanan verginin az olması veya hiç olmamasından dolayı indirilmeyen vergilerin iade edileceği ve iade talebinin ise işlemin gerçekleştiği dönemi izleyen ikinci takvim yılının sonuna kadar talep edilmesi gerektiği hususu düzenlenmiştir. Ayrıca ilgili maddenin diğer fıkrasında ise Hazine ve Maliye Bakanlığının imalatçılar tarafından yapılan

ihracat işlemlerinden kaynaklanan iadelerde, yüklenilen katma değer vergisi yerine sektörler itibarıyla ihracat bedelinin belli bir oranına kadar iade yaptırmaya yetkili olduğu belirtirmiştir. Bakanlık bu yetkisini 41 Seri No'lu KDVGUT'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ ile kullanmıştır.

Tebliğde yapılan değişiklik ile iade kapsamına imalatçı olup imal ettikleri malları doğrudan ihraç eden ihracatçılar girmektedir. Bu mükellefler istemeleri durumunda ihracat bedelinin %10'na kadar devir KDV ile sınırlı olmak üzere yüklenim yapmadan iade talep edebilmektedirler.

3.2.2. İhraç Malın Özellikleri ve İmalatçı İçin Gerekli Belgeler

Bu kapsamda ihraç edilecek malın İmalatçı Belgesinde yer alan üretim kapasitesine göre imal edilebilecek mal veya fason olarak imal ettirilen mal olması gerekmektedir. Piyasadan hazır olarak satın alınan malların ihracatından ise bu kapsamda iade talep edilmesi mümkün değildir.

Ayrıca imalatçının;

- Sanayi siciline kayıtlı ve sanayi sicil belgesini haiz olması veya Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığından alınmış çiftçi kayıt belgesi, gıda işletmesi kayıt belgesi ve işletme onay belgelerinden (üretici belgesi) herhangi birine sahip olması,
- İlgili meslek odasına kayıtlı bulunması,
- Üretimin yapıldığı dönemde yürürlükte bulunan Sanayi Sicil Tebliğlerinde öngörülen sayıda işçi çalıştırması ve gerekli araç parkına sahip olması veya kapasite raporundaki üretim altyapısına sahip olması gerekmektedir.

Konu ile ilgili olarak Eskişehir Defterdarlığının 20.02.2024 tarih 12848 sayılı özelgede:

Faaliyet konusu yaş sebze ve meyvelerin işlenip paketlenmesi, dahili alım/satımı ile ithalat/ihracatı olan mükellefin bu ürünleri hazır hale getirmek için yıkama, boylama, mumlama, sarartma ve paketlenme gibi işlemler uygulandığı ve İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğünden alınan İşletme Kayıt Belgesine ve Kapasite Raporuna sahip olunduğu belirtilerek 'İmalatçılar Tarafından Yapılan Mal İhracında İhracat Bedeline Göre İade' kapsamında KDV iadesinden faydalanıp faydalanamayacağı hususu sorulmuştur.

Özelgede cevaben imalatçının yukarıda sayılan özellikleri sayılmış ve "Şirket tarafından üretilmeyen yaş meyve ve sebzelerin faaliyet kapsamında işlemlerden geçtikten sonra ihracına ilişkin 'İmalatçılar Tarafından Yapılan Mal İhracında İhracat Bedeline Göre İade' KDV iadesi talep etmeniz mümkün değildir. Öte yandan söz konusu faaliyetlere ilişkin SANAYİ VE SİCİL BELGESİ alınması ve tebliğin (II/A 1.1.4.2) bölümündeki diğer şartların da sağlanması kaydıyla KDV iadesinin ihracat bedeline göre iadesi mümkündür."denilmiştir.

Görüldüğü üzere mükelleflerin bu kapsamda mallarının ihracatından iade talep edilebilmesi için imalatı yapılan malların imalatçı belgesinde yer alması veya fason olarak üretilmiş olması gerekmekte ayrıca KDVGUT'de belirtilen belgelere sahip olunması gerekmektedir.

3.2.3. İstisnanın Beyanı

KDV kanunu 11/1-a maddesine göre ihracat teslimlerinin vergiden istisna olduğu belirtilmiş olup imalatçılar tarafından yapılan mal ihracına ilişkin teslimler de bu kapsamda yer almaktadır. Her bir iade doğuran işlemin nasıl beyan edileceğine ilişkin hususlara ise KDVGUT'de yer verilmiştir.

Tebliğe göre KDV beyannamesinde tam istisna kapsamındaki her işlem türü ayrı bir kod ile gösterilir. Bu kodlar KDV Genel Uygulama Tebliği ekinde belirlenmiş olup, beyannamede

“İstisnalar – Diğer İade Hakkı Doğuran İşlemler Tablosu” altında yer alır. Bu uygulama kapsamındaki mallara ilişkin istisnanın beyanına ise ilgili dönem KDV beyannamesinin “İstisnalar-Diğer İade Hakkı Doğuran İşlemler” kulakçığının “Tam İstisna Kapsamına Giren İşlemler” tablosunda 338 kodlu “İmalatçıların Mal İhracatları [KDBGUT-(II/A-1.1.4.2.)]” satırını kullanılmak suretiyle beyan edilir.

Tablo 1: 338 Satırının Beyannamede Gösterimi

Satır Kodu	İşlem Türü	Teslim ve Hizmet Tutarı	KDV Ödemeksizin Temin Edilen Tutar	İade Edilebilir KDV
338	İmalatçıların Mal İhracatları [KDBGUT-(II/A-1.1.4.2.)]	1.000.000	200.000	80.000

İmalatçının mal ihracına ilişkin istisna, ihracatın gerçekleştiği tarih olan gümrük beyannamesinin “kapanma tarihi”ni içine alan vergilendirme dönemine ait KDV beyannamesi ile beyan edilir.

Serbest bölgelere yapılan ihracat teslimlerinde, gümrük beyannamesinin düzenlenmediği hallerde, malın serbest bölgeye giriş işlemlerinin tamamlanarak serbest bölgeye vasıl olduğu tarih ihracatın gerçekleştiği tarih olarak kabul edilir. Bu tarih, malların serbest bölgeye girişinin yapıldığını gösteren, serbest bölge işlem formunun ilgili idare tarafından onaylandığı tarihtir.

İhracat faturası malın yurtdışı edildiği dönemden önce düzenlenmiş olsa dahi, istisna ihracatın yapıldığı dönem KDV beyannamesi ile beyan edilir.

3.2.4. İade Talep Süreci

İmalatçının ihracat istisnası kapsamında mal satışından KDV tahsil edilememesi ve indirim yolu ile gideremediği KDV için iade talebi doğmaktadır. İstisna işleminin gösterildiği KDV beyannamesi verildikten sonra iade talebi için ayrıca aşağıdaki belgeler aranır.

- **Standart iade talep dilekçesi:** İade taleplerinin standart dilekçelerle yapılması konusundaki düzenlemeler Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 429)’de düzenlenmiştir. İadenin nakden-mahsuben talep edilmesi, değiştirilmesi, talepten vazgeçilmesi işlemlerinin bu tebliğde yer alan hususlara göre ve ekinde yer alan standart formlar ile yapılması gerekmektedir.

- **İlgili meslek odasına üyelik belgesinin onaylı örneği:** Üyesi olunan Ticaret ve Sanayi Odası, Esnaf ve Sanatkarlar Odasından alınan belgenin onaylı örneğinin değişiklik olmadığı sürece bir defa ibrazı gerekmektedir.

- **İmalatçı belgesi:** İmal edilerek veya fason olarak temin edilerek ihraç edilen ürünlerin imalatçı belgelerinde bulunması ve bunlara ait GTİP’lerin malların niteliğini açıkça göstermesi gerekmektedir.

- **Satış faturaları listesi:** İhraç edilen eşya (GTİP Numarası) bazında doldurulması gereken bir tablodur ve her satıra bir GTİP Numarası gelecek şekilde doldurulmalıdır.

Tablo 2: Satış Fatura Listesi (KDV İade Taleplerine Ait Listeleri Gönderme Kılavuzundan alınmıştır)

301 ve 338 Beyanname Kodundan İşlem Türüne Yönelik Satış Faturaları Listesi	
Gümrük Çıkış Beyannamesi / ETGB-BGB Tescil Numarası	
İhraç Edilen Malın Cinsi	
İhraç Edilen Malın Miktarı	0.00
İhraç Edilen Malın Ölçü Birimi Kodu	%90 KURU ÜZÜM KILOGRAMI ▼
Satış Faturasının Tarihi	
Satış Faturasının Serisi	
Satış Faturasının Sıra No'su	
Alıcının Adı-Soyadı Ünvanı	
GÇB / ETGB-BGB	----- ▼
İade Hakkı Doğuran İşlem Türü	----- ▼

- **Gümrük beyannamesi veya listesi** :(Serbest bölgeye yapılan ihracatta serbest bölge işlem formu, posta veya kargo yoluyla gerçekleştirilen ihracatta elektronik ticaret gümrük beyannamesi, gümrüksüz satış mağazalarında satılmak üzere bu mağazalara veya bunların depolarına yapılan teslimlerde, malın gümrüksüz satış mağazasına veya deposuna konulduğuna dair ilgili gümrük idaresinin onayını da içeren antrepo beyannamesi)

- **İhracatın beyan edildiği döneme ait indirilecek KDV listesi**: İlgili dönemin KDV beyannamesi ile uyumlu olarak Yurtiçi Alımlara İlişkin KDV, Sorumlu Sıfatıyla Beyan Edilen KDV, İthalde Ödenen KDV alanlarındaki toplam KDV tutarları, İndirilecek KDV Listesi'ne girilen belgelerin toplam tutarı ile uyumlu olacak şekilde ve aşağıdaki tabloda gösterildiği gibi indirilecek KDV listenin girilmesi gerekmektedir.

Tablo 3: İndirilecek KDV Listesi(KDV İade Taleplerine Ait Listeleri Gönderme Kılavuzundan alınmıştır)

İNDİRİLECEK KDV BİLGİLERİ	
Alış Faturasının Tarihi	
Alış Faturasının Serisi	
Alış Faturasının Sıra No'su	
Satıcı Ad Soyad Ünvan	
Satıcının Vergi Kimlik Numarası/TC Kimlik Numarası	
Alınan Mal ve/veya Hizmetin Cinsi	
Alınan Mal ve/veya Hizmetin Miktarı	
Alış Faturasının KDV Hariç Tutarı	0,00
KDV	0,00
Tevkifata Tabi Olmayan Ve Bu Dönemde İndirilen Kdv Tutarı	0,00
2 Nolu Beyanname Ödenen Kdv Tutarı	0,00
Toplam İndirilecek KDV Tutarı	0,00
Gümrük Giriş Beyannamesi Tescil Numarası	
Belgenin İndirim Hakkının Kullanıldığı KDV Dönemi	----- ▼

- İhracatın beyan edildiği dönemden önceki son yirmi dört döneme ilişkin indirilecek KDV listesi: Aynı dönemleri kapsayan indirilecek KDV listesinin bir defa verilmesi yeterlidir. Önceki dönemlerin herhangi birisinde ödenecek KDV beyan edilmesi durumunda, ödenecek KDV beyan edilen dönemden sonraki dönemlere ilişkin indirilecek KDV listesi verilmesi yeterlidir.)

- İadesi Talep Edilen KDV Hesaplama Tablosu

KDV iade talebinin geçerli sayılabilmesi için mükellef tarafından ilgili listelerin İnternet Vergi Dairesi üzerinden elektronik ortamda hazırlanıp gönderilmesi ve onaylanması gerekmektedir. Liste onay tarihi iade talep tarihinden sonra ise iade talep tarihi liste onay tarihinde yapılmış sayılır. Onaylanan listelerin kontrolü ise “KDV İadesi Risk Analizi” projesi ile elektronik ortamda yapılmakta, mükelleflerin elektronik ortamda gönderdikleri belgeler esas alınarak oluşturulan rapor vergi dairelerinin ve mükellefin kullanımına sunulmaktadır. İade işlemleri ise oluşan KDVİRA raporları esas alınarak yapılmaktadır.

3.2.5 Mahsuben İade Talepleri

Mükelleflerin bu işlemde kaynaklanan mahsuben iade talepleri miktarına bakılmaksızın vergi inceleme raporu, YMM raporu ve teminat aranmadan yerine getirilir.

İade talebine ilişkin KDVİRA raporunun vergi dairesine gelmesi üzerine iade talebi değerlendirmeye alınır. Mahsup talebi, iade hakkı doğuran işleme ilişkin yukarıda belirtilen belgelerin tamamlanıp, KDVİRA sistemi tarafından üretilen “KDV İadesi Kontrol Raporu”nun geldiği tarihte olumsuzluk tespit edilmeyen tutarlar itibarıyla yerine getirilir. Olumsuzluk tespit edilen alımlara ilişkin KDV tutarlarının mahsuben iadesi ise olumsuzlukların giderilmesi kaydıyla yapılabilir.

Mahsuben iade için iade talep dilekçesi ve iade için aranan belgelerin eksiksiz ve tam olarak verilmiş olması gerekir. Vergi dairesine olan borçlara mahsup taleplerinde vergi daireleri, belge ya da belgelerdeki muhteviyat eksikliklerini veya KDVİRA sisteminin tespit ettiği olumsuzlukları mükellefe yazı ile bildirirler. Yazının tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içerisinde eksiklikleri tamamlayan mükelleflerin vergi inceleme raporu, YMM Raporu ve teminat istenmeyen mahsuben iade talepleri, mahsup dilekçesinin vergi dairesine verildiği tarih itibarıyla yerine getirilir ve bunlara gecikme zammı uygulanmaz.

30 günlük ek süreden sonra eksiklikleri/olumsuzlukları gideren mükelleflerin mahsup talepleri ise eksikliklerin/olumsuzlukların giderildiği tarih itibarıyla yerine getirilir ve borcun vadesinden mahsup tarihine kadar geçen süre için gecikme zammı uygulanır.

Ayrıca KDV Kanunun 36 ncı maddesinde, iade hakkı doğuran işlemlerden kaynaklanan iade taleplerinin vergi inceleme raporu sonucuna göre yerine getirilmesinin esas olduğu hüküm altına alındığından, hakkında olumsuz rapor ve tespitler bulunan mükelleflerin iade talepleri vergi inceleme raporu sonucuna göre yerine getirilir.

3.2.6. Nakden İade Talepleri

İmalatçıların bu bölüm kapsamındaki 50.000 TL’yi aşmayan nakden iade talepleri vergi inceleme raporu, YMM raporu ve teminat aranmadan yerine getirilir. Süresinde düzenlenmiş YMM Tam Tasdik Sözleşmesi bulunan mükellefler için bu sınır 100.000 TL olarak uygulanır.

İade talebinin 50.000 TL’yi veya YMM Tam Tasdik Sözleşmesi bulunan mükellefler için 100.000 TL’yi aşması halinde, aşan kısmın iadesi vergi inceleme raporu veya YMM raporuna göre yerine getirilir. Teminat verilmesi halinde, mükellefin iade talebi yerine getirilir ve teminat, vergi inceleme raporu veya YMM raporu sonucuna göre çözülür.

3.2.7. İade Taleplerine İlişkin Diğer Hususlar

3.2.7.1. KDV Ödemeksizin Alımlar

İmalatçıların doğrudan ihraç ettikleri malların bünyesinde yurtiçi veya yurtdışından KDV ödemeksizin temin ettiği malların bulunması halinde, ihracat bedeline ilişkin iadenin

hesabında, ihracat bedelinden bu şekilde temin edilen malların bedeli düşülmesi gerekmekte ve iade hesabında kalan tutarın dikkate alınması gerekmektedir.

Bu kapsamda 3151 rejim kodu ile gümrük çıkış beyannamesi olan mükelleflerin ihracata konu mallarının girdilerinin KDV'siz temin edildiğini göstermekte olup beyannamede KDV Ödemeksizin Temin Edilen sütüne bilgilerinin girilmesi iade tutarının doğru yapılmasında açısından önem arz etmektedir.

3.2.7.2. İhraç Kayıtlı İade(11/1-c) ile Karşılaştırılması

İmalatçıların mal ihraçlarından iade talebine konu malların imalatçıları tarafından ihraç edilmek üzere ihraç kayıtlı teslimi de mümkündür. Bu durumda iade talep edilecek iade tutarı ise ihraç kayıtlı faturada hesaplanan ancak tahsil edilemeyen KDV tutarı kadardır. İmalatçının iade türünü seçerken ihraç kayıtlı iade tercihinde bulunması durumunda iade tutarı malın tabi olduğu KDV oranına göre belirlenmektedir.

Örneğin A-işletmesinin %1, B-işletmesinin %10 ve C-işletmesinin %20 KDV oranına tabi bulunan malların üreticisi olduğu ve bu malları 100.000 TL teslim bedeli ile ihraç kayıtlı(11/1-c) veya imalatçıların mal ihracatı (338) kapsamında teslim durumlarında iade edilebilir KDV tutarı tablodaki gibi olacaktır.

Tablo 4: 11/1-c ve 338 İade Karşılaştırma

	A-Firması	B-Firması	C-Firması
	(%1 KDV Oranı)	(%10 KDV Oranı)	(%20 KDV Oranı)
11/1-c	1.000,00	10.000,00	20.000,00
11/1-a (338)	10.000,00	10.000,00	10.000,00

Görüldüğü üzere iade tutarı bakımından KDV oranının %1 olduğu durumda ihracatın bizzat imalatçı tarafından yapılarak İmalatçılar Tarafından Yapılan Mal İhracında İhracat Bedeline Göre İade talebinde bulunulması daha avantajlı bir durum sağlamaktadır.

3.2.7.3. Mal İhracatı-301 ile Karşılaştırılması

İmalatçıların mal ihraçlarından iade talebine konu malların 301 nolu satıra yüklenim yapılarak(11/1-a) kapsamında iade talebine konu edilmesi de mümkündür. Yüklenen KDV, iade hakkı doğuran işlemle ilişkilendirilebilen alış ve giderler, genel imal ve genel idare giderleri ile amortismanı tabi iktisadi kıymetler (ATİK) için yapılan harcamalara ilişkin KDV'den oluşur

İade tutarının hesaplanmasında ise önce işlemin bünyesine doğrudan giren harcamalar nedeniyle yüklenen KDV dikkate alınır. Daha sonra ilgili dönem genel imal ve genel idare giderleri için yüklenen KDV'den pay verilir. Bu şekilde hesaplanan tutarın, azami iade edilebilir KDV tutarını aşmaması halinde, bu tutar ile azami iade edilebilir KDV tutarı arasındaki farka isabet eden tutar kadar ATİK'ler dolayısıyla yüklenen KDV'den iade hesabına pay verilebilir.

İmal edilerek ihraç edilen malların iade talebinde yüklenen KDV tutarı eğer ihracat bedelinin %10'dan fazla ise iade talebinin 301 nolu satırında gösterilerek yüklenim hesabına göre iade talep edilmesi daha avantajlı olmaktadır.

3.3. Sonuç

İhracatçı firmaların önemli bir finansman kaynağı olan KDV iadelerinin doğru bir şekilde tamamlanmasının sağlanması, firmanın karşılaşılabilecek risklerinin azalmasını, firmaların

finansman kaynağına zamanında ulaşmasını ve mükelleflerin vergisel uyumunun katkı sağlamaktadır. Çalışmamıza konu olan “İmalatçılar Tarafından Yapılan Mal İhracında İhracat Bedeline Göre İade” yönteminde yüklenim yapılmadan iade talebine imkan sağlaması ve iade edilecek tutarın ihracat bedeline göre kolayca hesaplanması yönünden mükellefin vergisel işlemlerinin daha kolay bir şekilde yapılmasını sağlamaktadır. Ancak yukarıda yer alan süreçlerde görüldüğü üzere KDV iade işlemlerinin süreçlerinin tamamında hem idare hem de mükellef açısından yetkin ve alanında uzman personel tarafından takip edilmesi gerekmektedir. Bu çalışmaları sahada uygulayacak olan beşerî sermayenin eğitimlerin devamlılığın sağlanması, çalışma ortamlarının ve özlük haklarının iyileştirilmesi durumunda verilen hizmetin niteliğini artmasına ve mükelleflerin vergiye gönüllü uyumuna katkı sunacaktır. Bununla birlikte Gelir İdaresi Başkanlığı yeni dönemde yapay zeka ve robotik uygulamalar ile birçok işlemi daha hızlı ve güvenilir bir şekilde sonuçlandırmak için çalışmalar yapmaya ve iade süreçlerini kolaylaştırmaya yönelik çalışmalara devam etmektedir.

Salih BAYAR

Vergi Dairesi Müdür Yardımcısı

Kaynaklar

Katma Değer Vergisi Kanunu. Kanun No. 3065. Kabul Tarihi: 25.10.1984. Resmî Gazete, Sayı: 18563,

Hazine ve Maliye Bakanlığı (Gelir İdaresi Başkanlığı). *Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliği*. Resmî Gazete, 26 Nisan 2014, Sayı: 28983

Kesik, A. (2017). “KDV İade Uygulamalarında Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, *Maliye Dergisi*, (172), 45-62.

Gelir İdaresi Başkanlığı, Mükellef Hizmetleri Daire Başkanlığı, *Vergi İade Alacaklarının Mahsubuna İlişkin Rehber*, Yayın No: 442, Aralık 2022, Ankara.

Gelir İdaresi Başkanlığı, Mükellef Hizmetleri Daire Başkanlığı, *KDV İade Taleplerine Ait Listeleri Gönderme Kılavuzu*, Mart 2025, Ankara.

4. KATMA DEĞER VERGİSİ İADELERİNDE İDARE İLE MÜKELLEFİ BAĞLAYAN SÜRELER VE SONUÇLARI

Şeydanur MUTLU YILDIRIM / Gelir Uzmanı

seydanur.yildirim@gelirler.gov.tr

Giriş

Katma Değer Vergisi (KDV) iade mekanizması hem mali hukuk teorisi hem de uygulaması açısından Türk vergi sisteminde en tartışmalı konular arasında yer almaktadır. KDV iadesi, mükellefler için bir finansman kolaylığı ve nakit akışı yönetim aracı işlevi görürken; idare açısından kamu gelirlerinin korunması ve vergi güvenliğinin sağlanması açısından önem taşır. Bu bağlamda, KDV iade sürecinde belirlenen süreler yalnızca teknik prosedürler değil, doğrudan hak ve yükümlülükleri belirleyen unsurlardır. İhlal edilmesi durumunda mükellefler için hak kaybı, idare içinse faiz ödeme yükümlülüğü gibi ciddi sonuçlar doğurur.

Bu çalışma, KDV iade süreçlerinde sürelerin hukuki niteliğini ve sonuçlarını ele alırken, aynı zamanda bu sürecin taraflar açısından nasıl bir denge unsuru oluşturduğunu ortaya koymayı amaçlamaktadır.

4.1. Kavramsal Çerçeve: Sürelerin Hukuki Niteliği

Süreler, idari işlemler hukukunda hak düşürücü veya düzenleyici süre niteliğinde olabilir. Mükellef açısından süreler, iade talebi, beyan veya rapor ibrazı gibi işlemlerde hak düşürücü nitelik taşır. Sürenin geçirilmesi, doğrudan talep hakkının ortadan kalkması veya mahsuben iadelerde talep edilen borçlara gecikme zammı uygulanması sonuçlarını doğurur. İdare açısından ise süreler, işlemlerin belirli zamanlarda tamamlanmasını zorunlu kılar. Sürenin aşılması halinde idare faiz ödeme yükümlülüğü altına girer. Dolayısıyla KDV iade sürecinde süreler, mükelleflerin mali haklarının korunması ve idarenin hesap verebilirliği açısından çift yönlü bir işlev görür.

4.2. Mükellefi Bağlayan Süreler

Mükellefler açısından en kritik süreler, iade talep dilekçesi ile istenilen belgeleri ibraz etme, beyannamede talep etme zorunluluğu, YMM raporunun ibrazı ve eksikliklerin giderilmesine ilişkindir.

4.2.1. İade Talep Dilekçesi ve Belgeler

İade talepleri standart dilekçelerle yapılır. Elektronik ortamda gönderilen belgeler ayrıca kâğıt ortamında sunulmaz; ancak elektronik gönderim kapsamı dışında kalan belgeler vergi dairesine intikal ettirilmelidir. Belgelerin eksik verilmesi halinde iade talebi, eksikliklerin tamamlandığı tarihten itibaren hüküm ifade eder.

4.2.2. İade Türlerine Göre Süreler

4.2.2.1. İndirimli Oran İadesi

İlgili işlemin gerçekleştiği yılı izleyen yılın sonuna kadar talepte bulunulmalı ve Ocak-Kasım dönem beyannamelerinden birinde beyan edilmelidir. YMM raporu ise en geç izleyen yılın sonundan itibaren 6 ay içinde verilmelidir.

4.2.2.2. Tam İstisna Kapsamındaki İşlemler

İade talebi, işlemin gerçekleştiği dönemi izleyen ikinci takvim yılının sonuna kadar yapılmalıdır.

4.2.2.3. Kısmi Tevkifatlı İşlemler

Benzer şekilde, ikinci takvim yılının sonuna kadar talepte bulunulmalıdır.

4.2.2.4. Yatırım Teşvik Belgesi Kapsamındaki İnşaat İşleri

Yatırım teşvik belgesi kapsamında, asgari 50 milyon TL tutarında yatırımlara ilişkin inşaat harcamalarında yüklenilen ve indirim yoluyla telafi edilemeyen KDV, ilgili yılın ilk veya ikinci 6 aylık dönemine ait faturalar baz alınarak, bu dönemi izleyen bir yıl içinde iade konusu yapılabilir. Sabit yatırım tutarı 50 milyon TL'nin altında olan sabit yatırımlarda ise söz konusu yılı izleyen yıl içinde iade konusu yapılabilir.

4.2.3. YMM Raporu veya Teminatlı İadeler

KDV Kanununun 36 ıncı maddesi gereği, KDV iadeleri Bakanlığın belirlediği usul ve esaslara uygun olarak yapılır. Teminat veya YMM raporu karşılığında yerine getirilecek KDV iade taleplerine ilişkin tespit edilen eksiklik veya olumsuzlukların verilen sürelerde giderilmemesi durumunda iade talebi 15 gün içinde incelemeye sevk edilir.

YMM raporlarının ibraz süresi kural olarak 6 ay olup, haklı sebeplerle en fazla 12 ay olabilir. Bu süre içinde de YMM raporunun ibraz edilmemesi durumlarında, teminat karşılığı yapılan iade incelemeye sevk edilir ve teminat vergi inceleme raporu sonucuna göre çözülür.

4.2.4. Eksiklik Yazılarında Süreler

Vergi dairelerince gönderilen eksiklik yazılarına tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde cevap verilmelidir. 30 günlük süreden sonra eksiklikleri gideren mükelleflerin mahsup talepleri ise eksikliklerin giderildiği tarih itibarıyla yerine getirilir ve eksiklik yazısının mükellefe tebliğ edildiği tarih ile mükellefin eksiklikleri giderdiği tarih arasında geçen süre için gecikme zammı uygulanır. Mücbir sebep halleri, sürelerin işlemesini durdurur; mücbir sebebin sona ermesinden sonra süreler işlemeye devam eder.

4.3. İdareyi Bağlayan Süreler

4.3.1. Genel Süre

Vergi Usul Kanunu'nun 112/5. maddesi, nakit iadelerde belgelerin tamamlandığı tarihten itibaren 3 ay içinde iadenin yapılmasını öngörür. Bu süre aşıldığında, geçen süre için tecil faizi oranında faiz mükellefe ödenir.

Bu hüküm, vergi idaresine adeta bir kronometre tutar; üç ayı aşan her gecikme, mükellefin cebine faiz olarak yansır.

4.3.2. Teminatlı İadeler

Mükellef, iade talebini teminat göstererek yerine getirebilir. Vergi dairesi, dilekçe ve belgelerin eksiksiz sunulmasından sonra en geç 10 gün içinde iade işlemini sonuçlandırmalıdır.

4.3.3. Artırımlı Teminatlı İadeler

İade talebinin belirli sınırları aşması halinde, mükellefin %120 oranında banka teminat mektubu veya sigorta şirketi kefalet senedi göstermesi hâlinde iade 5 iş günü içinde yapılır.

Teminat çözümü işlemlerine ilişkin YMM raporunun ibraz edilmesi halinde, KDVİRA, YMM raporuna ilişkin kontroller ile vergi dairesince yapılması gereken diğer kontroller iki ay içerisinde tamamlanır ve eksiklik bulunmazsa teminat mektubu veya sigorta şirketi kefalet senedi mükellefe iade edilir.

4.3.4. KDV İadesi Ön Kontrol Raporu

YMM raporuna dayalı nakden iade taleplerinde, KDVİRA sistemi üzerinden 'Ön Kontrol Raporu' düzenlenir. Olumsuzluk bulunmazsa iadenin %50'si en geç 10 iş günü içinde yapılır. Kalan kısım YMM raporunun incelenmesinden sonra yapılır.

4.3.5. Hızlandırılmış İade Sertifikası (HİS)

HİS sahibi mükelleflerin nakden iade talepleri, gerekli belgeler eksiksiz sunulmuşsa en geç 5 iş günü içinde sonuçlandırılır.

4.3.6. Mahsup Talepleri

- Vergi dairesince takip edilen borçlara mahsup: Bilgi ve belgelerin tamamlanmasından itibaren 10 gün içinde yapılır.
- İthalde alınan vergilere mahsup: Gümrük yazısının vergi dairesine ulaşmasından itibaren 10 gün içinde yapılır.
- SGK prim borçlarına mahsup: Belgeler beyannamenin verildiği ayın sonuna kadar sunulmalı; işlem prim borcu vadesinden önce bitirilmelidir.

4.4. Olumsuz Rapor ve Tespit Hallerinde Süreler

Olumsuz rapor veya tespitler, mükellefin iade sürecini doğrudan etkiler. Bu hallerde bekleme süreleri ve özel koşullar devreye girer.

4.4.1. Sahte Belge Düzenlemek Amacıyla Mükellefiyet Tesisi

Sahte belge düzenlemek amacıyla mükellefiyet tesis ettirenlerin iadeleri, iade alınmaya başlanan dönemi takip eden takvim yılı başından itibaren 7 yıl geçtikten sonra başka olumsuzluk bulunmuyorsa Tebliğde belirlenmiş usul ve esaslara göre yerine getirilir.

4.4.2. Sahte veya Yanıltıcı Belge Düzenleyenler

Sahte belge düzenleyenler için 5 yıl, yanıltıcı belge düzenleyenler için 4 yıl bekleme süresi uygulanır.

4.4.3. Sahte veya Yanıltıcı Belge Kullananlar

Sahte belge kullananlar için 4 yıl, yanıltıcı belge kullananlar için 3 yıl bekleme süresi geçmeden iade yapılmaz.

4.4.4. Defter ve Belge İbraz Etmeme veya Adresinde Bulunamama

Defter ve belgelerini ibraz etmeyen veya adresinde bulunamayan mükelleflerin iadeleri iki kat teminat karşılığında veya vergi inceleme raporu sonucuna göre yerine getirilir. İadeleri, 10 iş günü içinde incelemeye sevk edilir.

4.4.5. SMİYB Kullanma Tespiti ve Doğrudan Mal/Hizmet Temin Edilenlerde Olumsuzluk

Haklarında sahte belge veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge kullanma tespiti bulunanlar ile kendileri hakkında herhangi bir olumsuzluk bulunmadığı halde doğrudan mal veya hizmet temin ettiği mükellefler hakkında sahte belge veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenleme raporu veya tespiti bulunan mükelleflere belgelerin gerçekliği ve doğruluğunu ispat etmesi veya alışlara isabet eden kısmı indirim kdv tutarlarından çıkarması için 15 gün süre

tanınır. Gerekli durumlarda 15 günü geçmemek üzere mükellefe ek süre verilebilir. Olumsuzluk giderilmezse 10 iş günü içinde iade, incelemeye sevk edilir.

4.5. KDV İade İncelemesi ve Dava Açma Süresi

Katma değer vergisi iade incelemelerinde en fazla üç ay içinde incelemenin bitirilmesi esastır. Bu süreler içinde incelemenin bitirilememesi halinde iki ayı geçmemek üzere ek süre verilebilir.

İade reddinde vergi mahkemesinde dava açma süresi ise 30 gündür.

4.6. Sürelerin İhlalinin Sonuçları

- YMM raporu ibraz edilmezse: İade incelemeye sevk edilir.
- Eksiklikler 30 gün içinde tamamlanmazsa: Talep işleme alınmaz, gecikme zammı doğar.
- İade türlerinde süreler kaçırılırsa: Hak düşürücü olur, iade hakkı kaybolur.
- İdare 3 ay içinde nakit iadeyi yapmazsa: Tecil faizi oranında faiz öder.
- Mahsup taleplerinde gecikme olursa: Mükellef idari dava açabilir.

4.7. KDV İade Sürelerine İlişkin Tablo

4.7.1. Mükellef Açısından

İşlem / Konu	Süre	Açıklama/Sonuç
İndirimli oran iadesi Talebi	İzleyen yıl sonuna kadar	YMM raporu izleyen yılın sonundan itibaren 6 ay içinde ibraz edilmeli/Talep Süresi Hak Düşürücü- YMM Raporu İbraz Edilmezse İncelemeye Sevk Edilir.
Tam istisna / kısmi tevkifat iadeleri	2. takvim yılının sonu	Hak düşürücü süre
Yatırım teşvik belgesi kapsamı	50 milyon TL'nin altında yatırımlarda ertesi yıl 50 milyon üzeri yatırımlarda 6 ayı takip eden dönemden itibaren 1 yıl içinde	Hak düşürücü süre
Eksiklik yazısına cevap	30 gün	Tamamlanmazsa talep işleme alınmaz/gecikme zammı uygulanır
Sahte / yanıltıcı belge	3-7 yıl geçince	Tebliğde belirlenmiş usul ve esaslara göre yerine getirilir.
Defter ibraz etmeme/ Adresinde Bulunmama	Defter belge ibrazı veya adreste bulunduğu tespitine kadar	Vergi İnceleme Raporu sonucu yerine getirilir
SMİYB Kullanma Tespiti ve Doğrudan Mal/Hizmet Temin Edilenlerde Olumsuzluk	15 gün (Gerekli hallerde ilave 15 gün)	Olumsuzluk giderilmezse incelemeye sevk edilir

4.7.2. İdare Açısından

İşlem / Konu	Süre	Açıklama/Sonuç
Genel nakit iade süresi	3 ay	Aşılırsa idarece tecil faizi ödenir
Teminatlı iade	10 gün	Mükellef idari dava açabilir
Artırımlı teminatlı iade	5 iş günü	%120 (İTUS %60) teminatla/ Mükellef idari dava açabilir
KDV İadesi Ön Kontrol Raporu	10 iş günü	YMM raporuna dayalı iadelerde %50'si ödenir/ Mükellef idari dava açabilir
HİS	5 iş günü	Mükellef idari dava açabilir
Mahsup (vergi borçları)	10 gün	Mükellef idari dava açabilir
Mahsup (ithalat vergileri)	10 gün	Mükellef idari dava açabilir
Mahsup (SGK prim borçları)	Prim borcu vade öncesi	Belgeler beyannamenin verildiği ayın sonuna kadar/ Mükellef idari dava açabilir
KDV İade İncelemesi	3 ay	2 ay ek süre verilebilir

4.8. Karşılaştırmalı Vergi Mevzuatı Açısından KDV İade Süreleri

Avrupa Birliği ülkelerinde iadeler genellikle 3 ay içinde sonuçlandırılmakta, elektronik sistemler kullanılmaktadır. Türk vergi mevzuatında da süreler benzer olmakla birlikte uygulamada farklılıklar bulunmaktadır.

4.9. Değerlendirme ve Sonuç

KDV iade süreçlerinde süreler, mükellef haklarının korunması ve idarenin hesap verebilirliğinin sağlanması açısından kritik öneme sahiptir. Mükellefler açısından sürelerin kaçırılması doğrudan hak kaybı sonucunu doğururken, idarenin süreleri aşması faiz ödeme yükümlülüğü ve güven kaybına yol açmaktadır. Dolayısıyla, süreler yalnızca usule ilişkin teknik detaylar değil, mali güvenlik açısından temel düzenlemelerdir.

Şeydanur MUTLU YILDIRIM

Gelir Uzmanı

Kaynakça

213 sayılı Vergi Usul Kanunu

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun

Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliği, RG: 26.04.2014, Sayı: 28983

24 Seri No.lu Katma Değer Vergisi Genel Tebliği, RG: 21.04.2019, Sayı: 30752

43 Seri No.lu Katma Değer Vergisi Genel Tebliği, RG: 24.12.2022, Sayı: 32055

Gelir İdaresi Başkanlığı, KDV İade İşlem Yönergesi

52 Seri No.lu Katma Değer Vergisi Genel Tebliği, RG: 31.10.2024, Sayı: 32708

2025/2 Sıra Nolu Katma Değer Vergisi İç Genelgesi

KDV İade Sisteminde Yapısal Değişim- 40. Yılda Yeni Bir Başlangıç/Didem GERMİ

European Commission, VAT refunds and reimbursements: A quantitative and qualitative study, Luxembourg: Publications Office of the EU, 2019. Erişim: https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2019-06/vat_refunds_final_report_rev1.pdf

European Commission – Taxation and Customs Union, VAT refunds (2008/9/EC Directive). Erişim: https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation/vat/vat-directive/vat-refunds_en

Deloitte, European VAT Refund Guide 2025, Deloitte Belgium. Erişim: <https://www.deloitte.com/be/en/services/tax/analysis/vat-refund-guide.html>

5. KUYUMCULARA YÖNELİK YAPILAN HASILAT DENETİMİ ÜZERİNE TESPİT EDİLEN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Mustafa Hüseyin YERLİ / Gelir Uzmanı

mustafa.huseyin.yerli@gelirler.gov.tr

Doç. Dr. Yunus ŞİŞMAN / Öğretim Üyesi

myunus.sisman@dpu.edu.tr

Giriş

Geçmiş uzun yıllar öncesine dayanan kuyumculuk, değerli taşları işleme sanatı olarak adlandırılabilir. Tarih boyunca takı olarak en fazla tercih edilen ve en kıymetli maden olan altın, günümüzde de tüm kuyumcuların vazgeçilmez ana unsuru olmayı sürdürmektedir.

İnsanlık tarihinde önemli roller oynayan altının kıymeti, doğada az bulunmasının yanı sıra, çağlar boyu medeniyetlerin ve ekonomik kalkınmanın en büyük simgesi konumunda olmasından kaynaklanmaktadır. İlkçağlardan günümüze altının para gibi satın alma gücüne sahip olması ve işlenerek takı haline getirilip ziynet eşyası olarak kullanılabilmesi, altını diğer madenlerden farklı kılan en önemli özelliği olmuştur. (TURGUT,2006)

1929 ekonomik buhranından kurtulmak için arayış içinde olan ABD ve Avrupa devletleri 1944 yılında 44 ülkenin katılımıyla Bretton Woods'ta bir toplantı düzenlenmiştir. Bretton Woods sisteminin uygulanması ve izlenmesini sağlamak üzere IMF kurulmuştur. ABD dışındaki tüm IMF üyeleri paralarının değerini Amerikan doları cinsinden tanımlamışlardır. ABD ise doları, başka bir ülkenin parasına değil, 1 ons altın:35 dolar fiyatından altına bağlamıştır. Her ulusal paranın bir dolar paritesi olduğu ve dolar da sabit fiyattan altına bağlandığı için ulusal paraların dolaylı olarak bir de altın paritesi bulunmaktaydı. ABD ayrıca, yabancı merkez bankalarına, arz edecekleri dolarlar karşılığında, bu sabit fiyattan altın satma taahhüdü altına girmiştir. (SEYİDOĞLU, 1982)

Dolayısıyla; altın neredeyse dünya üzerindeki tüm mübadele araçlarına karşılık olarak elde tutulan meta haline gelmiştir. Hal böyleyken kuyumcuların işleyip satmak amacıyla elde tuttukları altın hem ticari mal hem de sermaye olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum, kuyumcuların muhasebe kayıtlarının tutulmasında birtakım sorunları beraberinde getirmektedir.

Bu çalışmada, kuyumculara yönelik gerçekleştirilen iş yeri hasılatı uygunluk denetiminde onlarca kuyumcu ile yapılan görüşme ve tanık olunan durumlar neticesinde, kuyum sektöründe vergilendirme sorunları ve kayıt dışılığı azaltma ile ilgili tespit edilen birtakım konular üzerine çözüm önerilerinde bulunacaktır.

5.1. Kuyumcular Altını Nereden Temin Eder?

Sarraf ve kuyumcular temin ettikleri altınlarla ilgili üç yolla altın alabilirler.

a) Külçe altın tabir edilen 24 ayar has altın satan büfe ve kuruluşlardan has altın almak suretiyle alış yapıp kuyumculuk yapan kişi ve kuruluşlara işletirmek suretiyle satışa arz edebilirler.

b) İşlenmiş altın imal ve satışı yapan kişi ve kuruluşlardan veya sarraflık faaliyetinde bulunan kişi ve kuruluşlardan satın alma yoluyla satışa arz edebilirler.

c) Halktan alım yapmak suretiyle yeniden imalat yaptırmak veya doğrudan satışa arz edebilirler. (a) ve (b) fıkralarındaki alışlar için Vergi Usul Kanununun 232'nci maddesinde belirtilen fatura almak zorundadırlar. (c) fıkrasında belirtilen alışlar için ise yine VUK.'nun 234'üncü maddesinde belirtilen gider pusulası tanzim etmek suretiyle alış yapmak zorundadırlar. Ancak; burada kuyumcular Gider Pusulası tanzim ettiğinde muhasebeleştirme aşamasında çıkış yaparken arada yüksek fark çıkması durumunda işlemin fazla vergi doğuracağını düşünerek kayıt dışı işlem yapmaya meyletmektedirler.

5.2. Vergi Usul Kanununa Göre Altının Değerlemesi

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 258. maddesine göre değerlendirme, vergi matrahlarının hesaplanmasıyla ilgili iktisadi kıymetlerin takdir ve tespittir. Söz konusu Kanunun 261'inci maddesinde yer aldığı üzere değerlendirme, iktisadi kıymetin nevi ve mahiyetine göre, aşağıdaki ölçülerden biri ile yapılır:

1. Maliyet Bedeli;
2. Borsa Rayici;
3. Tasarruf Değeri;
4. Mukayyet Değer;
5. İtibari Değer;
6. Vergi Değeri;
7. Rayiç Bedel;
8. Emsal Bedeli ve Ücreti.

Görüldüğü üzere Vergi Usul Kanununda altının değerlemesine ilişkin özel bir hüküm bulunmamaktadır. Dolayısıyla altın, herhangi bir emtia gibi değerlendirilmektedir.

Vergi Usul Kanunu'nda yer alan emtialar, muhasebe standartlarında "stoklar" olarak adlandırılmıştır. Türkiye Muhasebe Standardı-2: Stoklar (TMS 2)2 'da stoklar, "İşin normal akışı içinde (olağan işletme faaliyetleri kapsamında) satılmak için elde tutulan, satılmak üzere üretilmekte olan ya da üretim sürecinde ya da hizmet sunumunda kullanılacak ilk madde ve malzemeler şeklinde bulunan varlıklardır." şeklinde tanımlanmıştır.

Yine adı geçen standarda göre stoklar, maliyet ve net gerçekleşebilir değer düşük olanı ile değerlendirilir. Uluslararası muhasebe standartlarında kabul edilen bu değerlendirme yönteminin temelinde ihtiyatlılık ilkesi yaklaşımı yatmaktadır. Bu yaklaşıma göre, değerlendirme anında, stokların net gerçekleşebilir değeri maliyet değerinden düşükse, gerçekleşmemiş zarar muhasebeleştirilecek ve stoklar net gerçekleşebilir değer üzerinden değerlendirilecektir. Net gerçekleşebilir değer maliyet değerinden büyük olması halinde gerçekleşmemiş kâr muhasebeleştirilmeyecek ve stoklar maliyet değerleri üzerinden değerlendirilecektir. (DEMİR, BAHADIR 2007)

Emtianın değerlemesine ilişkin Vergi Usul Kanunu'nun 274'üncü maddesinin "Emtia, maliyet bedeli ile değerlendirir..." hükmü gereğince, kuyumcuların stoğunda yıl sonunda bulunan altın, maliyet bedeli ile, yani ilk alındığı günde geçerli olan fatura fiyatı ile değerlendirilmek zorundadır. Bu da enflasyondan dolayı altının maliyet ve borsa fiyatı arasında yüksek farklar oluşmasına neden olmakta ve işletmelerin stoklarında birkaç ay kalmış olan altının satışı sırasında maliyet bedeli ile satış bedeli arasındaki fark üzerinden vergilendirilmesine neden olmaktadır. Bu sorun, kuyum sektöründe kayıt dışı faaliyetlerin artırmasının ana nedeni haline gelmiştir.

5.3. Altın Esaslı Muhasebe Sistemi (Kuyum Sektörünün Yıllarca Beklediği Sistem)

24.04.2003 tarihinde ve 25088 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 4842 sayılı Bazı Vergi Kanunlarında Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanunla Altın Esaslı Muhasebe Sisteminin temelleri atılmıştır. Söz konusu Kanunun 5. maddesi ile 193 sayılı Kanunun 38 inci maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Sürekli olarak işlenmiş altın alım-satımı ve imali ile iştigal eden mükellefler, altın satış tarihindeki İstanbul Altın Borsasında oluşan has altın değeri ile satılan mamulün has altın maliyet bedeli arasında oluşan farkı, maliyet bedeline ilave ederler. Söz konusu fark, bilançonun pasifinde özel bir fon hesabında izlenir. Bu fon, sermayeye ilave dışında herhangi bir suretle başka bir hesaba nakledildiği veya işletmeden çekildiği takdirde, o yılın kazancına dahil edilerek vergiye tâbi tutulur. Bu mükelleflerin kullandıkları yabancı kaynaklara ait gider ve maliyet unsurlarının sadece ilgili dönemde ayrılan fonu aşan kısmı gider kabul edilir. 4842 sayılı Kanun'un 39. maddesinin j bendine göre, bu madde söz konusu kanunun göre, bu gazetede yayımlandığı 24.04.2003 tarihinden itibaren yürürlüğe girecektir. Yine aynı kanunun 40. maddesine göre bu kanun hükümleri bakanlar kurulu tarafından yürütülecektir."

Kanunun yayımlanması ile yazımın 1. ve 2. Bölümlerinde değindiğim kuyumcuları kayıt dışılığa sevk eden altın alım-satım arasında oluşan fiyat farkının vergilendirilmesi usulünden vazgeçilmiştir. İstanbul Altın Borsasında oluşan has altın değeri ile satılan mamulün has altın maliyet bedeli arasında oluşan farkın, maliyet bedeline ilave edilmesi suretiyle altında meydana gelen ani yükselişlerde aradaki farkın aslında kuyumcunun kârı olmadığı, İstanbul Altın Borsasında oluşan has altın değeri ile muhasebeleştirilmesi sağlanmıştır.

Enflasyon dönemlerinde, özellikle geçmiş yıllarda yapılan bazı gider türleri aynı satın alma gücüne sahip para birimleri cinsinden ölçülemediğinden, hesaplara yansıtılamayan giderler nedeniyle işletmenin gerçekte elde ettiğinden daha yüksek görünen kârına fiktif kâr denilmektedir. Kuyumcuların kanundan önceki kârı aslında fiktif kârdır.

Altın esaslı muhasebenin temel amaçlarını şu şekilde sıralayabiliriz:

- 1) Kuyumcuların sermayesinin altın miktarı temelinde korunmasını sağlamak,
- 2) Satılan mal maliyetinin gerçek değerinin belirlenmesini sağlamak suretiyle fiktif kârların oluşmasını önlemek,
- 3) Fiktif kârlar nedeniyle ödenen vergiler ile kâr dağıtımları sonucu meydana gelen işletmenin fon ve sermaye kayıplarını önlemek,
- 4) Bilançoda bulunan stok değerlerinin doğruluğunu sağlamak
- 5) Fiktif kârlar nedeniyle kayıt dışı kalan sektör ve işletmelerin kayıt içine alınması zeminini oluşturmak.
- 6) Kuyumcuların değerlendirme farklarını kendi rızaları ile beyan etmeleri teşvik edilmiş ve işletmelerinde mevcut olup kayıtlarında yer almayan kıymetli maden ve kıymetli taşlar ile

bunlardan mamûl ziynet eşyasını 2003 yılının Mayıs ayının sonuna kadar beyan etmelerinin kolaylaştırılması.

Maatteessüf, 30.12.2003 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanan 5024 sayılı Vergi Usul Kanunu Gelir Vergisi Kanunu ve Kurumlar Vergisi Kanununda değişiklik yapılması hakkında Kanun ile enflasyon muhasebesi yürürlüğe girmiş olduğundan, Gelir Vergisi Kanunu'nun 38.maddesine sonuna eklenen hüküm (4842 sayılı Kanun'un 5 inci maddesiyle eklenen fıkra) 01.01.2004 tarihinden itibaren yürürlükten kaldırılmıştır. 5024 sayılı Kanun ile Vergi Usul Kanunu'nun yeniden değerlendirme hükümlerini düzenleyen mükerrer 298. maddesi değiştirilmiş ve kazançlarını bilanço esasına göre tespit eden gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin belli koşullar altında mali tablolarını enflasyon düzeltmesine tabi tutmaları hüküm altına alınmıştır.

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 5024 sayılı Kanunla değişen mükerrer 298 inci maddesinin (A) fıkrasının (1) numaralı bendinde, kazançlarını bilanço esasına göre tespit eden gelir veya kurumlar vergisi mükelleflerinin fiyat endeksindeki artışın, içinde bulunulan dönem dahil son üç hesap döneminde %100'den ve içinde bulunulan hesap döneminde %10'dan fazla olması halinde mali tablolarını enflasyon düzeltmesine tabi tutacakları hükmü yer almıştır.

Mükerrer 298 inci maddenin (a) fıkrasına 5228 sayılı kanunla eklenen (9) numaralı bent ile de "münhasıran sürekli olarak işlenmiş; altın, gümüş alım-satımı ve imali ile iştigal eden mükellefler bu fıkranın numaralı bendinde yer alan şartlara bakılmaksızın enflasyon düzeltmesi yaparlar" hükmü getirilmiştir. (TURGUT ,2006)

Enflasyon muhasebesi yüksek enflasyon dönemlerinde işletmelerin finansal tablolarını gerçekçi şekilde yansıtabilmeleri için gerekli düzeltmelerin yapılmasını sağlayan bir yöntemdir. Hesaplama şirket varlıklarının, borçlarının ve öz kaynaklarının enflasyon etkisinden arındırılarak yeniden değerlendirilmesini içerir.

Ancak; dünya üzerindeki savaşlar ve ekonomik belirsizlikler nedeniyle altına olan talebin artmasıyla altının değerindeki reel artış oranı ülkemizde açıklanan enflasyon rakamlarının çok üzerinde kalmıştır. Örnek verecek olursak TÜİK verilerine göre 2025 Temmuz ayında Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) on iki aylık ortalamalara göre %27,07 artış gösterdi fakat TEFAS verilerine göre altın 2024 Temmuz ayından 2025 Temmuz ayına kadar %58,36 arttı. Yİ-ÜFE ile Altın fiyatlarının artışı arasında yaklaşık %28'lik bir fark oluşmuştur. Özellikle son 3 yıl incelendiğinde farkın çok daha fazla olduğu görülecektir.

Altın esaslı muhasebe sisteminin yerine getirilen enflasyon düzeltmesi sistemi yukarıda açıklanan örnekte görüldüğü gibi fiktif kârı ortadan kaldırmaya yetmemektedir.

5.4. Kuyumcuların Karşılaştığı Bazı Zorluklar

5.4.1 Güvenlik Sorunu

Kuyumcular likitidesi en yüksek ve en kıymetli mallardan biri olan altın alım-satımı yaptığı için her zaman güvenlik endişesi yaşamaktadırlar.

Bu kadar kıymetli bir ürünün sahteleri de piyasada oldukça fazla bulunmaktadır. Sarraflardan oluşan çarşının içinde imitasyon altın satan satıcılarda vardır. Bunlar, darphane tarafından basılan çeyrek, tam, gremse gibi altın çeşitlerinin sahtelerini sahte olduğunu belirten hiçbir alamet olmadan kayıtsız bir şekilde satmaktadır.

Sarraflar tarafından anlatılan imitasyon altınla ilgili yaşanmış bir olaydan bahsetmek istiyorum. Yaşlı bir karı koca, tanıdığı hep alışveriş yaptığı kuyumcuya aldıkları altını bozdurmaya geliyor. Kuyumcu altınları bakıyor ve yaşlı çift bunların sahte olduğunu söylüyor. Yaşlı çift de kuyumcuya altınları kendisinden aldığını belirterek itiraz ediyor ve kavgaya başlıyor. Sonra detaylı araştırma yapınca yaşlı çiftin kendi çocuklarının, altınları sahtesi ile değiştirdiğini fark ediyorlar.

Tabi kuyumcu bu durum anlaşılınca kadar zan altında bırakılıyor. Kuyumcular bu olaya benzer birçok olayla karşı karşıya kalmaktadır.

Bir de son zamanlarda Suriye altını diye tabir edilen düşük ayarlı altınlar piyasada gezmeye başlamıştır. Bunlar da risk oluşturmaktadır.

5.4.2. Kredi Kartı ile Ödeme Kabul Etme Zorunluluğu

557 sıra no.lu VUK Genel Tebliği ile kayıtlı ekonominin desteklenmesi, kartla ödeme imkânlarının genişletilmesi ve yeni nesil ödeme kaydedici cihaz kullanımının yaygınlaştırılması amacıyla ödeme kaydedici cihaz kullanmak zorunda olan mükelleflerin kullandıkları eski nesil ödeme kaydedici cihazların yeni nesil ödeme kaydedici cihazlar ile değiştirilmesi ve yeni nesil ödeme kaydedici cihazlar üzerinden banka kartları ile ödeme imkânı sağlanması zorunluluğu getirilmiştir.

Yapılan düzenlemeyle, perakende mal satan veya hizmet veren mükelleflerin kullandıkları Eski Nesil Ödeme Kaydedici Cihazları (EN ÖKC), 1/7/2024 tarihine kadar Yeni Nesil Ödeme Kaydedici Cihazlar (YN ÖKC) ile değiştirmesi zorunlu getirilmiştir. Seyyar EFT-POS cihazları yerine, içerisinde POS'u bulunan EFT-POS özellikli YN ÖKC veya Güvenli Mobil Ödeme ve Elektronik Belge Yönetim Sistemine ilişkin cihaz temin etmeleri ve kullanmaya başlamaları gerekmektedir. YN ÖKC veya Güvenli Mobil Ödeme ve Elektronik Belge Yönetim Sistemine ilişkin cihaz kullananların en az bir banka veya diğer kuruluş ya da ödeme hizmet sağlayıcısı ile üye iş yeri anlaşması yaparak banka veya kredi kartı ile ödeme imkânı sunması da zorunludur.

557 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinde yer alan sürelerde, banka kartları ile ödeme taleplerini kabul edecek uygulamalar yüklenmeyen EFT-POS özellikli YN ÖKC'ler ve EFT-POS ile bağlantısı yapılmayan basit/bilgisayar bağlantılı YN ÖKC'ler kullanıma kapatılarak pasif duruma alınacaktır. Söz konusu yükümlülüklerin yerine getirilmesi ile YN ÖKC'ler tekrar kullanıma açılacaktır. EN ÖKC'lerin YN ÖKC'ler ile değiştirilmemesi, seyyar EFT-POS cihazlarının iade edilmeyip kullanılmaya devam edilmesi ve banka kartlarıyla ödeme kabul edilmemesi durumunda Vergi Usul Kanununa göre ceza kesilecektir.

Gerçekten de yazar kasa ve POS cihazının birleşmesiyle birlikte ödeme belgesi (slip) ile fiş tek belgede bütünleşmiş bulunmaktadır. Perakende mal ve hizmet satışı yapan işletmelerin Yeni Nesil Ödeme Kaydedici Cihaz kullanması ve banka ya da kredi kartıyla ödeme kabul etmesi artık zorunlu hale gelmiş bulunmaktadır. **Vatandaşların kartla ödeme taleplerini çeşitli sebeplerle kabul etmeyen mükelleflere, her bir tespit için ayrı ayrı olmak üzere özel usulsüzlük cezası kesilecektir.** (Belge Düzeninin Yerleşmesinde Artırımlı Ceza Uygulaması ile Mükelleflerin Kartla Ödemeyi Kabul Etme Zorunluluğu (Türkey,2024)).

Bankalar kredi kartı ile yapılan alışverişler için işletme sahibine komisyonsuz bir şekilde en erken 21 gün sonra para aktarımı yapabilmektedir. Ertesi gün aktarım istenildiğinde bankalar işlem tutarının ortalama %3,80 'ini komisyon kesintisi yaparak aktarım yapmaktadır. Ayrıca bazı bankalar müşterilerinin yüksek miktarda nakit para çekme taleplerini 1 ile 3 güne kadar erteleyebildiği esnaflar tarafından ifade edilmiştir.

Bu şartlar altında kıymetli maden alım satımı yapan kuyumcular çoğu zaman %1 bile kâr etmediği halde %3,8 civarında komisyon ödemekle karşı karşıya kalmaktadır.

5.4.3. Fatura Düzenleme Aşamasında Yaşanan Zorluklar

Kuyumculuk sektöründe faaliyet gösteren işletmeler için sektöre özel farklılıkları göz önünde bulundurularak 2025 yılı fatura kesme ve düzenleme sınırı 29.700 TL olarak belirlenmiştir. Eylül ayı itibarıyla altının çok fazla yükselmesiyle en fazla talep edilen Cumhuriyet altınının satış fiyatı bile sınırı aşmaktadır.

VUK 230. Md. uyarınca faturada asgari olarak bulunması gereken bilgiler:

- Faturanın düzenlenme tarihi seri ve sıra numarası,
- Faturayı düzenleyeninin adı, varsa ticaret unvanı, iş adresi, bağlı olduğu vergi dairesi ve hesap numarası,
- Müşterinin adı, ticaret unvanı, adresi, varsa vergi dairesi ve hesap numarası,

Kuyumcılara yönelik yapılan hasılat denetimlerinde müşteriler genellikle faturada bulunması gereken Ad-soyad , Adres bilgilerini vermekten kaçındığı için kuyumcuların fatura düzenlemede zorluklar yaşadığı tespit edilmiştir.

5.5. Kuyumcuların Faaliyetlerinde Kayıt Dışılığı Azaltarak Vergi Gelirlerini Arttırmanın Yolları**5.5.1. Haksız Rekabetin Önlenmesi**

Kuyumcular da her mükellef gibi kayıt dışılığın azalması gerektiğini ancak bunun büyük küçük tüm esnafa teşmil edilmesi halinde adil ve etkili olacağını ifade etmektedirler. Bu şekilde haksız rekabetin önü kesilmiş olacaktır.

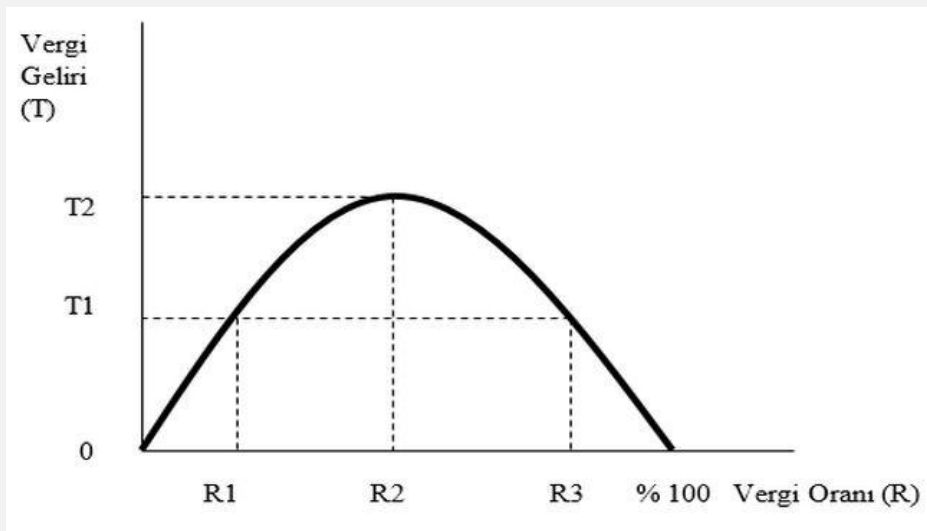
5.5.2. Fiktif Kârın Vergilendirilmesinden Vazgeçilmesi

Yazımın başından beri belirttiğim kuyumcuların, fiktif kârlar nedeniyle fazla vergi ödememek için işlemlerinin bir kısmını kayıt dışı bırakmak istemesidir. Burada fiktif kâr bahanesi ile sektörde oluşan kayıt dışılıktan yararlanarak gerçek gelirlerin de beyan dışı bırakılma riski bulunmaktadır.

Yeniden altın esaslı muhasebe sistemine dönülmesi halinde kuyumcular saf altını kayıt dışı bırakmak istemeyecektir. Bu sayede Gelir Vergisi yönünden tahakkuk miktarında ilk aşamada kısmen azalma yaşansa dahi kayıt dışı azaldıkça gelirlerini doğru beyan eden mükellef sayısı artacağından eski sisteme göre vergi gelirlerinde daha fazla artış yaşanacaktır.

Bu fikrimi Amerikan iktisatçı Artur Laffer, Laffer Eğrisi (Şekil-1) ile desteklemektedir. Laffer'e göre; vergi gelirlerini arttırmak için vergi oranlarındaki artışın belli bir oranı aşmaması gerekir. Eğer gereğinden fazla vergi oranı ile vergi istenirse vergi gelirlerinde düşüş meydana gelir. Vergi oranı için geçerli olan bu görüş vergi matrahı için de düşünülebilir.

Şekil 1: Laffer Eğrisi

Kaynak: (Vikipedi)

5.5.3. İşçilik Bedellerinin Düşük Gösterilmesinin Engellenmesi

KDV Kanunun 17. maddesinin 4. Diğer İstisnalar başlığında “Külçe altın ve külçe gümüş teslimleri ile kıymetli taşların (elmas, pırlanta, yakut, zümrüt, topaz, safir, zebercet, inci) 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre Türkiye’de kurulu borsalarda işlem görmek üzere ithali, borsaya teslimi ve borsa üyeleri arasında el değiştirmesi, döviz, para, damga pulu, değerli kâğıtlar, hisse senedi, tahvil(elde edilen faiz gelirleri ile sınırlı olmak üzere tahvil satın almak suretiyle verilen finansman hizmetleri dâhil),varlık kiralama şirketleri tarafından ihraç edilen kira sertifikaları, Türkiye’de kurulu borsalarda işlem gören sermaye piyasası araçları ile metal, plastik, lastik, kauçuk, kâğıt, cam hurda ve atıkları ile konfeksiyon kırıntılarının teslim” denilmek suretiyle külçe altın ya da gümüşün ülke içindeki alım-satımı KDV ‘den istisna tutulmuştur.

Sarraflar altın satışı yaparken sadece işçilik bedeli üzerinden %20 oranında KDV ödemektedirler. Burada KDV kaybının önlenmesi için satılan ürünün işçilik bedelinin doğru gösterilmesi gerekmektedir. Perakende altın satışı yapan sarrafların hasılatı denetlenmektedir. Ancak; toptan altın satışı yapan firmalar için hasılat denetimi yapılmassa dahi, düzenli olarak belge düzeni denetimleri gerçekleştirilerek nihai müşteriye ulaşan aşamanın en başında KDV oranlarının doğru uygulanması sağlanabilir.

Toptan altın satışı yapan firmalara yönelik denetimlerin etkin bir şekilde yapılmaması halinde sarraflar işçilik bedelini olması gerekenden daha düşük gösterebilir.Bu durumda oluşabilecek olası KDV kayıplarını bir örnekle açıklayabiliriz.

Kuyum sektöründe ortalama işçilik bedelinin 1 kilogram altın için ortalama 130 milyem olarak uygulandığını varsayalım. Toptan altın satışı yapan firmaların sarraflara fatura düzenlerken işçilik miktarını gerçekten daha düşük gösterdiği durumda perakende satış yapan sarraflar altını satarken işçilik miktarını gerçek olarak faturada belirtmemektedir. Bunu rakamlarla açıklayacak olursak;

-24 ayar Has Altın Gr fiyatı (995 Milyem): 5.200TL

-14 ayar Gr fiyatı (585 Milyem) :3.042 TL

10 gr ve 14 ayar altın işlemeli bir kolyenin işçilik tutarı 1.3 milyemdir. (6760 TL) Kolyenin KDV hariç 37.180 TL ‘ye satıldığını farz edelim. Faturada işçilik miktarını gizlemek için GR miktarı arttırılmak suretiyle aşağıda Tablo-1 ‘de belirtildiği gibi 608,40 TL KDV kaybı oluşmuş oluyor.

Tablo:1: İşçilik Bedeli Hesaplama Tablosu

Altın Kolye Satışı**	Miktar (GR)	14 Ayar Külçe Altın 1 GR Fiyatı (TL)	KDV ‘den istisna olan Matrah (TL)	KDV’ye Tabi Matrah (TL) İşçilik Bedeli*	Ödenmesi Gereken KDV Tutarı (TL) (%20)
Gerçekte yapılması gereken kayıt	10 (14 Ayar)	3.042	30.420	6.760	1.352
Yanlış tutulan kayıt	11 (14 Ayar)	3.042	33.462	3.718	743,60

**Tabloda belirtilen tutarlar temsilidir gerçek tutarlar değildir.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

5.6. Çözüm Önerileri

5.6.1. Kuyumcular İçin Altın Esaslı Muhasebe Sistemine Geçiş Sağlanmalıdır

Altın esaslı muhasebe sisteminin yerine getirilen enflasyon düzeltmesi sistemi yukarıda açıklanan örnekte görüldüğü gibi fiktif kârı ortadan kaldırmaya yetmemektedir. Bunun için altın esaslı muhasebe sistemine geçiş hem fiktif kârı ortan kaldırma hem de kayıt dışı işlemleri azaltma bakımından çok önemlidir.

5.6.2. İmitasyon Ürünlerin Üzerine Sahte Olduğunu Belirten İşaretlerin Koyulması

Özellikle darphane tarafından bastırılan çeyrek altın gibi ürünlerin imitasyon olarak satılmasının yasaklanması gerekmektedir. Diğer takı ürünlerinde ise mutlaka herkesin anlayabileceği şekilde iç kısımlarına sahte olduğunu belirten ifadelerin konulması aksi takdirde satışının yasaklanması gerekmektedir.

5.6.3. Kuyum Sektörüne Özel Kredi Kartı Uygulamalarının Hayata Geçirilmesi

Yukarıda belirtildiği gibi kuyumcuların kârının satış bedelinin %1'in altında olduğu düşünüldüğünde %3,8'e varan komisyon tutarlarına katlanması mümkün değildir.

Çözüm olarak; kayıt dışıyı azaltmak adına kıymetli maden alımında kredi kartı ile ödeme yapıldığı zaman taksitlendirilmesi yasal olarak sınırlandırıldığı gibi sadece kıymetli maden alımına ilişkin tutarın en geç 3 gün içinde ödenmesi bankalarca zorunlu hale getirildiği durumda bankaya fazla bir maliyet yansımayacağı için komisyon tutarı ya tahsil edilmez ya da çok cüzi bir miktar tahsil edilir.

5.6.4. Tüm Kuyumcuların 30.000 TL Üzeri Elden Para Kabul Etmemesi İçin Ortak Levha Asılması

Kuyumculara yönelik gerçekleştirilen İş yeri Hasılatı Uygunluk Denetiminde sıklıkla karşılaştığımız bir durum var. Müşteriler, 30.000 TL üzeri işlemlerde elden ödemenin yasak olduğunu bilmedikleri gibi Kuyumcuların İBAN ile ödeme kabul etmediğini düşünmektedirler. Tüm kuyumcuların iş yerlerine “**30.000 TL Üzeri Elden Para Kabul Edilmemektedir**” şeklinde levha asması zorunlu hale getirilebilir.

5.6.5. İşçilik Bedellerinin Doğruluğunun Denetlenmesi

Yapılan İş Yeri Hasılatı Uygunluk Denetimlerinde kuyumcular tarafından düzenlenen belgelerde işçilik bedellerinin doğru gösterilip gösterilmediği hususunu tespit etmede, sadece toplam hasılat verileri ele alınarak yapılan denetimlerin yeterli olamayacağı düşünülmektedir.

Olası KDV kayıplarının önlenmesi için sadece perakende satış yapan sarrafların işlemleri değil imalatçıdan perakende satıcıya kadar gerçekleşen tüm alım-satım işlemlerinin denetlenmesi ve her ürün grubu için ortalama işçilik bedeli tespit edilmek suretiyle geriye dönük satış faturalarının kontrol edilmesinin yerinde olacağı düşünülmektedir.

5.6.6. Fatura Düzenleme Sınırının Arttırılması ve Faturada Bulunması Gereken Bilgilerin Azaltılması

Kuyumculuk sektöründe faaliyet gösteren işletmeler için sektöre özel farklılıkları göz önünde bulundurularak fatura düzenleme sınırının 100.000 TL'ye çıkarılıp 3 ayda bir altın fiyatlarındaki değişime göre güncellenmesinin ve faturada bulunması zorunlu bilgilerden adres bilgilerinin zorunluluk kapsamından çıkarılmasının yerinde olacağı düşünülmektedir.

5.7. Sonuç

Kuyumculuk sektörü, tarih boyunca ekonomik ve kültürel açıdan büyük önem taşımış, günümüzde de ülke ekonomisinin canlı unsurlarından biri olmaya devam etmiştir. Ancak sektörün yapısı gereği altının değerlemesinden kaynaklanan muhasebe sorunları, imitasyon

ürünlerin piyasadaki yaygınlığı, kredi kartı komisyonları, yüksek güvenlik riskleri ve işçilik bedellerinin doğru yansıtılmaması gibi faktörler kayıt dışılığı artırmakta ve vergi kayıplarına yol açmaktadır.

Çalışmada ortaya konulduğu üzere, özellikle fiktif kârların vergilendirilmesi sektörün kayıt dışına yönelmesinin en önemli sebeplerinden biridir. Enflasyon muhasebesi bu sorunu ortadan kaldırmaya yeterli olmamakta; altın esaslı muhasebe sistemine dönüşün hem sektörel şeffaflık hem de vergi gelirlerinin sürdürülebilir şekilde artırılması bakımından zorunlu olduğu görülmektedir. Bunun yanında, sahte ürünlerin piyasaya arzının engellenmesi, kredi kartı işlemlerinde kuyum sektörüne özel uygulamaların hayata geçirilmesi, yüksek tutarlı ödemelerde nakit kullanımının sınırlandırılması ve işçilik bedellerinin daha etkin denetlenmesi de kayıt dışılığı azaltacak, adil rekabet ortamını güçlendirecektir.

Sonuç olarak; kuyumculuk sektöründe kayıt dışı ekonominin azaltılması yalnızca devletin vergi gelirlerini artırmakla kalmayacak, aynı zamanda sektörün güvenilirliğini pekiştirerek uzun vadede hem mükellefler hem de tüketiciler açısından daha sağlıklı bir piyasa yapısının oluşmasına katkı sağlayacaktır.

Mustafa Hüseyin YERLİ

Gelir Uzmanı

Doç. Dr. Yunus ŞİŞMAN

Öğretim Üyesi

Kaynakça

Belge Düzeninin Yerleşmesinde Artırımlı Ceza Uygulaması İle Mükelleflerin Kartla Ödemeyi Kabul Etme Zorunluluğu (İmdat TÜRKEY/Gelir İdaresi Grup Başkanı 2024) (<https://nazaligundem.com/tr/yayinlar/belge-duzeninin-yerlesmesinde-artirimli-ceza-uygulamasi-ile-mukelleflerin-kartla-odemeyi-kabul-etme-zorunlulugu?onlyTm=&tm=>)

Gelir Vergisi Kanunun 38. md.

KDV Kanunun 17. Md.

SEYİDOĞLU Halil, Uluslararası İktisat, Ankara 1982, s.507

Sinem TURGUT, Kuyumculuk Sektöründe Safha Maliyet Sistemi ve Bir Uygulama S.3 & S.44 (İstanbul 2006)

Tefas Karşılaştırma grafiği <https://www.tefas.gov.tr/FonAnaliz.aspx?FonKod=KZL>

TÜİK 2025 Temmuz ÜFE oranları <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Yurt-Ici-Uretici-Fiyat-Endeksi-Temmuz-2025-53868>

Vergi Usul Kanunun 274. Md., 230. Md

Volkan DEMİR, Oğuzhan BAHADIR; UFRS (TFRS)'deki Değerleme Ölçüleri Kapsamında Şirket Değerlemesinde Defter Değeri Yaklaşımı, Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, Sayı: 23, Eylül 2007, s. 65.

557 sıra no.lu VUK Genel Tebliği

6. ÇAĞDAŞ BİR HAZERFEN: DOĞMANIN GÖLGESİNDE, UZMANLAŞMANIN KISKACINDA BÜTÜNCÜL BAKIŞ

Duygu ÜLKÜ / Gelir Uzmanı

duygu.ulku@gelirler.gov.tr

Yerleşik Hayattan Modernizme: Tek Hakikatin Doğuşu

Modernizmi genellikle son birkaç yüzyılla özdeşleştiririz. Oysa kökleri, insanın yerleşik hayata geçişine kadar uzanır. Göçebe yaşamda bilgi, doğrudan deneyimin, doğayla temasın ve pratik zekânın ürünüydü; farklı alanlar arasında keskin sınırlar yoktu. Ne var ki yerleşik hayatla birlikte üretim çeşitlendi, iş bölümü arttı, ortak kurallar ve ortak hukuk ortaya çıktı.

Bu yeni düzen, toplulukları bir arada tutabilmek için “tek hakikat” fikrine ihtiyaç duydu. Farklı doğrularla değil, ortak bir hukuk ve ortak bir akılla yaşamak, düzenin teminatı oldu. Böylece herkesin bütünü ayakta tutan bir parçada, işlevsel bir konumu oluştu. Uzmanlaşmanın ilk kıvılcımları işte bu tarihsel dönemde yandı.

Modern zamanlarda bu eğilim, rasyonalizmle birleşerek daha da belirginleşti. Modernizm, tek hakikati aklın ve bilimin diliyle kurmaya çalıştı; insanı işlevlerine göre ayırdı; toplumu bu işlevsel bölünmelerin üzerine inşa etti. Büyük ilerlemeler sağlandı, fakat insanın bütüncül bakış kabiliyeti zayıfladı.

Bilim Nasıl Dogma Üretir?

Bilimsel önermelerin kolayca mutlak doğrular gibi algılanması, modern çağın en önemli çelişkilerinden biridir. Paul Feyerabend bu noktada bilimin tek biçimli bir otoriteye dönüşmesine karşı çıkarak şunu söyler: “Bilim özünde anarşik bir girişimdir.”¹ Aynı şekilde Michel Foucault da bilginin toplumsal ilişkileri düzenleyen görünmez bir güç haline geldiğini vurgular.²

Bilim, doğası gereği varsayımlar üzerine kurulur. Newton fiziğinin formülleri de ekonominin “ceteris paribus”u da bu varsayıma dayanır. Örneğin “hızını iki katına çıkarırsan, varış süren yarıya iner” önermesi, yalnızca tüm diğer şartlar sabit kaldığında doğrudur. Oysa gerçek hayatta hiçbir şart sabit değildir. Denklemden görünmeyen başka bir değişken devreye girdiğinde, sonuç bambaşka olabilir.

Hayat laboratuvarındaki gibi “oda sıcaklığı”nda işlemez. Bilimsel önermeler belirli koşullar altında doğrudur; fakat bu önermeler bütüne teşmil edildiğinde kolaylıkla dogmaya dönüşür.

Thomas Kuhn’un paradigma teorisi de burada önemlidir. Ona göre bilim tarihi, doğrusal bir ilerleme değil, paradigmalarda köklü kırılmaların yaşandığı devrimler dizisidir.³

Korelasyon mu, Nedensellik mi?

İstatistikte sıkça kullanılan korelasyon, çoğu zaman yanlış yorumlanır. Dolunay günlerinde şiddet olaylarının arttığı gözlemlenebilir, ama bu dolunayın doğrudan şiddete sebep olduğu

anlamına gelmez. Benzer şekilde testosteron ile saldırganlık arasındaki ilişki, birinin diğerine neden olduğunu değil, her ikisine yol açan üçüncü bir etkenin varlığını gösterebilir.

Bilimsel yöntem, kaçınılmaz olarak indirgemecidir. Ancak indirgemeci önermeler, yaşamın bütününe mutlak hakikat gibi uyarlandığında yanılgılar kaçınılmaz olur.

Uzmanların Çelişkisi

Tıp ve beslenme alanı bunun en görünür örneğidir. Dün “az az, sık sık yiyin” diyen uzman, bugün “az öğünle beslenin” diyebilmektedir. Antibiyotikler yalnızca zararlı bakterileri değil, faydalı olanları da yok ederek bağışıklık sistemini zayıflatmıştır. Bir dönem doktorların reklam yüzü olduğu margarin, bugün sağlığa zararlı bir ürün olarak anılmaktadır.

Ekonomi uzmanlarının makro dengeleri altüst eden öngörülerine sık sık tanık oluyoruz. Benzer bir durum iklim değişikliği öngörülerinde de görülür; farklı modeller farklı sonuçlara işaret edebilir. Bu durum, yalnızca uzmanların yanılabilirliğini değil, aynı zamanda uzmanlığa sorgusuz inancın tehlikesini de gözler önüne seriyor.

Uzmanlığın İmtiyazı ve Dogmanın Üretimi

Bugün uzman, yalnızca kendi alanında söz söyleme hakkına sahip olmakla kalmıyor, diğer alanlarda da otorite kurma eğilimi gösterebiliyor. Bu durum, orta çağda ruhban sınıfının dogma üretme işlevini andırıyor. Modern çağın ruhbanı, uzmanlardır.

Dogma, çoğu kez bilim insanının kendisinden değil, onun sözlerini mutlak hakikat gibi benimseyen toplumdan doğar. “Uzman böyle söylüyor” dendiğinde önerme, eleştirilemez bir kutsallık kazanır.

Arifân Kültürümüzde Bilmenin Değeri

Bizim geleneğimizde bilmenin üstünlüğü, eleştirel aklın ve deneyimin önemini ortaya koyar. Bertrand Russell şöyle der: “Akla dayanan görüşler, sakinlikle nedenleriyle birlikte anlatılır.”⁴ Carl Sagan ise aynı kaygıyı şu şekilde dile getirir: “Bilim bir bilgi yığını değil; bir düşünme biçimidir.”⁵

Bizim kültürümüzde bilmek, sırf inanmakla kıyaslandığında daha üstün görülmüştür. “İman” kelimesi “emin olmak” kökünden gelir; güveni, sağlamlığı ve bilinçli tercihi ifade eder. Buna karşılık “inanmak” kelimesi, akide–akaid kökleriyle çoğu zaman taassup ve sorgulamadan kabullenme anlamı taşır.

Kur’ân dili de bu noktada nettir: sorgulamadan inanmayı tasvip etmez, aksine yadırgar. “Ya atalarınız yanıldıysa?” diye sorar; “akletmez misiniz?” diyerek düşünmeye davet eder.

Tasavvuf geleneğimizde bilme dereceleri üç basamakta anlatılır:

1. İlmel yakîn: işitilen veya öğrenilen bilgiyle kesinlik,
2. Aynel yakîn: gözle görülerek tecrübe edilen kesinlik,
3. Hakkal yakîn: bizzat yaşanarak hakikatin özüyle bütünleşen kesinlik.

Bütüncül Bakış ve Hazerfen’in Unutulan Mirası

Bütüncül bakış ihtiyacını yalnızca tarihsel Hazerfen figüründe değil, modern sosyal bilimlerde de görürüz. Pierre Bourdieu, toplumsal davranışların köklü kalıplarını açıklamak için 'habitus'

kavramını geliştirir. ⁶ Jürgen Habermas ise kamusal alanı, bireylerin ortak çıkarlarını dile getirdikleri ve tartıştıkları bir zemin olarak tarif eder. ⁷

İşte bu yüzden disiplinler arası bakış zorunludur. Ne sosyoloji tek başına yeterlidir ne psikoloji; ne iktisat ne de tıp. Hakikat, farklı bilgi alanlarının birbirini tamamlamasıyla yaklaşılabilecek bir bütündür.

Tarihimizde “Hazerfen” unvanı, “bin ilim sahibi” demektir. Bu kavram, yüzyıllar boyunca gölgede kalmış olsa da bugün yeniden önem kazanmaktadır. Çağdaş bir Hazerfen, yalnızca tek bir alanı değil, farklı alanları da iç içe bilmeye gayret eden kişidir.

Gelir Uzmanları: Çağdaş Bir Hazerfen

Gelir uzmanının toplumsal rolü, yalnızca devlet görevlisi olmanın ötesine geçer. Gramsci’nin organik aydın kavramıyla benzer şekilde, gelir uzmanı bilgiyi pratikle birleştirir, halkla sürekli temas halinde kalır. ⁸

Gelir uzmanı yalnızca mevzuatın satırlarına hâkim bir teorisyen değil, aynı zamanda sahada vatandaş, esnaf ve çiftçiyle temas eden bir pratisyendir. Özellikle taşra vergi dairelerinde, gelir uzmanı çoğu zaman devletin yüzü ve sözü olur. Devletin düzenleyici aklı ile halkın gündelik hayatı, gelir uzmanının vicdanında birleşir.

İlm ile Amel Etmek

Bilginin sahada uygulanması gereği yalnızca dini geleneğe ait bir fikir değildir. Karl Marx’ın 11. Tezi’nde söylediği gibi: “Filozoflar dünyayı yalnızca yorumladılar; asıl mesele onu değiştirmektir.” ⁹ Antonio Gramsci’nin 'organik aydın' kavramı da teoriyi pratikle bütünleştiren kişileri tanımlar. ⁸ Uğur Mumcu’nun sözleri bu yaklaşımı özetler: “Bilgi sahibi olmadan fikir sahibi olunmaz.” ¹⁰

Hz. Peygamber’in kudsî hadisi bu noktada hatırlanmalıdır: “İlm ile amel edenin bilmediğini Allah öğretir.”

Bilgi, hayata uygulanmadığında eksik kalır; uygulama ise bilgiyle temellenmediğinde savrulur. Gelir uzmanının görevi, teoriyi sahayla, mevzuatı vatandaşla, adaleti uygulamayla örtüştürmektir.

Geleceğe Bakış

Gelecek vizyonunu çizerken yalnızca teknik bilgi değil, insan onurunu ve toplumsal vicdanı gözetken bir yaklaşım gerekir. Yaşar Kemal bu noktada insan onurunun merkeze alınmasını öğütlerken, Aziz Nesin laikliği dogmaya karşı aklın egemenliği olarak tarif eder. Nazım Hikmet’in dizeleri ise yaşamın ciddiyetle ele alınması gerektiğini hatırlatır.

Gelecek, yalnızca dar bir uzman grubunun imtiyazına bırakılamaz. Sahadan gelen deneyimin teoriyi beslediği, bilginin hikmetle birleştiği, farklı disiplinlerin birbirini aydınlattığı bir yaklaşım inşa edilmelidir.

Ve son söz, yaşamın ciddiyetine dair bir hatırlatma olsun: “Yaşamak şakaya gelmez / Büyük bir ciddiyetle yaşayacaksın.” (Nazım Hikmet)

Kaynakça

1. Feyerabend, Paul. Against Method. London: Verso, 1975.
2. Foucault, Michel. Discipline and Punish: The Birth of the Prison. New York: Pantheon, 1977.

3. Kuhn, Thomas S. The Structure of Scientific Revolutions. Chicago: University of Chicago Press, 1962.
4. Russell, Bertrand. Philosophy for Laymen. London: Watts & Co, 1946.
5. Sagan, Carl. The Demon-Haunted World: Science as a Candle in the Dark. New York: Random House, 1995.
6. Bourdieu, Pierre. Outline of a Theory of Practice. Cambridge: Cambridge University Press, 1977.
7. Habermas, Jürgen. The Structural Transformation of the Public Sphere. Cambridge: MIT Press, 1989.
8. Gramsci, Antonio. Selections from the Prison Notebooks. New York: International Publishers, 1971.
9. Marx, Karl. Theses on Feuerbach. 1845.
10. Mumcu, Uğur. Gözlem. Ankara: Tekin Yayınevi, 1990.

Duygu ÜLKÜ

Gelir Uzmanı

7. 6183 SAYILI KANUNUN 48 İNCİ MADDESİ KAPSAMINDA TECİL VE TAKSİTLENDİRME

Nevzat UĞUR / Gelir Uzmanı

nevzatugur@gelirler.gov.tr

7.1. Tecil Nedir?

Amme alacağının vadesinde ödenmesi, haciz uygulanması veya haczedilen malın paraya çevrilmesi hallerinin, amme borçlusunu çok zor duruma düşüreceğinin anlaşıldığı durumlarda, Kanunun ve alacaklı amme idarelerinin öngördüğü şartlarla, amme alacağı 36 ayı geçmemek üzere tecil edilerek taksite bağlanabilmektedir. Tecil, talep edilmesi halinde alacaklı amme idareleri veya tahsil daireleri tarafından zorunlu olarak yerine getirilmesi gereken bir işlem değildir.

7.2. Tecil Şartları Nelerdir?

Borçlunun tecil talebinin kabul edilebilmesi için bazı şartların yerine getirilmesi gerekir

1) Borçludan teminat alınması

Teminatın alınmasında öncelikle 6183 sayılı Kanunun 10 uncu maddesindeki maddi teminat aranır. Borçlu maddi teminat gösteremediği takdirde 11 inci maddeye göre şahsi kefalet, tahsil dairesinin uygun görmesi şartıyla, teminat olarak kabul edilebilir.

Teminat olarak;

- Para,
- Bankalar tarafından verilen süresiz ve şartsız teminat mektupları ile sigorta şirketleri tarafından verilen süresiz ve şartsız kefalet senetleri,
- Devlet iç borçlanma senetleri veya bu senetler yerine düzenlenen belgeler,
- İlgililer veya ilgililer lehine üçüncü şahıslar tarafından gösterilen ve vergi dairelerince haczedilen menkul ve gayrimenkul mallar, kabul edilir.

Amme borçlusunun alacaklı her bir tahsil dairesince tecil edilecek borçlarının toplamının 250.000 lirayı (bu tutar dahil) aşmaması şartıyla tecil edilecek borçlar için teminat aranılmaz. Tecil ve taksitlendirilecek amme alacaklarının toplam tutarının 250.000 lirayı aşması durumunda, gösterilmesi zorunlu olan teminat tutarı 250.000 lirayı aşan kısmın yarısıdır.

9/7/2025 tarihli ve 32951 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 10040 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararıyla, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 48 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan 50.000 lira teminatsız tecil tutarı 250.000 lira olarak belirlenmiştir.

Örnek 1: Mükellef (A), 01/8/2025 tarihinde bağlı bulunduğu vergi dairesine müracaat ederek, 400.000 lira borcunun taksitlendirilmesini talep etmiş, vergi dairesi mükellefin talebini değerlendirmiş ve borcun Eylül 2025 ayından itibaren 12 ayda 12 eşit taksite ödenmesini uygun görmüştür. Vergi dairesi, mükelleften taksitlendirilen bu borcu için 250.000 lirayı aşan

kısımın yarısı olan $[(400.000-250.000)= 150.000/2=]$ 75.000 lira değerinde teminat göstermesini isteyecektir.

Örnek 2: Mükellef (C), 15/07/2025 vadeli 200.000 lira borcu için aynı tarihte tecil ve taksitlendirme talep etmiştir. Mükellefin söz konusu borcu Ağustos 2025 ayından başlamak ve 8 ayda 8 eşit taksitte ödenmek üzere tecil edilmiştir. Mükellef, mevcut tecilli borcunu tecil şartlarına uygun ödemeye devam ederken, 26/08/2025 vadeli 150.000 lira borcu için aynı tarihte tecil ve taksitlendirme talebinde bulunmuştur. Vergi dairesince mükellefin söz konusu borcu Eylül 2025 ayından başlamak ve 6 ayda 6 eşit taksitte ödenmek üzere tecil edilmiştir.

Teminat şartı aranılmaksızın tecil edilebilecek borç tutarı 250.000 lira olduğundan, vergi dairesi mükellefin 15/07/2025 vadeli 200.000 lira borcunu taksitlendirirken mükelleften herhangi bir teminat istemeyecektir. 26/08/2025 vadeli borç tecil edilirken 150.000 liralık sınır mükellefin tecilli borçlarının toplamı dikkate alınarak uygulanacak ve tecil edilen borç toplamı 350.000 liraya ulaştığından, yeni tecili talep edilen borcun 50.000 liralık kısmı için teminat istenmeyecek, geri kalan kısmının yarısı tutarında $[(350.000-250.000) = 100.000/2=50.000]$ lira teminat göstermesi istenilecektir.

Örnek 3: Mükellef (D), 28.07.2025 tarihinde 280.000 lira borcu için tecil ve taksitlendirme talep etmiştir. Mükellefin söz konusu borcu Ağustos 2025 ayından başlamak ve 6 ayda 6 eşit taksitte ödenmek üzere tecil edilmiştir. Mükellef, mevcut tecilli borcunu tecil şartlarına uygun ödemeye devam ederken, 26.08.2025 tarihinde 260.000 lira borcu için tecil ve taksitlendirme talebinde bulunmuştur. Vergi dairesince mükellefin 260.000 liralık borcu da Eylül 2025 ayından başlamak ve 5 ayda 5 eşit taksitte ödenmek üzere tecil edilmiştir.

Teminat şartı aranılmaksızın tecil edilebilecek borç tutarı 250.000 lira olduğundan, vergi dairesi mükellefin 28.07.2025 vadeli 280.000,- lira borcunu taksitlendirirken, tecil edilen borcun 250.000,- liralık kısmı için herhangi bir teminat istememiş, 250.000 liranın üzerinde kalan tutarın yarısı olan $[(280.000-250.000) = 30.000/2=]$ 15.000 lira için teminat almıştır.

Borçlu, ilk tecil talebine istinaden tecil edilen borcu için 250.000 liralık teminat aranmaksızın tecil uygulamasından yararlandığından, 26.08.2025 vadeli borç tecil edilirken borçludan tecili talep edilen borcun yarısı tutarında $(260.000/2=130.000)$ lira teminat göstermesi istenilecektir.

▪ Tecil Talebinden Önce Haciz Uygulanması

01.07.2008 tarihinden geçerli olmak üzere 5766 sayılı Kanunla değişik 6183 sayılı Kanunun 48 inci maddesinin beşinci fıkrasında “Haciz yapılmışsa mahcuz mal, değeri tutarınca teminat yerine geçer. Tecil edilen amme alacakları ile ilgili olarak daha önce tatbik edilen ve borcun tamamını karşılayacak değerde olan hacizler, yapılan ödemeler nispetinde kaldırılır ve buna isabet eden teminat iade edilir. Ancak, mahcuz malların değeri tecil edilen borç tutarından az, zorunlu teminat tutarından fazla olması halinde, tatbik edilen hacizler, tecil şartlarına uygun olarak yapılan ödemeler neticesinde kalan tecilli borç tutarı mahcuz mal değerinin altına inmediği müddetçe kaldırılmaz. Tecilli borca karşılık alınan teminat ise, tecil şartlarına uygun olarak yapılan ödemeler neticesinde kalan tecilli borç tutarının zorunlu teminat tutarının altına inmesi durumunda, yapılan ödemeler nispetinde kaldırılır.”

Buna göre, borçlunun malları üzerine haciz tatbik edildikten sonra borcun tecil edilmesi halinde, daha önce haczedilmiş malları, tecil ve taksitlendirilen borçları için değeri tutarınca teminat yerine geçecektir.

Örnek: Mükellef (E)’nin muhtelif vadeli 300.000 lira vergi borcu için vergi dairesi, mükellefin 280.000 lira ve 180.000 lira değerindeki iki adet gayrimenkulüne haciz tatbik etmiştir. Mükellef vergi dairesinden borçlarının tecil ve taksitlendirmesini talep etmiş, anılan vergi dairesince söz konusu borçlar 10 ayda ve 10 eşit taksitte ödenmek üzere tecil edilmiştir.

Bu örnekte, tecil ve taksitlendirmeden önce borcun tamamını karşılayacak değerde haciz tatbik edilmiş olduğundan, zorunlu teminat tutarı belirlenmesi söz konusu olmayacak, dolayısıyla tatbik edilmiş hacizler tecil yapılmasına rağmen kaldırılmayacaktır.

Mükellefin, iki taksiti ödemesi durumunda, kalan tecilli borç tutarı 240.000 lira olacaktır. Mükellefin gayrimenkulleri üzerine borcun tecilinden önce tatbik edilen hacizler, taksit ödemeleri nispetinde kaldırılabilirdiğinden, kalan 240.000 lira ve hesaplanan tecil faizlerinden oluşan borcu, 280.000,- lira değerindeki gayrimenkulün karşılaması halinde bu gayrimenkul üzerindeki haciz baki kalmak kaydıyla 180.000 lira değerindeki gayrimenkul üzerindeki haciz kaldırılacaktır.

2) Borç ödemede iyi niyet sahibi olma

3) Borçlunun yazılı müracaatının olması

Tecil Edilebilen Borçlar

- Gelir ve kurumlar vergisi,
- Katma değer vergisi,
- Muhtasar ve prim hizmet beyannamesi,
- Motorlu taşıtlar vergisi,
- Trafik idari para cezaları,
- Yükseköğrenim kredi borcu,
- Yükseköğrenim harç kredisi,
- Karayolu Taşıma Kanununa göre verilen idari para cezaları, geçiş ücretleri,
- Ecrimisil ve haklar

Tecil Edilemeyen Borçlar

- Geçici vergi,
- Özel tüketim vergisi,
- Banka ve sigorta muameleleri vergisi,
- Özel iletişim vergisi,
- Harçlar (ikmalen tarhiyata dayanan tapu harçları hariç)
- Fonlar
- Paylar (turizm payı, eğitime katkı payı ve buna ait gecikme zammı dâhil) ve ek vergiler
- 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamındaki ihaleler ile bu Kanuna tabi olmayan kamu kurum ve kuruluşlarının yaptığı ihalelere ilişkin kararlardan ve bu kapsamda imzalanan sözleşmelerden kaynaklı damga vergileri.
- 6111 Sayılı Kanun Kaynaklı Matrah Artırımları
- 6736 Sayılı Kanun Gelir Vergisi Matrah Artırımı
- 6736 Sayılı Kanun Kurumlar Vergisi Matrah Artırımı
- 6736 Sayılı Kanun KDV Matrah Artırımı
- 6736 Sayılı Kanun Stopaj Matrah Artırımı
- Geri Kazanım Katılım Payı
- Pişmanlıkla Ödenmesi Gereken Vergi Aslı ve Pişmanlık Zammı (Vergi aslının vadesi daha sonra gelecek taksitleri varsa bu taksitler hariç)

Katma değer vergisi müracaat tarihinden itibaren azami 6 ay, 7440 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin yirmi yedinci fıkrası uyarınca alınan “Ek Vergi” ile 7456 sayılı Kanunun 1 inci maddesi gereğince alınan “Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi” ise müracaat tarihinden itibaren azami 12 ay süreyle tecil edilebilir.

4) Tecil edilen amme alacaklarının, belirlenen faiz oranı esas alınarak hesaplanan tecil faiziyle birlikte ödenmesi

Tecil faizi; müracaat tarihinden ödeme tarihine (bu tarihler dahil) kadar geçen günler için, ödenecek taksit tutarları üzerinden hesaplanacaktır. Amme borçlusunun, vade tarihinden önce ya da vade tarihinde yaptığı müracaatlar üzerine tecil edilen amme alacaklarına uygulanacak tecil faizinin hesaplanmasında ise, vade gününe faiz alınması söz konusu olamayacağından, vade gününü takip eden tarih esas alınacaktır.

Tecil faizi; Tecil faizi oranı yıllık olarak belirlenmektedir.

Tecil Faiz Oranını Belirleme Yetkisi Hazine ve Maliye Bakanlığına aittir.	
Bakanlığa tanınan yetkiye istinaden belirlenen tecil faiz oranları	
Uygulama Dönemi	Yıllık Oran (%)
21/05/2024 tarihinden itibaren	48
14/11/2023 – 20/05/2024 tarihleri arasında	36
21/07/2022 – 13/11/2023 tarihleri arasında	24
30/12/2019 – 20/07/2022 tarihleri arasında	15
25/10/2019 – 29/12/2019 tarihleri arasında	19

-Tecil faizinin hesaplanmasında basit faiz usulü formülü kullanılır:

Taksit Tutarı X Yıllık Tecil Faizi Oranı X Gün Sayısı

Tecil Faizi = -----
36.000

Örnek: Mükellef (C) tarafından 30/4/2025 vadeli Kurumlar Vergisinden olan 2.000.000 lira borcunun 28/4/2025 tarihinde 8 ay süreyle ödenmek üzere tecili talep edilmiştir. Mükellefin bu talebi incelenmiş ve Mayıs-Haziran-Temmuz ve Ağustos 2024 aylarında 4 ayda ve 4 eşit taksitte ödenmek üzere 3/5/2025 tarihinde tecil edilmiştir. Tecil edilen bu borcun mükellef tarafından 30/5/2025, 28/6/2025, 31/7/2025 ve 27/8/2025 tarihlerinde ödenmesi uygun görülmüştür. 30/4/2024 vadeli Kurumlar Vergisinden olan 2.000.000 lira borç için vadesinden önce 28/4/2025 tarihinde tecil talebinde bulunduğundan tecil faizi vade tarihinden (vade tarihi hariç) itibaren uygulanacaktır.

Tecil Faizi Uygulanacak Süre		
Taksit	Faiz Hesaplamasına Esas Olan Tarih	Ödeme Günü
1.Taksit için	1/5/2024	30/5/2024 = 30 gün
2.Taksit için	1/5/2024	28/6/2024 = 59 gün
3.Taksit için	1/5/2024	31/7/2024 = 92 gün
4.Taksit için	1/5/2024	27/8/2024 = 119 gün

1. Taksit için tecil faizi = $500.000 \times 48 \times 30$
-----= 20.000 lira
36.000

2. Taksit için tecil faizi = $500.000 \times 48 \times 59$
-----= 39.333,33 lira
36.000

3. Taksit için tecil faizi = $500.000 \times 48 \times 92$
-----= 61.333,33 lira
36.000

4. Taksit için tecil faizi = $500.000 \times 48 \times 119$
-----= 79.333,33 lira
36.000

Bu mükelleften tecil faizleriyle birlikte;

Taksit	Taksit Tutarı	Tecil Faizi	Tahsil Edilecek Tutar
1. Taksit	500.000	20.000,00	520.000,00
2.Taksit	500.000	39.333,33	539.333,33
3.Taksit	500.000	61.333,33	561.333,33
4.Taksit	500.000	79.333,33	579.333,33
TOPLAM	2.000,000	199.999,99	2.199.999,99

• **Tecil faizi oranında yapılan değişikliklerin tecil işlemlerine yansıtılması**

- **Tecil faizi oranındaki değişikliğin oranın indirilmesine yönelik olması halinde;**

Oran değişikliğinin yürürlüğe girdiği tarihten önceki müracaatlara dayanılarak tecil edilecek olan amme alacaklarına müracaat tarihlerinden değişiklik tarihine kadar (bu tarih hariç) geçen süre için eski tecil faizi oranı, değişiklik tarihinden itibaren de yeni tecil faizi oranının uygulanması,

Tecil faizi oranındaki değişiklikten önce tecil edilmiş ve tecil şartlarına uygun olarak ödenmekte olan amme alacaklarına yeni tecil faizi oranının yürürlüğe girdiği tarihe kadar eski tecil faizi oranları, bu tarihten sonra ödenmesi gereken taksit tutarlarına ise yeni tecil faizi oranlarının uygulanması, gerekmektedir.

-**Tecil faizi oranındaki değişikliğin oranın Yükseltilmesine yönelik olması halinde;**

- Oran değişikliğinin yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılan müracaatlara dayanılarak tecil edilecek olan amme alacakları ile tecil faiz oranındaki değişiklikten önce tecil edilmiş ve tecil şartlarına uygun olarak ödenmekte olan amme alacaklarına tecil şartlarına uygun olarak ödendikleri sürece müracaat tarihlerinden itibaren eski tecil faiz oranlarının uygulanması,

- Tecil faizi oranındaki değişikliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce tecil talebinde bulunulmuş ve talep kabul edilerek tecil edilmiş amme alacaklarına yönelik tecilin ihlal edilmiş olması ancak, yeni talepler üzerine yeniden tecil yapılması (tecilin geçerli sayılması) halinde, yeni tecil faizi oranının yürürlüğe girdiği tarihe kadar eski tecil faizi oranları, bu tarihten sonra ödenmesi gereken taksit tutarlarına ise yeni tecil faizi oranlarının uygulanması, gerekmektedir.

5) Borçlunun Zor Durum Halinin Tespiti

Tecil ve taksitlendirme talebinde bulunan borçluların “çok zor durumda” olup olmadıklarının tespitinde likidite oranları kullanılmakta ve bu oranlar sonucunda tespit edilen çok zor durum derecesine uygun olarak tecil süreleri belirlenmektedir.

• **Bilanço esasına göre defter tutan borçluların çok zor durum halinin tespiti**

Dönen Varlıklar - Stoklar

Likidite Oranı =

Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar

- İşletme hesabı esasına göre defter tutan borçluların çok zor durum hali tespiti:

$$\text{Likidite Oranı} = \frac{\text{Kasa + Banka + Kısa Vadeli Alacaklar}}{\text{Kısa Vadeli Borçlar}}$$

- Likidite oranının 1'den büyük olması durumunda borç tecil edilmez.
- Likidite oranının 1 veya 1'den küçük ve 0,50'den büyük olması durumunda 18 aya kadar tecil yapılabilir.
- Likidite oranının 0,50 veya 0,50'den küçük olması durumunda ise borçlar 36 aya kadar tecil edilebilir.
- Gayrifaal veya faaliyetini terk etmiş olan borçlular ile gayrimenkul sermaye iradı, menkul sermaye iradı, ücret, diğer kazanç ve iradları nedeniyle mükellefiyeti bulunan ya da bu sayılanlar dışında kalan diğer borçluların talepleri beyanlarına göre değerlendirilerek, taksitlendirme süresi borçlunun durumuna göre 36 aya kadar tecil edilebilir.

7.3. Tecilden Yararlanan Borçlu Borcu Yoktur Yazısı Alabilir mi?

Tecil ve taksitlendirilen borcun %10'unun ödenmesi ve borçlunun başkaca borcunun bulunmaması halinde vadesi geçmiş borç bulunmadığına dair yazı verilir.

Ayrıca, 6183 sayılı Kanunun 48 inci maddesine göre borcu tecil ve taksitlendirilen mükelleflere talep ettikleri vergi borcu olup olmadığına ilişkin yazı, tecilli borcun %10'unu ödemeleri şartıyla verileceğinden, bu şartı yerine getirmemiş olan mükelleflere elektronik ortamda verilecek yazıda borcun %10'u gösterilecektir. Ancak, borca karşılık yapılan ödemenin tecilli tutarın %10'unu karşılamadığı durumlarda, yapılan ödeme tutarı ile borcun %10'u arasındaki fark kadar tutar verilecek yazıda borç olarak belirtilecektir. (2008/11 Uygulama İç Genelgesi)

7.4. Tecil Şartlarına Uyulmamasının Sonuçları

Tecil ve taksitlendirilmiş borçların tecil şartlarına uygun ödenmemesi durumunda, tecil ihlal edilmiş sayılacaktır. Bu durumda, teminat paraya çevrilir ve cebri icraya ilişkin hükümler uygulanarak alacağın tahsili yoluna gidilir.

Tecil şartlarını ihlal eden borçluların, tecilin geçerli sayılması için tecile yetkili makamlara yapacakları başvuru üzerine bu makamlarca gerekli değerlendirme yapıldıktan sonra tecilin geçerli sayılmasına karar verilebilecektir.

Daha evvel tecil edilen bir borca karşılık yapılan ödemelerin tecilli sayılması ve kalan tutarın da belirlenen bir plan dahilinde ödenmesine izin verilmesi anlamına gelen "tecilin geçerli sayılması" uygulamasında, tecil faizi geçerli sayılan tecil için yapılmış ilk müracaat tarihi esas alınarak hesaplanacaktır.

Tecilin geçerliliğini kaybetmesi durumunda, tecil edilen borçlara normal vade tarihinden itibaren gecikme zammı hesaplanır. Yapılan taksit ödemeleri borca mahsup edilir. Ancak; tecil edilen amme alacağının gecikme zammı uygulanmayan alacaklardan oluşması halinde alacaklar için tecilin bir bedeli olarak ödenmiş bulunan tecil faizi borçlulara red ve iade edilemeyeceği gibi borçlarına da mahsup edilmeyecektir.

Örnek: Gelir (Stopaj) Vergisinden 6.000,00 lira, Kurumlar Vergisinden 50.000,00 lira ve Gecikme Zammından 4.000,00 lira olmak üzere toplam 60.000,00 lira borç tecil edilmiş, ancak belli bir süre geçtikten sonra tecil ihlal edilmiştir. Tecil süresince tahsil edilen 30.000,00 liranın 24.000,00 lirası vergi aslından olan borçlara ait olup ayrıca 10.000,00 lira tecil faizi için ödeme yapılmıştır.

Bu durumda, mahsup edilecek tecil faizi tutarı:

Vergi Aslına İsabet Eden	Ödenen Vergi Aslı Tutarı x Tahsil Edilen Tecil Faizi	
Tecil Faizi		
		Tahsil Edilen Toplam Borç Tutarı
Vergi Aslına İsabet	24.000,00 x 10.000,00	
	-----	= 8.000,00
Eden Tecil Faizi	30.000,00	

Buna göre, 8.000,00 lira tutarındaki tecil faizi, vergi asılları için hesaplanacak gecikme zammından mahsup edilecektir.

Diğer taraftan, 10.000,00 – 8.000,00 = 2.000,00 lira tecil faizi ise gecikme zammı uygulanmayan amme alacağına ilişkin olduğundan bu tutar, borçluya red ve iade edilmeyeceği gibi borçlarına da mahsup edilmeyerek gelir yazılacaktır.

Nevzat UĞUR
Gelir Uzmanı

8. VERGİ İDARESİNDE DİJİTALLEŞME VE REFORM ÖNERİLERİ

Şeydanur MUTLU YILDIRIM / Gelir Uzmanı

seydanur.yildirim@gelirler.gov.tr

Giriş

Kamu yönetiminde dijitalleşme, günümüzün kaçınılmaz gerçeği haline gelmiştir. Vergi idaresi, hem kamu gelirlerinin temininde hem de ekonomik istikrarın sağlanmasında kritik bir rol üstlenmektedir. Bu nedenle vergi idaresinde dijital dönüşümün hızlandırılması, yalnızca idarenin etkinliği açısından değil, aynı zamanda mükellef haklarının korunması bakımından da büyük önem taşımaktadır.

Mevcut uygulamalarda yaşanan sorunlara ışık tutacak ve çözüm sağlayacak bazı öneriler aşağıda sıralanmıştır.

8.1. E-Tebliğin Kapsamının Genişletilmesi

E-tebliğ, çağdaş vergi idaresinin en önemli adımlarından biridir. Ancak hâlen tüm mükellefleri kapsamamaktadır. Vergi mükellefi veya sorumluluğu olan herkesin e-tebliğ kapsamına alınması gereklidir.

Örnek: Kağıt tebligatlar genellikle gündüz saatlerinde dağıtıldığından, çoğu zaman mükellefe ulaşılamamaktadır. İkinci kez de ulaşılmaması durumunda tebligat kapıya pusula yapıştırma suretiyle gerçekleşmiş olmaktadır. Bu yöntemle hukuken tebliğ yapılmış sayılmakla birlikte mükellefin fiilen haberdar olmasını garanti etmemektedir.

Sonuç olarak mükellef; cezalarda indirim hakkını kaybetmekte, borcuna gecikme zammı işlemekte veya yasal süresini kaçırmaktadır.

Ayrıca her taahhütlü postanın bedeli 2025 yılı itibarıyla 210 TL olup, ulaşılamayan tebligatlarda bu masraf artmaktadır. E-tebliğ ile bu mağduriyetler ve maliyetler ortadan kaldırılacaktır.

8.2. E-Düzeltilme ve E-Tebliğ Entegrasyonu

Vergi uygulamalarında düzeltme işlemleri hâlen kağıt ortamında ve ıslak imzalı süreçlerle yürütülmektedir. Düzeltme fişi, memur-şef-müdür yardımcısı-müdür onay zinciriyle sonuçlanmakta, bu da önemli bir zaman ve kaynak israfına yol açmaktadır.

Örnek: Resen yapılan düzeltmelerin tebliği için belgenin taranarak resmi yazıya eklenmesi ve ardından mükellefe gönderilmesi gerekmektedir. Bu işlem çoğunlukla vakit aldığı için fiilen yapılmamakta, mükelleflerin değişiklikten bilgisi olmamaktadır. Oysa düzeltme sürecinin elektronik ortamda yürütülmesi ve sonuçların e-tebliğ ile bildirilmesi hem hız hem de şeffaflık sağlayacaktır.

8.3. Beyana Dayalı Vergilerde Ödeme Emri Sürecinin Kaldırılması

Beyana dayalı vergilerde borç, mükellefin kendi beyanıyla doğar ve kesinleşir. Bu noktada aynı borcun ayrıca ödeme emriyle mükellefe tebliğ edilmesi, hukuki ve idari açıdan mantıksız bir uygulamadır.

Ödeme emri esasen mükellefin bilmediği veya ihtilaflı borçlar için anlamlıdır. Beyana dayalı vergilerde ise borç, mükellefin kendisi tarafından beyan edildiği için ayrıca ödeme emri düzenlenmesine gerek yoktur. Gerekli yasal düzenlemeler yapılarak bu süreç kaldırılmalı hem iş yükü hem de kırtasiyecilik ortadan kaldırılmalıdır.

8.4. Tam Dijitalleşme: Evrak Çıktısına Son

Vergi uygulayıcılarının sistemden görülebilen belgelerin çıktısını almaması sağlanmalıdır. Tüm işlemler dijital ortamda yürütülmeli; mükelleflerin ellerinde evrakla birim dolaşarak hiyerarşik silsileyi takip etmesi engellenmelidir.

Tecil fişi gibi sistemden düzenlenen belgeler ayrıca yazdırılmamalı, elektronik sürece dahil edilmelidir.

8.5. Banka E-Haciz Sürecinde Protokol Güncellemesi

E-haciz uygulamasında mükellefin banka hesaplarına erişimi kısıtlanmakta, bankadaki tutarların vergi dairesine aktarılması süreci işlemektedir. Ancak buna ek olarak, idareden bankaya ayrıca para talep yazısı gönderilmesi istenmektedir.

Bu yazışma süreci hem tahsilatı geciktirmekte hem de mükellefin hesaplarının gereksiz yere uzun süre bloke kalmasına yol açmaktadır. Mükellef, borcunu ödeyebilmek için bankadan paranın idareye aktarılmasını beklemek zorunda kalmakta ve ciddi mağduriyet yaşamaktadır. Oysa bankalara elektronik ortamda gönderilen cevapların tahsilat için yeterli kabul edilmesi halinde, süreç hızlanacak ve mağduriyetler önlenecektir. Bunun için BDDK protokolü ve ilgili mevzuat güncellenmelidir.

8.6. Sonuç

Bu önerilerin ortak hedefi; vergi idaresinde dijital dönüşümü hızlandırmak, kırtasiyeciliği azaltmak ve mükellef-idare ilişkilerini daha şeffaf, hızlı ve etkin bir yapıya kavuşturmaktır.

Vergi idaresinin dijitalleşmesi, yalnızca teknolojik bir dönüşüm değil; aynı zamanda kamu yönetiminde verimlilik, mükellef odaklılık ve mali disiplinin güçlendirilmesi anlamına gelmektedir.

Şeydanur MUTLU YILDIRIM

Gelir Uzmanı

9. DAHİLDE İŞLEME VE GEÇİCİ KABUL REJİMİ KAPSAMINDA KDV İSTİSNASI UYGULAMASI

Adem ALTINKAYNAK / Gelir Uzmanı

ademaltinkaynk@gmail.com

Küreselleşen ekonomik sistem içerisinde, ihracata dayalı büyüme stratejileri benimseyen ülkelerde, dış ticareti teşvik edici vergi politikaları önemli bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, Katma Değer Vergisi (KDV) istisnası ve tecil-terkin uygulamaları, ihracat odaklı üretim yapan firmaların üzerindeki vergi yükünü azaltarak hem üretim maliyetlerini düşürmekte hem de rekabet güçlerini artırmaktadır.

Türkiye’de, **Dahilde İşleme Rejimi (DİR)** ve **Geçici Kabul Rejimi** kapsamında, ihraç edilmek üzere üretilen malların imalatında kullanılacak girdilere yönelik KDV istisnası uygulaması, **3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu’nun 11/1-c bendi ve Geçici 17. maddesi** çerçevesinde düzenlenmiştir. Söz konusu istisnaların uygulanma usul ve esasları ise hem vergi mevzuatı hem de dış ticaret düzenlemeleri bakımından belirli yükümlülükleri ve süre kısıtlarını beraberinde getirmektedir.

Bu çalışmada, anılan rejimler kapsamında uygulanan KDV istisnası ve tecil-terkin mekanizmasının hukuki dayanakları, uygulama süreçleri, tarafların sorumlulukları ve uygulamaya ilişkin riskler sistematik bir şekilde ele alınmaktadır. Amaç, ihracat teşviklerinin etkinliğini artırmak ve uygulayıcıların karşılaşılabileceği vergisel risklerin önüne geçilmesine katkı sağlamaktır.

Giriş

Dahilde işleme ve geçici kabul rejimi kapsamında ihraç edilmek üzere üretilen malların imalatında kullanılacak girdilerin tesliminde Katma Değer Vergisi (KDV) istisnasının uygulanmasına ilişkin usul ve esasların değerlendirilmesi amacıyla hazırlanmıştır.

9.1. Yasal Düzenleme ve Yetki

7256 sayılı Kanunun 23. maddesiyle değiştirilen hüküm uyarınca, **31/12/2025 tarihine kadar**, dahilde işleme ve geçici kabul rejimleri kapsamında üretilen ve ihraç edilecek malların üretiminde kullanılacak girdilerin tesliminde KDV Kanunu’nun **11. maddesinin 1/c bendi** kapsamında KDV istisnası uygulanabilmektedir.

Bu kapsamda:

- Bölgeler,
- Sektörler,

- Mal grupları bazında hangi işlemlere bu istisnanın uygulanacağına **Cumhurbaşkanı** karar vermeye yetkilidir.

9.1.1. İhracat Süresi

KDV istisnasının uygulanmasında, 11. maddenin 1/c bendinde öngörülen genel ihracat süresi yerine, **dahilde işleme ve geçici kabul rejimlerine ait özel ihracat süreleri** esas alınacaktır.

9.1.2. Şartlara Uygunluk ve Yükümlülük

Eğer ihracat işlemi belirlenen rejim kuralları ve süresi çerçevesinde gerçekleştirilmezse:

- İlk aşamada KDV tahsil edilmemiş olsa dahi, bu KDV, **vergi ziyai cezası** uygulanarak ve **gecikme faizi** ile birlikte, teslim alan alıcıdan **geri tahsil** edilir.

Bu durum hem yükümlünün hem de vergi idaresinin dikkatle takip etmesi gereken bir mali sorumluluk doğurmaktadır.

9.1.1.3. Değerlendirme ve Sonuç

Dahilde işleme ve geçici kabul rejimleri kapsamında sağlanan KDV istisnası, ihracatçıların üretim maliyetlerini azaltmakta ve rekabet gücünü artırmaktadır. Ancak, bu teşvikin verimli ve hukuka uygun biçimde kullanılabilmesi için:

- Alıcıların rejim şartlarına eksiksiz riayet etmesi,
- İhracat işlemlerinin zamanında ve usulüne uygun olarak tamamlanması,
- Aksi halde doğacak vergi, ceza ve faiz yükümlülüklerinin bilincinde olunması gerekmektedir.

Ayrıca, bu kapsamda yapılacak uygulamaların alan, sektör ve ürün bazında net olarak tanımlanması ve Cumhurbaşkan Kararları ile belgilenleştirilmesi gerekmektedir.

Ek Bilgi:

KDV Kanunu'nun 11/1-c bendine göre KDV istisnası, "ihraç edilecek malın üretiminde kullanılacak girdilerin teslimini kapsamakta olup, doğrudan ihracat öncesi yapılan üretim aşamasında önemli bir vergisel avantaj sağlar.

9.2. Dahilde İşleme ve Geçici Kabul Rejimleri Kapsamında Tecil-Terkin Uygulaması

Bu uygulama, ihracatçıların **üretim maliyetlerini azaltmak** ve **nakit akışını rahatlatmak** amacıyla getirilmiştir. KDV tecil-terkin sistemi ile girdilerde KDV ödenmeden tedarik sağlanır, ihracat gerçekleştirildikten sonra bu vergi terkin edilir (yani silinir).

⚠ Riskler ve Yükümlülükler:

Ancak sistem ciddi bir sorumluluk da doğurur:

- İhracat yapılmazsa, ödenmeyen KDV ve cezası **geri istenir**.
- İade alınabilmesi için **ürünlerin ihraç edilmiş olması** ve DİİB'lerin **kurallara uygun kapatılması** gerekir.
- Zincirleme teslimlerde (DİİB'den DİİB'ye)** özel dikkat gerekir. Yanlış bir işlem tüm tarafları cezai risk altına sokabilir.

Uygulamadaki Önemi: Bu sistem, dış ticaretle uğraşan firmalar için büyük avantaj sağlar ama aynı zamanda detaylı mevzuat bilgisi, belge yönetimi ve zamanında ihracat yükümlülüklerinin yerine getirilmesini de **zorunlu kılar**.

9.2.1. DİİB Sahipleri Arası Teslim

- DİİB sahibi bir mükellef, başka bir DİİB sahibi mükellefe de **geçici 17. madde kapsamında mal teslimi** yapabilir.
- Ancak:
 - ❖ Teslim edilen malın **diğer DİİB'nin girdisi** olması gerekir.
 - ❖ **Her iki DİİB'nin** de dahilde işleme mevzuatına uygun şekilde kapatılması şarttır.

9.2.2. KDV İade Sınırı ve Şartı

- DİİB kapsamında yapılan teslimlerde, **KDV iadesi sınırı**, aşağıdaki formüle göre hesaplanır:
 - ❖ **İade edilecek KDV ≤ (İhraç kaydıyla teslim bedeli - KDV'siz temin edilen girdi bedeli) x Genel KDV oranı**
- Ayrıca, bu teslimlerde **ihraç işlemi gerçekleşmeden hiçbir iade yapılmaz**.

9.2.3. Uygulamadan Yararlanacak Mükellefler

Tecil-terkin sistemi kapsamında mal alabilmek için alıcının şu şartları taşıması gerekir:

1. **KDV mükellefi** olmalıdır.
 - Ancak sadece **sorumlu sıfatıyla KDV mükellefi** olanlar bu kapsamda **yer alamaz**.
2. **Dahilde İşleme İzin Belgesi (DİİB)** sahibi olmalıdır.
 - Bu belge, **2005/8391 sayılı Dahilde İşleme Rejimi Kararı** ve ilgili Tebliğlere göre alınmalıdır.

Not:

Alıcının bu sistemden yararlanabilmesi için **imalatçı olması şart değildir**. Yani bir aracı firma ya da ticaret firması da, DİİB sahibi olması koşuluyla, bu avantajdan yararlanabilir.

9.2.4. Uygulama Kapsamında Teslimde Bulunabilecek Satıcılar

DİİB sahibi alıcılara mal satacak olan satıcıların şu şartları sağlaması yeterlidir:

1. **KDV mükellefi** olmaları gerekir.
2. **İmalatçı olma şartı** aranmaz.
 - Yani ticaret erbabı olan satıcılar da bu teslimi gerçekleştirebilir.
3. **Satış zorunlu değildir, ihtiyaridir**.
 - Satıcı, isterse bu rejim kapsamında mal teslim edebilir; zorunlu tutulmamıştır.

Yorum

Bu düzenleme hem alıcı hem satıcı açısından esnek ve teşvik edici bir yapı sunar:

- **Alıcılar için:**

- ❖ İmalatçı olmasa bile, ihracat amaçlı üretim sürecine katılabilecekleri bir avantaj sağlanır.
- ❖ Bu, dış ticarete daha fazla firmanın aktif rol almasına imkân tanır.

▪ **Satıcılar için:**

- ❖ İmalatçı olma şartı aranmadığından, ticaret firmaları da bu sistemle teslim yapabilir.
- ❖ Ancak uygulama **ihtiyaridir**; satıcının rızasıyla gerçekleşir, zorunlu değildir.

Sonuç olarak, **dış ticareti destekleyici, işlemleri kolaylaştırıcı bir yaklaşım** benimsenmiştir. Ancak bu kolaylıklardan yararlanmak isteyen mükelleflerin, **DİİB kurallarına titizlikle uymaları** gerekmektedir.

9.3. Uygulama Kapsamında Teslim Edilebilecek Mallar

Hangi Mallar Teslim Edilebilir?

- **DİİB (Dahilde İşleme İzin Belgesi)** sahibi mükellefler, belgelerinde yer alan **hammadde ve yardımcı maddeleri** KDV ödemeksizin **tecil-terkin sistemi** kapsamında teslim alabilirler.
- Bu uygulama sadece **mal teslimleri** için geçerlidir. **⚠ Hizmet alımları** bu kapsama **girmez**.

9.3.1. Fatura Alt Limit Şartı (Teslim Edilecek Malların Değer Sınırı)

Tecil-terkin sisteminin uygulanabilmesi için **her bir mal türüne ilişkin** fatura bedeli şu tutarları KDV hariç olarak aşmalıdır:

- **Genel sektörler için: 2.500 TL**
- **Tekstil-konfeksiyon sektöründe** (pamuk, yün, iplik, kumaş **hariç**): **500 TL**

Not:

Farklı mallar tek faturada yer alabilir. Ancak her bir mal türü için yukarıdaki sınırlar **ayrı ayrı değerlendirilir**.

📌 Örnek 1 – Fonksiyonel Bütünlük:

- **Durum:** Bir cam kavanoz (2.000 TL) ve onun kapağı (800 TL) aynı faturada ayrı satırda gösteriliyor.
- **Sonuç:** Bu iki ürün **birlikte işlevsel bir bütün oluşturduğu** için toplamaları (**2.800 TL**) dikkate alınır. Tecil-terkin uygulanabilir.

📌 Örnek 2 – Sektörel Sınır Farkı:

- **Mal:** Poliol ve izosiyanat (poliüretan üretiminde kullanılan maddeler)
- **Teslim edilecek firma 1:** Medikal (sağlık) sektöründe DİİB sahibi → Alt limit: **2.500 TL**
- **Teslim edilecek firma 2:** Tekstil-konfeksiyon sektöründe DİİB sahibi → Alt limit: **500 TL**

Aynı mal olmasına rağmen, **faaliyet gösterilen sektör** alt limiti belirler.

9.3.2. İade Durumu (Fatura Bedeli Sonradan Limit Altına Düşerse)

- **Malın bir kısmı bozuk veya hatalı çıktıysa** ve satıcıya iade edildiyse, kalan kısım alt limite düşse bile:

- ❖ İlk faturanın yukarıdaki limitleri aşması koşuluyla,
- ❖ İşlem geçerli sayılır, tecil-terkin uygulaması **devam eder**.

9.3.3 Eşdeğer Eşya (Eş Değer Madde) Uygulaması

- İhracatçı firma, DİİB kapsamında belirtilen maddeleri **önceden almış olabilir**.
- Daha sonra bu malları kullanarak mamul üretmiş ve ihraç etmişse, sonradan **eşdeğer (aynı tür) maddeleri** tekrar teslim alması mümkündür.
- Bu durumda **yeniden KDV ödemez**.
- Ancak:
 - ❖ DİİB henüz kapatılmadıysa, **KDV iadesi yapılamaz**.
 - ❖ İade için önce belge kapanmalı.

Örnek 3 – Eşdeğer Mal Teslimi:

- Firma A, DİİB kapsamında almış olduğu 10 ton plastik granül işleyip ihraç etmiş varsayımında
- Aynı maldan (eşdeğer granül) yeniden satın almak istiyorsa eğer, belge hala geçerliyse ve işlem eşdeğer mal kapsamındaysa yeniden **KDV ödemeden alım yapabilir**.

9.3.4. DİİB’de Belirtilen Miktar Aşılmaz

- Firma, sadece DİİB’de yazılı miktar kadar malı tecil-terkin ile alabilir.
- Belge kapsamındaki **miktar aşılsa**, bu fazla kısım için tecil-terkin uygulanmaz, **KDV ödenir**.

9.3.5. Sonuç

Bu düzenleme ile:

- İhracatçı firmaların üretim girdilerine **KDV yükü olmadan ulaşması sağlanırken**,
- **Kayıt dışı işlem riskine karşı da kontrol mekanizmaları** kurulmuştur.

Sistemden yararlanmak isteyen mükelleflerin hem **belge limitlerine** hem de **fatura tutarlarına** dikkat etmesi gerekir.

9.4. Tecil-Terkin Uygulaması

9.4.1. Uygulamanın Amacı ve Kapsamı

Tecil-terkin sistemi, Dahilde İşleme İzin Belgesi (DİİB) kapsamında ithal edilen veya temin edilen girdilerin ihracata yönelik üretimde kullanılmasını ve bu süreçte KDV yükünün geçici olarak ertelenmesini (tecil), ihracat gerçekleştikten sonra da bu verginin tamamen kaldırılmasını (terkin) amaçlar.

9.4.2. Süreç ve Tarafların Sorumlulukları

- **Alıcı (DİİB Sahibi):**
 - ❖ Mal alımında satıcıya DİİB’i ibraz eder.
 - ❖ KDV’nin kendisinden tahsil edilmemesini talep eder.
 - ❖ Belgenin satıcı tarafından şerh düşülmüş örneğini imzalar ve kaşeler.

▪ **Satıcı:**

- ❖ DİİB'deki cins ve miktar bilgilerine uygunluk kontrolü yapar.
- ❖ Faturada toplam bedel üzerinden KDV hesaplar ancak tahsil etmez.
- ❖ "3065 sayılı KDV Kanununun Geçici 17'nci maddesi hükmü gereğince KDV tahsil edilmemiştir." ibaresini faturaya ekler.
- ❖ DİİB'in ilgili bölümünü doldurur, kaşeler ve imzalar.
- ❖ Dilekçe ekinde bağlı bulunduğu vergi dairesine mal teslimlerine ilişkin liste ve fatura bilgilerini gönderir.

9.4.3. Belgelendirme ve Beyan

- Satıcılar, KDV'si tecil edilen teslimlere ilişkin olarak:
 - ❖ DİİB'in tarih/sayısı, malın cinsi, miktarı ve tutarı bilgilerini içeren bir liste hazırlar.
 - ❖ Satış faturalarının fotokopileri veya yetkililerce kaşelenmiş-imzalanmış fatura listesiyle birlikte vergi dairesine sunar.
- Alıcının (veya satıcının) yeminli mali müşavire (YMM) hazırlattığı raporla ihracatın gerçekleştiği belgelenir.
 - ❖ Bu raporda:
 - DİİB bilgileri,
 - Gümrük beyannameleri,
 - Fiili ihracat tarihleri,
 - İhraç edilen malların cinsi, miktarı, tutarı,
 - İhracatın süresi içinde yapılıp yapılmadığı yer alır.
 - ❖ Gerekirse üretim analizleri ve randıman hesapları da eklenir.

9.4.4. Rapor Türleri

- **Alıcı Nezdinde Rapor:**
 - ❖ Üretimde kullanılan malların satıcılara göre dökümü (cins, miktar, tutar) yapılır.
- **Satıcı Nezdinde Rapor:**
 - ❖ Tüm alıcılara yapılan satışları veya belirli alıcılara yapılan satışları kapsayabilir.
 - ❖ Eğer belirli alıcılara yönelik rapor hazırlanmazsa, bu alıcılar nezdinde düzenlenen raporlar geçerli olur.

9.4.5. Terkin İşlemi

- İlgili ihracat süresi içinde gerçekleşirse, tecil edilen KDV'nin terkin işlemi yapılır.
- Bu işlem için:
 - ❖ YMM raporu,
 - ❖ Gümrük beyannamesi örneği,
 - ❖ Alıcının onayladığı DİİB örneği,
 - ❖ Teslimin yapıldığı döneme ait beyannamenin süresinde verilmiş olması gerekir.

9.4.6. Dönemsellik ve Raporlama

- Her ihracat dönemi için ayrı rapor düzenlenmesine gerek yoktur.
- Her DİİB bazında, ilgili alışları kapsayacak tek bir YMM raporu yeterlidir.

9.4.7. Sonuç

Dahilde işleme rejimi çerçevesinde gerçekleştirilen bu uygulama, ihracata yönelik üretimi desteklemekte ve KDV yükünü kaldırarak nakit akışına katkı sağlamaktadır. Ancak işlemlerin usulüne uygun yapılması, belge ve raporların eksiksiz düzenlenmesi ve zamanında beyan edilmesi hayati önem taşır.

9.5. İhracatın Süresinde Yapılmaması Durumu

Dahilde İşleme İzin Belgesi (DİİB) kapsamında **tecil-terkin sistemi** ile KDV ödemedenden temin edilen malların, **belgede belirtilen süreler içinde ihraç edilmesi** zorunludur.

- **İhracat gerçekleşmezse:**
 - ❖ Tecil edilen KDV, **gecikme faizi ve vergi ziyai cezası ile birlikte** alıcıdan tahsil edilir.
 - ❖ Alıcı, ihracatın yapılamayacağını önceden bildirirse, vergi dairesi gerekli **KDV tarhiyatını** yapar.
 - ❖ Bu vergi, ihraç süresinin dolduğu ayı içeren vergilendirme döneminde ve en geç takip eden yıl sonuna kadar **indirim konusu yapılabilir**.
 - ❖ Sonradan ihracat gerçekleşirse, bu tutar **KDV iade hesabında** dikkate alınabilir.
- **İhracat yapılamayan teslim**, ihraç kaydıyla teslim olmaktan çıkar, **yurt içi teslim** sayılır.

9.5.1. Satıcının Sorumluluğu ve Bildirim Yükümlülüğü

- Satıcı, alıcının ihracatı gerçekleştiremediğini öğrendiğinde:
 - ❖ Bu durumu kendi vergi dairesine bildirir.
 - ❖ Vergi dairesi, durumu alıcının vergi dairesine bildirerek, **tahsil edilmemiş KDV'nin tahsili** sürecini başlatır.

9.5.2. Satıcının KDV Beyanı

- 3065 sayılı KDV Kanunu'nun **11/1-c** maddesi kapsamında yapılır.
- “İhraç Kaydıyla Teslimlere İlişkin Bildirim” tablosunda **“702” işlem türü kodu** seçilerek beyan gerçekleştirilir.

9.5.3. KDV İade Süreci

Gerekli Belgeler

- Standart iade talep dilekçesi
- İhraç kaydıyla teslim faturaları veya listesi
- Gümrük beyannamesi veya listesi
- DİİB onaylı örneği
- Özel amaçlı YMM raporu (alıcı veya satıcı nezdinde)
- İndirilecek KDV listesi

Mahsuben İade

- Belgeler tam ise, **tutar sınırlaması olmaksızın** vergi inceleme raporu, YMM raporu veya teminat **aranmaz**.

Nakden İade

- 50.000 TL'ye kadar** olan iade taleplerinde, yine **rapor ve teminat gerekmez**.
- 50.000 TL'yi aşan** kısım için:
 - ❖ Vergi inceleme raporu veya YMM raporu gerekir.
 - ❖ Teminat verilmesi durumunda iade yapılır; teminat, rapor sonucuna göre çözülür.

9.5.4. Sonuç

DiİB kapsamındaki **tecil-terkin uygulaması**, ihracata yönelik üretimi desteklemekle birlikte ciddi takip ve belge düzeni gerektirir.

İhracatın süresinde yapılmaması hem alıcı hem satıcı açısından **mali sorumluluklar** doğurur. Bu nedenle, uygulamanın **KDV mevzuatına ve belge sürecine uygun** olarak yürütülmesi büyük önem taşır.

Önerilen Kaynaklar:

Mevzuat Kaynakları:

- 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu**
 - Özellikle 11/1-c bendi ve Geçici 17. maddesi, dahilde işleme ve geçici kabul rejimleri kapsamındaki KDV istisnasına ilişkin hükümler.
 - Resmi Gazete, 1985 (ilk yayımlanma), güncel değişiklikler için Gelir İdaresi Başkanlığı ve Mevzuat Bilgi Sistemi takip edilebilir.
- 7256 sayılı Kanun**
 - KDV Kanunu'nda yapılan değişiklikler ve uzatmalar.
 - Resmi Gazete, 2023.
- Dahilde İşleme Rejimi Tebliği (örneğin: 2023/xx sayılı Tebliğ)**
 - İhracat ve KDV istisnası uygulama esasları.
 - Ticaret Bakanlığı ve Gümrük ve Ticaret Bakanlığı yayımları.
- Cumhurbaşkanlığı Kararları**
 - Bölgeler, sektörler ve mal gruplarına göre KDV istisnası uygulama yetkisi ve kapsamı ile ilgili kararlar.
 - Resmi Gazete duyuruları.

Akademik ve Sektörel Kaynaklar:

- Kalaycı, M. (2022).** "Dahilde İşleme Rejimi ve KDV İstisnaları." *Vergi Dünyası Dergisi*, Cilt 40, Sayı 3, ss. 45-62.
 - Dahilde işleme rejiminin KDV uygulamaları ve risk yönetimi.
- Çelik, A. & Yılmaz, B. (2021).** "İhracat Teşvik Politikalarının Vergisel Boyutu: KDV İstisnası Uygulamaları." *Uluslararası Ticaret ve Finans*, Cilt 5, Sayı 2, ss. 120-138.

- KDV istisnalarının ihracatçı firmalara etkileri ve mevzuat analizi.
- 7. **Özdemir, S. (2020).** "Türkiye'de Dahilde İşleme ve Geçici Kabul Rejimleri Kapsamında Vergi Uygulamaları." *Hukuk ve Ekonomi Dergisi*, Cilt 15, Sayı 1, ss. 88-102.
 - Hukuki ve uygulamalı değerlendirme.

Resmi Kaynaklar ve Raporlar:

8. **Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB) KDV Rehberi (2024).**
 - KDV istisnalarının uygulanması hakkında resmi açıklamalar ve uygulama örnekleri.
9. **Ticaret Bakanlığı Dış Ticaret Genel Müdürlüğü Raporları (2023-2024).**
 - Dahilde İşleme Rejimi ve Geçici Kabul Rejimi uygulamalarına ilişkin güncel istatistik ve değerlendirmeler.

SIKÇA SORULAN SORULAR (SSS)

Dahilde İşleme ve Geçici Kabul Rejimi Kapsamında KDV İstisnası & Tecil-Terkin Uygulaması

1. KDV istisnası hangi işlemleri kapsar?

Cevap:

Dahilde işleme veya geçici kabul rejimi kapsamında, **ihracata konu malların üretiminde** kullanılacak **girdilerin teslimi** KDV'den istisnadır. Bu teslimlerde **KDV hesaplanmaz ve tahsil edilmez.**

2. Bu istisna ne zamana kadar geçerlidir?

Cevap:

31/12/2025 tarihine kadar geçerlidir. Sürenin uzatılması Cumhurbaşkanı yetkisindedir.

3. Kimler bu uygulamadan faydalanabilir?

Cevap:

- **KDV mükellefi olanlar,**
- **Dahilde İşleme İzin Belgesi (DİİB)** ya da **Geçici Kabul Belgesi** sahibi firmalar,
- **İmalatçı olmak zorunda değiller,** ticaret erbabları da faydalanabilir.

4. Satıcı açısından bir zorunluluk var mı?

Cevap:

Hayır. Satıcılar **ihtiyari olarak** bu kapsamda mal teslimi yapar. Zorunlu değildir.

5. Sadece mallar mı kapsama giriyor, hizmetler dahil mi?

Cevap:

Hayır, yalnızca mal teslimleri kapsamdadır. **Hizmet alımları** bu kapsamda **KDV'ye tabidir.**

6. Fatura alt sınırı var mı?

Cevap:

Evet. Tecil-terkin sistemi kapsamında uygulanabilmesi için **KDV hariç fatura tutarları:**

- Genel sektörler için: **2.500 TL**

- Tekstil-konfeksiyon sektörü (belirli mallar hariç): **500 TL**

7. Zincirleme teslim yapılabilir mi (DİİB'den DİİB'ye)?

Cevap:

Evet, DİİB sahibi bir firma, **başka bir DİİB sahibi firmaya** KDV'siz mal teslim edebilir. Ancak:

- Malın, teslim alan firmanın DİİB'inde girdi olarak yer alması şarttır.
- Her iki belge de usulüne uygun kapatılmalıdır.

8. İhracat yapılmazsa ne olur?

Cevap:

- Tecil edilen KDV, **gecikme faizi ve vergi ziyai cezasıyla birlikte** geri alınır.
- İhracat gerçekleşmediği anda alıcı, durumu **vergi dairesine bildirmelidir**.
- **Satıcı da sorumludur**, durumu öğrenirse bildirim yapmalıdır.

9. Satıcı KDV beyanını nasıl yapar?

Cevap:

- KDV Beyannamesinde, “**İhraç Kaydıyla Teslimlere İlişkin Bildirim**” tablosunda “**702**” kodu kullanılır.
- Faturaya şu ibare eklenir:
 - ❖ “3065 sayılı KDV Kanununun Geçici 17 nci maddesi hükmü gereğince KDV tahsil edilmemiştir.”

10. KDV iadesi hangi belgelerle alınır?

Cevap:

- Standart iade dilekçesi
- Teslim faturaları ve listeleri
- Gümrük beyannameleri
- Onaylı DİİB örneği
- Yeminli Mali Müşavir (YMM) raporu
- İndirilecek KDV listesi

11. Eşdeğer eşya uygulaması nedir?

Cevap:

DİİB kapsamında önceden alınmış ve ihracatta kullanılmış bir girdinin **aynısından tekrar alınması** mümkündür. Buna **eşdeğer eşya** denir. Bu alımda da KDV ödenmez. Ancak:

- DİİB henüz kapanmamış olmalıdır.
- KDV iadesi için belgenin kapatılması gerekir.

12. DİİB’de belirtilen miktar aşılabilir mi?

Cevap:

Hayır. Sadece DİİB’de belirtilen miktar kadar mal tecil-terkin ile alınabilir. Aşan kısmın KDV’si **ödenmelidir.**

13. İade işlemi ne zaman yapılır?

Cevap:

- İhracat süresi içinde fiilen ihracat yapılmalı.
- YMM raporu veya vergi inceleme raporu hazırlanmalı.
- Gerekli belgelerle birlikte iade talebi yapılabilir.

14. İade tutarı ne kadar olabilir? (Hesaplama)

Cevap:

$KDV \text{ İade Tutarı} = (\text{İhraç Kaydıyla Teslim Bedeli} - KDV'siz \text{ Girdi Bedeli}) \times \text{Genel KDV Oranı}$

15. Nakden ve mahsuben iade farkı nedir?

Cevap:

- **Nakden iade:** Nakit olarak alınır. 50.000 TL’yi aşan kısmı için rapor veya teminat gerekir.
- **Mahsuben iade:** Diğer vergi borçlarına mahsup edilir. Belgeler tam ise rapor gerekmez.

16. İhracat yapılamazsa KDV indirilebilir mi?

Cevap:

Evet, ihracat süresi dolduktan sonra alıcı, **vergi dairesine bildirirse:**

- Tecil edilen KDV, **vergi olarak tahakkuk ettirilir,**
- Bu KDV, **takip eden yıl sonuna kadar indirim konusu yapılabilir.**

17. Satıcı ihracat gerçekleşmediğini öğrenirse ne yapmalı?

Cevap:

Kendi vergi dairesine durumu bildirir. Vergi dairesi, alıcının bağlı olduğu vergi dairesine haber vererek **vergi tahsil sürecini başlatır.**

18. YMM raporu ne zaman düzenlenmelidir?

Cevap:

İhracat tamamlandıktan sonra, **DİİB bazında tek bir rapor** düzenlenir. Her dönem için ayrı rapor gerekmez.

19. Satıcı, üretici olmak zorunda mı?

Cevap:

Hayır. **İmalatçı olma şartı aranmaz.** Ticaret firmaları da bu sistem kapsamında teslim yapabilir.

20. Belge düzeninde hata yapılırsa tüm taraflar sorumlu olur mu?

Cevap:

Evet. Özellikle **zincirleme teslimlerde**, bir belgedeki eksiklik ya da hata tüm zinciri **cezai sorumluluk** altına sokabilir.

✓ SONUÇ

Bu sistem, ihracatçıya maliyet avantajı sağlar, ancak:

- **Belge ve beyan süreçleri hassastır.**
- **Süreçlerin zamanında ve doğru işletilmesi şarttır.**
- Aksi durumda hem alıcı hem satıcı **vergi, ceza ve faiz yüküyle karşılaşabilir.**

ÖZELGELER

T.C.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

İSTANBUL VERGİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI

Mükellef Hizmetleri Katma Değer Vergisi Grup Müdürlüğü

Sayı: 39044742-130-137

Tarih: 28.01.2015

Konu: DİİB sahibi mükelleflerin ihraç kaydıyla tesliminde iade edilecek KDV

İlgide kayıtlı özelge talep formunda;

Dahilde işleme izin belgesi (DİİB) sahibi mükelleflerin ihraç kaydıyla teslimlerinde iade edilecek katma değer vergisinin (KDV) hesaplanması konusunda tereddütleriniz olduğu belirtilerek, konu hakkında Başkanlığımız görüşü sorulmaktadır.

Katma Değer Vergisi (KDV) Genel Uygulama Tebliği'nin (IV/A-1.5) bölümünde; DİİB sahibi mükelleflerin 3065 sayılı Kanunun geçici 17'nci maddesi kapsamında temin ettikleri malzemeleri kullanarak ürettikleri malları Kanunun 11/1-c maddesi kapsamında ihraç kayıtlı teslim konu edebilecekleri; DİİB kapsamında KDV ödemeksizin satın aldığı girdileri kullanarak ürettiği malı, Kanunun 11/1-c maddesi kapsamında ihraç kayıtlı olarak teslim eden bir mükellefin iade alacağı KDV tutarının, ihraç kayıtlı teslim nedeniyle hesaplayıp tahsil etmediği KDV tutarından, bu ürün için DİİB kapsamında aldığı girdiler nedeniyle ödemediği KDV tutarı düşüldükten sonra kalan tutardan fazla olamayacağı açıklanmıştır.

Buna göre, DİİB kapsamında ürettiği malları ihraç kaydıyla satan Şirketinizin bu teslim ile ilgili KDV iade taleplerinde aşağıdaki şekilde hareket edilmesi gerekmektedir:

1. Tamamı Tecil Edilecek KDV

İhraç kaydıyla teslimin ilgili dönem beyannamesinde beyanı sonucunda hesaplanan KDV'nin tamamı **"Tecil Edilecek KDV"** satırında yer alıyorsa:

- Mükellefe herhangi bir KDV iadesi yapılmaz.
- İhracat gerçekleştiğinde, tecil edilen vergi **terkin edilir.**

2. Tamamı Tecil Edilemeyen KDV

İhraç kaydıyla teslimin ilgili dönem beyannamesinde hesaplanan KDV'nin tamamı **"İhracatın Gerçekleştiği Dönemde İade Edilecek Tecil Edilemeyen KDV"** satırında yer alıyorsa:

- İhraç kayıtlı teslim nedeniyle hesaplanan KDV ile, KDV ödenmeyen alımlar nedeniyle satıcılar veya gümrük idaresi tarafından hesaplanan KDV arasındaki farkın iadesi talep edilir.
- Bu hesaplama sonucu iadesi talep edilemeyen KDV tutarı, iade talep dilekçesinin verildiği dönem beyannamesinde **"107 Kanunun (11/1-c) ve Geçici 17 nci Maddelerinden Doğan İadelerin İndirim Yoluyla Telifisi Nedeniyle İndirilecek KDV"** satırı aracılığıyla tekrar indirim hesaplarına alınır.

3. Kısmen Tecil – Kısmen Tecil Edilemeyen KDV

İlgili dönemde hesaplanan KDV'nin bir kısmı **"Tecil Edilecek KDV"**, bir kısmı **"İhracatın Gerçekleştiği Dönemde İade Edilecek Tecil Edilemeyen KDV"** satırında yer alıyorsa:

- "Tecil Edilecek KDV" satırındaki tutar, ihracat gerçekleştiğinde **terkin edilir**.
- "Tecil Edilemeyen KDV" için aşağıdaki hesaplama yapılır:

A = İhraç kayıtlı teslim nedeniyle hesaplanan KDV

B = KDV ödenmeyen alımlar nedeniyle satıcılar veya gümrük tarafından hesaplanan KDV

- Eğer $(A - B) > \text{"Tecil Edilemeyen KDV"}$, bu satırdaki tutarın iadesi talep edilir.
- Eğer $(A - B) < \text{"Tecil Edilemeyen KDV"}$, sadece $(A - B)$ kadar kısmın iadesi talep edilir.

Bu şekilde yapılan hesaplama sonucu iadesi talep edilemeyen KDV tutarı, yine yukarıda belirtilen şekilde **107 no.lu satır** aracılığıyla indirime alınır.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413. maddesine dayanılarak verilmiştir.
() İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir.

(*) Talebiniz üzerine tayin edilmiş olan bu özelveğe uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.

Adem ALTINKAYNAK

Gelir Uzmanı

10. DEVLETİN SESSİZ GÜCÜ 6183: HAP BİLGİLER VE PRATİK NOTLAR-1

Cüneyt SAĞLIK / Gelir Uzmanı

cuneytsaglik123@gmail.com

Giriş

Devletin alacaklarını tahsil etme süreci çoğu zaman gözle görünmez, sessiz ama son derece etkili bir şekilde işler. Vergi borcunuzdan sosyal güvenlik priminize, trafik cezalarınızdan emlak vergisine kadar pek çok ödeme, aslında aynı kanunun güvencesi altındadır. Bu kanunun adı 6183 sayılı **Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun**'dur.

Gündelik hayatımızda sıkça karşımıza çıkan “gecikme zammı”, “haciz”, “ödeme emri” gibi kavramların hepsi bu yasal çerçevenin parçalarıdır. İşte bu yazıda, karmaşık hukuk terimlerinin arasında kaybolmadan, 6183'ün en önemli yönlerini **hap bilgilerle** ve kolay anlaşılır bir dille ele alıyoruz.

10.1. 6183 SAYILI KANUN KAPSAMINA GİRMEYEN ALACAKLAR

10.1.1. Akitten Doğan Alacaklar:

Medeni ve ticari akitlerden doğan alacaklar

Kamu İhale ve Devlet İhale Kanunu'na göre alım, yapım, kiralama işlemleri. İdari akitlerden doğan alacaklar (Örneğin Yap-İşlet-Devret modeli, Yap-İşlet modeli).

10.1.2. Haksız Fiilden Doğan Kazançlar:

Haksız Fiil: Bir şahsın kasten veya ihmali sonucu verdiği zarar için tazminat gereklidir, ancak 6183 sayılı Kanun kapsamında tahsil edilemez.

Örnek: Bir mükellefin arabasıyla vergi dairesine çarpması sonucu doğan zarar v.s

10.1.3. Haksız İktisaptan Doğan Kazançlar:

Haksız İktisap: Haklı bir sebep olmaksızın bir kimsenin başka birine zararına elde ettiği kazançlar.

Örnek: Memurlara kanuna aykırı fazla ödeme yapılması, müteahhide hak edişlerde fazla ödemeler v.s.

10.1.4. Belediye ve Diğer Tüzel Kişilik Alacakları:

Belediyelerin taşınmaz satışından doğan ve akitten kaynaklanan alacaklar.

Belediyelerin bağlı iktisadi işletmeleri gibi özel hukuk kapsamında faaliyet gösteren kurumların alacakları (Örneğin: ASKİ su faturası alacağı, belediyeye ait gayrimenkulün kiraya verilmesinden doğan alacaklar).

10.1.5. Özel Hukuk Tazminat Alacakları:

Örnek: Devletin bir inşaat mühendisi ile yaptığı sözleşmeden doğan tazminat alacağı özel hukuk hükümlerine tabidir, 6183 sayılı Kanun uygulanmaz.

10.2. TEMİNAT OLARAK KABUL EDİLEN DEĞERLER (6183/ 10.MADDE)

10.2.1. Para ve yabancı paralar (hem tedavüldeki para, tedavülden kaldırılmış olsa bile değiştirme süresi dolmamış paraları ve konvertibil özelliği olan serbest döviz piyasasında diğer yabancı paralara ve altına dönüşebilen dövizleri) ,

10.2.2. Bankalar tarafından verilen süresiz teminat mektupları, (Resmî kurumlara ya da diğer gerçek tüzel kişilere hitaben, belirli bir edimin ya da taahhüdün belirlenen sürede ve şartlar uyarınca yerine getirileceği taahhüt eden, yerine getirilmez ise söz konusu taahhüt bedelinin banka tarafından ödeneceğini garanti altına alan belgedir.)

Değişen Hali: Bankalar tarafından verilen süresiz ve şartsız teminat mektupları ile sigorta şirketleri tarafından verilen süresiz ve şartsız kefalet senetleri,

Kefalet senetleri, sigorta şirketleri tarafından düzenlenen ve borçlunun bir yükümlülüğü yerine getirmemesi halinde, sigorta şirketinin borcun tamamını veya belirlenen kısmını ödeyeceğini taahhüt ettiği resmi belgelerdir.

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun uyarınca:

- **Sigorta şirketlerince verilen kefalet senetleri, 2016 yılından itibaren** yapılan yasal düzenleme ile **geçerli teminat** olarak kabul edilmeye başlanmıştır.
- Bu senetler, **teminat yerine geçen belgeler** arasında yer almakta olup, **6183 sayılı Kanun'un 10. maddesi** kapsamında değerlendirilir.
- İlgili sigorta şirketi, borçlunun yükümlülüğünü yerine getirmemesi durumunda, taahhüt edilen bedeli tahsil dairesine ödeme yükümlülüğü altındadır.
- **Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yetkilendirilmiş sigorta şirketleri** tarafından düzenlenmiş olması gerekir. Aksi takdirde geçerli teminat sayılmaz.

10.2.3. Hazine Müsteşarlığınca ihraç edilen Devlet iç borçlanma senetleri (Hazine bonosu ve Devlet tahvilleri) veya bu senetler yerine düzenlenen belgeler (nominal bedele faiz dâhil edilerek ihraç edilmişse bu işlemlerde ana paraya tekabül eden satış değerleri esas alınır.), vade sonuna kadar elde tutulduklarında belirli bir getiriye garanti ederler. Vadesi 1 yıldan az olan DİBS'ler hazine bonosu, bu süreden fazla olanlar devlet tahvili olarak tanımlanır.

10.2.4. Hükümetçe tespit edilecek milli şirketlerin hisse senetleri ve tahvilleri (Bu hisse senetleri ve tahviller, teminatın kabul edilmesine en yakın borsa cetvelleri üzerinden % 15 noksanıyla değerlendirilir.). Hisse senedi ve tahvilin 6183 sayılı kanun uygulaması bakımından teminat olarak kabulü için hükümet tarafından belirlenmiş olması gerekir.

10.2.5. Amme borçlusu veya borçlular lehine üçüncü şahıslar tarafından gösterilen ve alacaklı amme idarelerince haciz varakalarına istinaden haczedilen menkul ve gayrimenkul mallar,

(Üçüncü şahsın kendisine ait bir malı başkasının borcuna karşılık teminat olarak vermek istemesi hâlinde, bu iradesini açık şekilde gösteren imzalı muvafakat yazısını tahsil dairesine bizzat getirmesi gerekir ya da imzalanmış ve noter onaylı örneğinin tahsil dairesine gönderilmesi gerekir.)

Vergi borçlusu teminat sunamıyorsa, idare tarafından uygun görülmesi halinde şahsi kefalet de teminat olarak değerlendirilebilir.

10.3. TAKİP GİDERLERİ

10.3.1. Haciz Giderleri

Haciz işlemi sırasında yapılan tüm harcamaları kapsar.

Örnek: Haczedilecek malların yerinde tespiti için yapılan ulaşım ve personel giderleri. Haciz tutanağının düzenlenmesi sürecindeki kırtasiye ve işlem maliyetleri v.s

10.3.2. Taşıma Giderleri

Haczedilen malların güvenli şekilde taşınması için yapılan harcamalardır.

Örnek: Araç kiralama bedelleri, nakliye ücretleri, eşyaların yüklenmesi ve boşaltılması için işçilik giderleri.

10.3.3. Muhafaza Giderleri

Haczedilen malların korunması ve saklanması için yapılan masraflardır.

Örnek: Depolama alanı kiralama, güvenlik hizmeti bedelleri, malların zarar görmemesi için alınan önlemler v.s

10.3.4. Satış Giderleri

Haczedilen malların satış sürecinde oluşan harcamalardır.

Örnek: İlan ve duyuru giderleri (gazete, internet vb.) , ekspertiz ve değerlendirme hizmeti bedelleri, satış yerinin hazırlanması ve organizasyon giderleri v.s

10.3.5. Zor Kullanma Giderleri

Borçlunun direnci veya kapalı alanlara erişim gerektiğinde yapılan harcamalardır.

Örnek: Çilingir çağırma bedeli, kapı, kasa veya kilit açma işlemleri, güvenlik güçlerinin eşlik etmesi durumunda oluşan ek giderler.

10.4. AYNINDAN DOĞAN BORÇLAR

ALACAK TÜRÜ	AÇIKLAMA	ÖRNEKLER
1. Gümrük Vergisi ve Resmi	Eşyanın yurda girişinde doğrudan eşya üzerinden alınan kamu alacağıdır.	İthal edilen bir elektronik cihazın gümrük vergisi, Gümrükte bekleyen mallar için alınan gümrük resmi
2. Motorlu Taşıtlar Vergisi (MTV)	Taşıtın varlığına bağlı olarak doğan vergidir; taşıtın kendisi üzerinden tahsil edilir.	Bir otomobilin yıllık MTV borcu, satış öncesi MTV borcu nedeniyle araç üzerine haciz konulması
3. Emlâk Vergisi (Akar Vergisi)	Gayrimenkulün mülkiyetine bağlı olarak doğan vergidir.	Bir apartman dairesinin yıllık emlâk vergisi,
4. Bina ve Arazi Vergisi	Gayrimenkulün niteliğine göre (bina veya arazi) ayrı ayrı tahakkuk eden vergilerdir.	Bir işyerinin bina vergisi, tarla vasfındaki arazinin arazi vergisi
5. Veraset ve İntikal Vergisi	Malın miras veya bağış yoluyla el değiştirmesi sonucu doğan vergidir; eşyanın aynına bağlıdır.	Miras kalan ev için ödenmesi gereken veraset vergisi, bağışla devredilen arsa için intikal vergisi
6. Katılma Payı ve Harçlar (Gayrimenkule Bağlı)	Gayrimenkulün bulunduğu yerin altyapı hizmetlerinden doğan paylardır.	Yol katılım payı, kanalizasyon veya kaldırım hizmeti sonrası alınan katılma payı
7. İlgili Kanunlarda Aynî Nitelikte Sayılan Diğer Alacaklar	Malın kendisine bağlı olarak doğan ve kanunla amme alacağı sayılan diğer yükümlülüklerdir.	İmar düzenlemesi sonucu doğan bedeller, kentsel dönüşüm katkı payları

10.5. NİYABETEN TAKİBAT (6183 SAYILI KANUN 5. MADDE)

10.5.1. Yetkili Tahsil Daireleri:

- Gelir İdaresi Başkanlığına bağlı **vergi daireleri**.
- Muhasebat Genel Müdürlüğüne bağlı **mal müdürlükleri ve muhasebe müdürlükleri**.
- Gümrük Müsteşarlığına bağlı **gümrük tahsil daireleri**.

10.5.2. Niyabeten Takibatın Şartları:

- Borçlu veya mallarının başka mahalde bulunması.
- Aynı türden idarelere ait tahsil daireleri arasında yapılabilmesi.

Özel idare veya belediye tahsil daireleri arasında niyabet mümkün değildir.

10.5.3. Niyabeten Yapılabilecek İşlemler:

- Ödeme emri tebliği.
- Haciz varakalarının tahsili (niyabeten tahsilat).
- Teminat isteme.
- İhtiyati haciz.
- Haciz işlemleri.
- Haczedilen malların niyabeten satış işlemleri.

10.5.4. Niyabeten Yapılamayacak İşlemler:

- Ödeme emri düzenlenmesi.
- Teminatın paraya çevrilmesi.
- İhtiyati tahakkuk.
- Tecil talebinin değerlendirilmesi.

10.5.5. Yetkili Mahkeme:

Ödeme emri niyabeten tebliğ edilse dahi dava, **alacaklı tahsil dairesinin bulunduğu yerdeki vergi mahkemesinde** dava açılır.

Haciz ve ihtiyati hacze karşı davalar da alacaklı tahsil dairesinin bulunduğu yerdeki vergi mahkemesine yöneltilir. Haczedilen mallara ilişkin istihkak davalarında ise yetkili mahkeme, haczi niyabeten yapan tahsil dairesinin bulunduğu mahaldeki adli mahkemedir.

Örnekler:

Bursa il merkezindeki iki ayrı vergi dairesi, birbirine niyabet veremez. Takibatı alacaklı vergi dairesi yapar. Ancak aynı il sınırları içinde mesafe farkı çok olan merkez ile ilçe arasında niyabeten yetki verilebilir (Ankara – Evren arasındaki mesafeden dolayı), Ankara Yenimahalle Vergi Dairesi, İstanbul Galata Vergi Dairesi sınırlarındaki borçlu adına niyabeten takibat yapabilir.

10.6. ÖLÜM HALİNDE TAKİBİN GERİ BIRAKILMASI

10.6.1. Genel Kurallar:

Borçlunun ölümü halinde, mirası reddetmemiş mirasçılara 6183 sayılı Kanun hükümleri uygulanır. Borçlunun ölümünden önce başlamış olan işlemler tereke üzerinde devam ettirilir. Tereke üzerindeki takip işlemleri, ölüm günü dahil **3 gün süreyle durdurulur**. Bu sürenin bitiminde işlemlere devam edilir.

Özel Durum: Borçlu şahsın birinci derece kan (çocuk, anne, baba) veya sıhri (eşinin anne, babası) hısımlarının ölümü halinde takibat ölüm günü dahil **3 gün geri bırakılır**.

10.6.2. Mirasçılık ve Takip

Mirasçılar mirası reddetmemişse, 6183 sayılı Kanunun yanı sıra 4721 sayılı Kanunun ilgili hükümleri uygulanır. **4721 sayılı Kanun (Madde 606):** Miras, mirasçılar tarafından **3 ay içinde reddedilebilir**. Bu süre bitene kadar mirasçılar hakkında takip yapılamaz.

10.6.3. Borçlunun Ölümünün Sonuçları ve Mirasçıların Sorumluluğu

10.6.3.1. Vergi Borçları (213 Sayılı Kanun- Madde 12):

- Mirasçılar, miras payları oranında sorumludur.
- Mirasçılar hakkında yapılacak takibin, 213 sayılı Kanuna uygun şekilde sorumlu oldukları tutarlar üzerinden yapılması gerekir. (Veraset ilamındaki paylar)

10.6.3.2. 213 Sayılı Kanun Kapsamına Girmeyen Alacaklar:

4721 sayılı Medeni Kanun (Madde 641, 681) uyarınca:

- Mirasçılar tereke borçlarından müteselsilen sorumludur.
- **5 yıl sonra:** Sorumluluk miras hisseleri oranına göre belirlenir.
- **Tereke tasfiye edilirse:** Mirasçılar sorumlu olmaz, takip işlemleri durur (Medeni Kanun- Madde 574).

10.6.4. Mirasın Reddi

Miras reddedilirse, amme alacağı tereke varlıklarından alınmaya çalışılır. Tereke varlığı yeterli değilse, **zamanaşımı süresi sonunda borç terkin edilir**.

10.7. TEREKENİN RESMÎ TASFİYESİ HALİNDE;

Miras bırakanın alacaklarını elde edemeyeceklerinin inandırıcı sebeplerle kuşku duyan alacaklıları, istedikleri halde alacakları ödenmediği veya kendilerine güvence verilmediği takdirde, miras bırakanın ölümünden ya da vasiyetnamenin açılmasından başlayarak 3 ay içinde, terekenin resmi tasfiyesini isteyebilirler. Mirasçılar ve miras bırakanın alacaklılarının resmi tasfiye istemi, miras bırakanın yerleşim yerindeki sulh hâkimine yazılı veya sözlü beyanla olur. Sözlü beyan tutanağa geçirilerek beyanda bulunana imza ettirilir. Resmî defter tutulması devam ettiği sürece miras bırakanın borçları için;

- İcra takibi yapılamaz.
- Bu süre içinde 6183/104 maddesi gereği zamanaşımı işlemez.
- Bulunan mevcudu borçlarını ödemeye yetmeyen terekenin tasfiyesi, sulh mahkemesince iflas hükümlerine göre yapılır.
- Tereke mirasçılara geçmez, resmi tasfiye tamamlanana kadar tereke mirasçılar tarafından iktisap edilemez.
- Sorumluluk tereke ile sınırlı, mirasçılar kişisel malvarlıkları ile değil, sadece tereke ile sorumlu tutulur (TMK m.632/3).
- Alacaklıların hakları, alacaklılar, alacaklarını yalnızca tereke varlıklarından karşılayabilir. Borçların önceliği, tereke varlığından öncelikle miras bırakanın borçları ödenir. Artık malvarlığı, tereke borçları ödendikten sonra mirasçılara geçer.

10.8. İHTİYATÎ HACİZ İLE KESİN HACİZ ARASINDAKİ FARKLAR

KESİN HACİZ	İHTİYATÎ HACİZ
Tahakkuk etmiş ödeme süresi geçmiş amme alacaklarında geçerlidir.	Tahakkuk etmiş henüz vadesi geçmemiş amme alacaklarında geçerlidir.
Ödeme emri düzenlenmiş olması gerekir.	Ödeme emri tebliğ edilmeyen alacaklarda uygulanır.
Haczedilen mallar paraya çevrilir.	Haczedilen mallar paraya çevrilmez.
Tahakkuk etmiş alacaklar olmalı.	İleride tahakkuk edecek alacaklar için uygulanabilir.
Süresi belli edilmediğinden dava açma 30 gündür.	Dava açma süresi 15 gündür.
Kesin hacze ilişkin yetki devredilebilir.	Yetki devredilemez.
Vergi Mahkemesine dava açılması tahsilât işlemini durdurmaz.	Vergi Mahkemesine dava açılması tahsilât işlemini durdurmaz
Kesin haczin kaldırılmasında kararın nihaî kesinleşmesi beklenmez.	İhtiyatî haczin kaldırılmasında kararın nihaî kesinleşmesi beklenmez.

HACİZ, İHTİYATÎ HACİZ ve ÖDEME EMRİ gibi tahsilâta ile ilgili konularda Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare ve vergi mahkemelerinin esasa ve yürütmenin durdurulmasına ilişkin kararların icaplarına göre idare, gecikmeksizin işlem tesis etmeye mecburdur. Bu süre hiçbir şekilde **kararın idareye tebliğinden başlayarak 30 günü geçmeyecektir.**

10.9. İHTİYATÎ TAHAKKUK İLE İHTİYATÎ TAHAKKUK İLE FARKLAR

İHTİYATÎ TAHAKKUK	İHTİYATÎ HACİZ
Vergi ve resimler ile bunların zam ve cezaları hakkında uygulanır.	Tüm amme alacakları için uygulanır.
Uygulama ile ilgili belirlenmiş bir süre yoktur.	Uygulama ile ilgili belirlenmiş bir süre yoktur
Amme alacaklarının tahsilinin koruma altına alınması için düzenlenmiştir. (Aslî)	Amme alacaklarının tahsilinin koruma altına alınması için düzenlenmiştir. (Aslî)
Vergi Dairesi Başkanlığı bulunan yerlerde Vergi Dairesi Başkanı , Başkanlık yoksa Defterdar , bu karar, ihtiyatî hacizden önce alınmalıdır.	Alacaklı amme idaresinin mahalli en büyük memuru karar verir.
Sebeplerine ve miktarına dava açılabilirken	Sebebine dava açılır.
Dava açma süresi 15 gündür.	Dava açma süresi 15 gündür.
Dava açma yeri Vergi Mahkemesi	Dava açma yeri Vergi Mahkemesi

10.10. İHTİYATÎ HACİZ UYGULAMALARININ SONUÇLARI

İhtiyati haciz uygulaması amme alacağının aslî koruma yöntemidir. Amacı amme alacağını teminat altına almak olduğundan ivedilikle uygulanması gerekmektedir.

- Tahakkuk etmemiş amme alacakları için ihtiyatî tahakkuk kararı alınmadan ihtiyati hacze gidilemez. İhtiyati haciz uygulaması ödeme emri tebliği hükümsüz kalır, kat'î haciz uygulaması başlatılır.
- Dayanağı haciz varakasıdır.
- Kat'î hacze dönüşmediği sürece haczedilen mallar paraya çevrilemez.
- İleride borçlu adına doğacak alacaklar için bankalar haciz ve ihtiyati haciz bildirisi tebliğ edilmesi mümkün değildir.
- İlk derece mahkemesinin ihtiyatî haciz kaldırmaya dönük kararına istinaden nihai kesinleşme kararı beklenmeden işlem tesisi edilir ve ihtiyati haciz kaldırılır.
- Yargı organlarının tarhiyatın terkinine kararı alması durumunda terkin kararının kesinleşmesi beklenmeksizin ihtiyati haczin kaldırılması gerekir.
- İhtiyati haciz işlemine karşı vergi mahkemesinde dava açılması tarhiyatta olduğu gibi tahsilatı durdurmaz. İhtiyati haciz devam eder.
- İhtiyati haciz sonucu haczedilen menkul ve gayrimenkul mallar üzerinde amme idaresinin tasarruf yetkisi bulunmamaktadır.

10.11. KANUNÎ TEMSİLCİ OLARAK SORUMLULUK

KOLLEKTİF ŞİRKET	<u>Kanunî temsilci şirket ortaklarıdır.</u> Mukavele ya da ortakların çoğunluğunun kararı ile idare işleri birine, birkaçına ya da hepsine verilebilir. Ancak, KDVK 44. maddesi gereği KDV gerçek ve tüzel kişiler adına tarh edilmesi gerektiği için tarhiyat kollektif şirket adına yapılır. GSTP ve KDV ödenmesinde muhatap şirket tüzel kişilidir. Ancak, gelir ve gelir geçici vergi açısından vergilendirme her bir ortağın hisse payı esas alınarak her bir ortak adına ayrı ayrı tarh ve tahakkuk ettirilir.
ADİ KOMANDİT ŞİRKET	<u>Kanunî temsilci komandite ortak olacaktır.</u> Şirket idare ve temsili komandite ortağa aittir. Adi komandit şirketlerde gelir vergisinin muhatabı şirket ortaklarıdır. Gelir Vergisi Stopajı açısından vergi sorumlusu ve katma değer vergisi bakımından vergi mükellefi adi komandit şirketin kendisidir.
KOOPERATİF	<u>Kanunî temsilci ana sözleşme ile tayin edilen kişilerdir.</u> Sonuç alınamadığı takdirde ancak kooperatifin iflası, dağılması ve dağıtılmasına karar verilmesinden ve tasfiyesinden sonra kooperatifin mâl varlığının borçlarını ödemeye yetmediğinin anlaşılması hâlinde kooperatif ortaklarının ana sözleşmede belirlenen sorumluluk durumlarına göre ortaklara müracaat edilmesi gerekir.
TÜZEL KİŞİLİĞİ BULUNMAYAN İDARECİLERİN SORUMLULUĞU	İş ortaklıkları, yatırım fonları ve cemaatler gibi tüzel kişiliği olmayan topluluk ve teşekküllerin vergi yükümlülüğünü gerektirecek işlemde bulunmaları hâlinde bunlara düşen ödevler TEŞEKKÜLÜ İDARE EDENLER tarafından yerine getirilir. Bu kuruluşların üzerine düşen kamu alacakları ve cezalar kuruluşun mal varlığından alınamıyorsa idarecilerin mal varlığından alınır. (Asıl borçluya rücu hakları saklı kalmak şartıyla)

**KÜÇÜKLER VE
KISITLILARDA
KANUNÎ
TEMSİLCİ**
**ANONİM
ŞİRKETLER**

Küçüklerin yasal temsilcisi **velayet altında bulunması hâlinde VELÎ, vesayet altında bulunması hâlinde VASÎ olacaktır.** Mükerrer 35. maddeye göre ödedikleri tutarlar için asıl amme borçlusuna rücu edebilirler. Kısıtlılık nedeniyle kendisine VASÎ olarak atanan kişi VUK 10 ve 6183 /mükerrer 35. madde hükmüne göre kanunî temsilci sayılacak ve amme borçlusu olarak muhatap kabul edilecektir.

Tüzel kişiliğin kanunî temsilcisi konumundaki yönetim kurulu üyelerinin şahsî mâl varlıklarından takip ve tahsili yoluna gidilmeden önce, şirket esas sözleşmesinin ve ticaret sicil kayıtlarının tetkik olunarak temsil yetkisini bir veya daha fazla **murahhas üyeye veya müdür olarak 3. kişilere bırakılmış olup olmadığı** tespiti gerekir.

Yapılacak tespit sonucunda; şirketin temsil yetkisinin murahhas üye veya üyeler ile müdür olarak 3. kişilere bırakıldığı anlaşıldığı hâlinde amme alacağının bunlardan takip ve tahsiline gidilmesi, bu durumda diğer yönetim kurulu üyeleri hakkında işlem yapılmaması gerekmektedir.

10.12. GECİKME ZAMMI VE GECİKME FAİZİ ARASINDAKİ FARKLAR VE BENZERLİKLER

GEÇİKME FAİZİ	GEÇİKME ZAMMI
213 VUK 112'inci maddede ele alınmıştır.	6183 AATUHK 51. maddede ele alınmıştır.
İkmâlen, re'sen ya da idarece tarh olunan vergiler için uygulanır.	Tahakkuk etmiş ödeme vadesi geçmiş olan kamu alacakları için uygulanır.
Vade tarihi ile tahakkuk tarihi arasında hesap edilir.	Vade tarihi ile ödeme tarihi arasında hesap edilir.
VUK kapsamına giren vergi, resim, harçlara uygulanır.	VUK kapsamında yer almayan gümrük vergileri dâhil tüm kamu alacaklarını kapsar.
Gecikme faizi aylık olarak hesaplanır, ay kesirleri dikkate alınmaz.	Gecikme zammı, gecikilen her ay için aylık hesaplanır. Ay kesirleri günlük hesap edilir.
Vergi cezaları için gecikme faizi hesaplanmaz.	Vadesinde ödenmeyen vergi ziyai cezası için gecikme zammı uygulanır. Diğer cezalar için (3073, 3074) gecikme zammı uygulanmaz.
Ay kesirleri dikkate alınmaz.	Ay kesirleri dikkate alınır.
Ceza niteliğinde değildir, ölümle düşmez.	Ceza niteliğinde değildir, ölümle düşmez.
Asgari tutar belirlenmemiştir.	1 TL ' den aşağı olamaz.
Bileşik faiz uygulanmaz.	Bileşik faiz uygulanmaz.
	Aylık oran % 4,5
Gecikme faizi oranı, gecikme zammına endeksli olup, aylık hesaplanır. Aylık oran % 4,5	Kanunî oran %4; Köylerde %10; Mahkemelerde verilen cezalarda % 2.25 (yarısı)

Gecikme faizini durduran hâller yoktur.

Gecikme zammını durduran hâller vardır.

Gecikme faizi mükellefe önceden bildirilir.

Gecikme Zammı önceden mükellefe bildirilmez.

Gecikme faizi oranı, Cumhurbaşkanı tarafından belirlenir.

Gecikme zammı oranı, Cumhurbaşkanı tarafından belirlenir.

Gecikme faizi fer'î niteliğinde amme alacağıdır.

Gecikme zammı fer'î niteliğinde amme alacağıdır.

Gecikme faizi, vergi aslına bağlı olarak hesaplanır.

Gecikme zammının tahsilinde asıl ve fer'î orantılı olarak hesap edilir.

10.13. SONUÇ

Gündelik hayatımızda çoğu zaman fark etmeyiz ama devlet, alacağını takip ederken son derece sessiz ama etkili bir sistem işletir. İşte 6183 sayılı Kanun da bu sistemin kalbinde yer alır. Vergi borcu, prim, ceza ya da harç... Hangisi olursa olsun, işin perde arkasında 6183'ün görünmeyen ama güçlü adımları vardır.

Bu yazıda özetlediğimiz “hap bilgiler”, aslında her birimizin hayatına dokunan önemli noktaları ortaya koyuyor. Bir gün bir ödeme emri geldiğinde, bir haciz işlemiyle karşılaşıldığında ya da bir borcun tahsilinde yaşanan sürecin temelinde hep bu kanun bulunur.

Kısacası, 6183 sadece kuru bir hukuk metni değil; devletin sessiz ama kararlı takip gücüdür. Onu tanımak, hem vatandaş olarak haklarımızı bilmemizi sağlar hem de sürprizlerle karşılaşmamamız için bize yol gösterir.

Kaynakça

- 1.Aksoy, H. (2020). Amme alacaklarının tahsilinde teminat ve ihtiyatî tahakkuk. *Vergi Dünyası Dergisi*, (458), 37–45.
- 2.Doğan, Ş. (2017). 6183 Sayılı Kanun çerçevesinde kamu alacaklarının tahsilinde ihtiyatî haciz. *Maliye Dergisi*, (172), 125–146.
- 3.Gelir İdaresi Başkanlığı. (n.d.). *Resmî web sitesi*. <https://www.gib.gov.tr>
- 4.İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı Tahsilat Grup Müdürlüğü. (2007). *6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun Uygulama Rehberi*. Gelir İdaresi Başkanlığı Yayınları.
- 5.Öz, E. (2015). Kamu alacaklarında gecikme zammı ve faizi arasındaki farklar. *Mali Hukuk Dergisi*, 31(5), 89–102.
- 6.Özdemir, M. (2021). *Vergi Tekniği Kitabı*. Defterdar Yeminli Mali Müşavir Yayınları.
- 7.Sağlık, C. (2024). *6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanuna ait sorular ve uygulamaya ilişkin örnekler ve hap bilgiler* [Yayınlanmamış kitap çalışması].
- 8.Türkiye Cumhuriyeti. (1953, Temmuz 28). *6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun* (Sayı: 8469). Resmî Gazete.
- 9.Türkiye Cumhuriyeti. (2024, Mayıs 21). *6183 sayılı Kanun gereği gecikme zammı oranının %4,5 olarak belirlenmesi hakkında karar* (Karar Sayısı: 8484). Resmî Gazete, 32552.

CÜNEYT SAĞLIK

Gelir Uzmanı

11. VERGİ İDARELERİNDE TEKNOLOJİ KULLANIMI: DÜNYA GENELİNDE DİJİTAL DÖNÜŞÜM

Suna Simge KORKMAZ / Gelir Uzmanı

sunasimge86@gmail.com

Öz

Günümüzde dijitalleşme, kamu yönetimi ve özellikle vergi idareleri üzerinde giderek artan bir etkiye sahiptir. Vergi idarelerinde teknolojinin kullanımı, yalnızca vergi toplama süreçlerini hızlandırmakla kalmayıp, şeffaflığı artırmak, hataları azaltmak ve mükellef memnuniyetini yükseltmek açısından da kritik önem taşımaktadır. Bu bağlamda, dijital dönüşüm, farklı ülkelerdeki uygulamalar ve teknolojik altyapılar açısından karşılaştırmalı bir incelemeyi gerekli kılmaktadır. Bu gerekliliğe istinaden makalede, ülkelerdeki vergi idarelerinin kullandığı teknoloji türleri ve bunların uygulama alanları ifade edilmiş ve karşılaştırılmıştır.

Anahtar kelimeler: Vergi İdaresi, Dijital Dönüşüm, E-Fatura.

JEL Classification: H20, H25, H71

Abstract

Today, digitalization has a growing impact on public administration, and particularly on tax administrations. The use of technology in tax administrations is critical not only for expediting tax collection processes but also for increasing transparency, reducing errors, and enhancing taxpayer satisfaction. In this context, digital transformation necessitates a comparative analysis of the practices and technological infrastructures in different countries. Based on this necessity, this article identifies and compares the types of technologies used by tax administrations across countries and their areas of application.

Keywords: Tax Office, Digital Transformation, E-Invoice.

JEL Classification: H20, H25, H71

Giriş

Vergi gelirleri, ekonomik istikrar ve kamu hizmetlerinin sürdürülebilirliği için hayati öneme sahiptir (OECD, 2023). Ancak, vergi kaçakları ve kayıt dışı ekonomi birçok ülkede gelir kaybına yol açmaktadır (World Bank, 2022). Bu nedenle, vergi idareleri giderek dijital teknolojilerden yararlanarak etkinlik, şeffaflık ve mükellef katılımını artırmaktadır (IMF, 2021). Dijital dönüşüm sayesinde işlem süreleri kısaltmakta, denetim kapasiteleri güçlenmekte ve mükellef memnuniyeti artmaktadır. Bu süreçte, teknolojinin adaptasyonu, eğitim ve altyapı yatırımları kritik öneme sahiptir.

11.1. Dünya Geneline Vergi İdarelerinde Teknoloji Kullanımı

Vergi idarelerinde teknoloji kullanımı ülkeden ülkeye büyük farklılıklar göstermektedir. Gelişmiş ülkelerde yapay zeka, veri analitiği ve blockchain tabanlı sistemler ön plana çıkarken, gelişmekte olan ülkelere mobil uygulamalar ve e-fatura sistemleri kullanım oranı daha yüksektir (OECD, 2023). Dijital dönüşüm, yalnızca vergi toplama süreçlerini hızlandırmakla

kalmayıp, şeffaflık ve hesap verilebilirlik açısından da önemli katkılar sağlamaktadır. ABD’de IRS¹ (Internal Revenue Service), yapay zeka destekli dolandırıcılık tespiti ve risk analizi kullanarak denetim süreçlerini optimize etmektedir (IRS, 2024). İngiltere’de HMRC², (Her Majesty's Revenue and Customs) chatbot ve otomatik vergi beyan sistemleri ile mükellef hizmetlerini iyileştirmektedir. (HMRC, 2023) Estonya’da blockchain tabanlı dijital kimlik ve online beyan uygulamaları, hızlı ve güvenli süreçler sunmaktadır. Bu örneklerle birlikte daha geniş bir açıdan **ülkelerde kullanılan teknoloji türleri ve kullanım alanları Tablo 1’de özetlenmiştir.**

Tablo 1: Ülkelerde kullanılan teknoloji türleri ve kullanım alanları

Ülke / Bölge	Kullanılan Teknolojiler	Öne Çıkan Uygulamalar
ABD (IRS)	E-beyanname, Yapay zekâ, Veri analitiği	IRS e-file, yapay zeka ile dolandırıcılık tespiti (IRS, 2024)
İngiltere (HMRC)	E-beyanname, Chatbot, Risk analizi	HMRC Online, chatbot destek hattı (HMRC, 2023)
Türkiye (GİB)	E-fatura, E-defter, İnteraktif Vergi Dairesi, Chatbot (pilot)	E-fatura/e-arşiv, İnteraktif Vergi Dairesi mobil uygulaması (GİB, 2024)
Almanya	E-beyanname, Blockchain pilot, Yapay zekâ	Elster Online sistemi (OECD, 2023)
Fransa	E-beyanname, E-fatura, Veri analitiği	Impots.gouv.fr portalı (OECD, 2023)
İtalya	E-fatura zorunluluğu, Dijital ödeme	SDI e-fatura sistemi (OECD, 2023)
İspanya	E-fatura, Risk odaklı denetim	SII sistemi (European Commission, 2022)
Estonya	Blockchain, Dijital kimlik, Online beyan	3 dakikada online beyan, dijital ID (OECD, 2023)
Avustralya (ATO)	Yapay zekâ, Veri analitiği	Risk yönetimi ve otomatik formlar (IMF, 2021)
Kanada (CRA)	Chatbot, E-beyanname, Veri analitiği	CRA chatbot, online beyan (OECD, 2023)
Brezilya	E-fatura (zorunlu), Veri analitiği	NF-e e-fatura sistemi (World Bank, 2022)
Meksika	E-fatura, Büyük veri analizi	CFDI e-fatura sistemi (World Bank, 2022)
Hindistan	Mobil uygulamalar, E-fatura, Dijital ödeme	GST Portal, QR kodla ödeme (Refinitiv, 2024)
Nijerya	Mobil ödeme, Dijital kayıt	Mobil bankacılık entegrasyonu (OECD, 2023)
Çin	Blockchain, E-fatura, Yapay zekâ	Blockchain tabanlı fatura sistemi (OECD, 2023)
Singapur	Blockchain, E-beyanname, Dijital ödeme	IRAS dijital vergi platformu (Singapur IRAS, 2023)
Japonya	Yapay zekâ, Veri analitiği, E-beyanname	Yapay zeka tabanlı risk analizi ve e-filing (IMF, 2021)
Güney Kore	Blockchain, Yapay Zeka, E-beyanname	Dijital vergi denetimi ve online sistemler (OECD, 2023)
Kenya	Mobil ödeme, E-beyanname	M-Pesa entegrasyonu ile vergi tahsilatı (World Bank, 2022)
Bangladeş	Mobil uygulamalar, E-beyanname	Dijital vergi kayıt sistemi (OECD, 2023)

1Amerika Birleşik Devletleri'nde gelir idaresi alanında faaliyet gösteren devlet dairesidir.

2Majestelerinin Vergi ve Gümrük Dairesi, Birleşik Krallık'ta vergi toplama, gümrük, ödenek ve yardımların dağıtımını gibi mali işlerden sorumlu olan bir devlet kuruluşudur.

Genel olarak değerlendiricek olursak e-fatura, e-beyanname, yapay zekâ, blockchain ve mobil uygulamalar, vergi idarelerinde en çok kullanılan teknolojilerdir. Bu teknolojiler, vergi toplama sürecini hızlandırmakta, hata ve usulsüzlükleri azaltmakta ve mükellef ile vergi idaresi arasındaki iletişimi kolaylaştırmaktadır. Ayrıca büyük veri ve yapay zekâ sayesinde risk analizi, otomatik denetim ve sahtekarlık tespiti daha etkin yapılabilmektedir (IMF, 2021).

11.2. Dijital Vergi Uygulamalarının Etkileri

Yapılan araştırmalar, dijital vergi uygulamalarının gelir artışı, işlem süresi kısalması ve mükellef memnuniyetine olumlu etkilerini göstermektedir. Özellikle e-fatura ve blockchain tabanlı sistemler, sahtekarlık ve usulsüzlükleri önemli ölçüde azaltmaktadır. Yapay zeka tabanlı risk analizi ve veri analitiği ise vergi idarelerinin kaynaklarını daha verimli kullanmasına yardımcı olmaktadır (Refinitiv, 2024).

11.2.1. Vergi Gelirleri Üzerindeki Etkisi: Dijital vergi uygulamaları, kayıt dışı ekonomiyi azaltarak ve mükelleflerin doğru ve zamanında beyan vermesini sağlayarak vergi tabanını genişletir (OECD, 2023). E-fatura ve e-beyanname sistemleri, manuel hataları ortadan kaldırır ve tahsilat sürelerini kısaltır. Yapay zekâ destekli denetimler, vergi kaybı riskini minimize eder.

11.2.2. Şeffaflık ve Hesap Verilebilirlik: Blockchain ve veri analitiği uygulamaları sayesinde, vergi işlemleri güvenli ve değiştirilemez bir şekilde kaydedilir. Bu durum, hem idarelerin hem de mükelleflerin işlem süreçlerini daha şeffaf ve denetlenebilir hâle getirir (IMF, 2021).

11.2.3. Mükellef Hizmetleri ve Memnuniyeti: Mobil uygulamalar, online beyan sistemleri ve chatbotlar, mükelleflerin vergi süreçlerini hızlı ve kolay tamamlamasına olanak tanır. Bu, mükellef memnuniyetini artırır ve vergi ödemeye yönelik motivasyonu yükseltir (World Bank, 2022).

11.2.4. Operasyonel Verimlilik: Robotik süreç otomasyonu (RPA) ve yapay zekâ, tekrarlayan ve zaman alıcı görevleri üstlenir. Böylece vergi idareleri personeli daha stratejik ve analiz odaklı işlere yoğunlaşabilir. Bu durum, idarenin genel verimliliğini ve performansını artırır (OECD, 2023).

11.2.5. Risk Yönetimi ve Denetim: Yapay zeka ve veri analitiği, vergi kaçaklarını ve usulsüzlükleri tespit etmede etkin araçlardır. Büyük veri analizi, anormalliklerin erken tespit edilmesine yardımcı olur, denetim süreçleri daha hedefli ve etkili hâle gelir (IRS, 2024).

11.2.6. Ekonomik ve Sosyal Etkiler: Dijital vergi sistemleri, şeffaflığı ve hesap verilebilirliği artırarak kamu güvenini güçlendirir. Aynı zamanda, dijitalleşme sayesinde idareler maliyetleri azaltır ve kaynakları daha etkin kullanır.

11.3. Gelecek Trendleri ve Öneriler

Gelecekte vergi idarelerinde yapay zekâ, blockchain, veri analitiği ve bulut tabanlı çözümler ön plana çıkacaktır. Ülkelerin, teknolojik altyapılarını güçlendirmeleri, personel eğitimini artırmaları ve yasal çerçeveleri güncellemeleri önerilmektedir. Ayrıca gelişmekte olan ülkelerde dijital okuryazarlığın artırılması ve internet altyapısının geliştirilmesi kritik öneme sahiptir.

11.3.1. Gelecek Trendler:

- **Yapay Zekâ ve Makine Öğrenimi:** Vergi idarelerinde yapay zeka destekli otomatik risk analizi, dolandırıcılık tespiti ve tahmini vergi gelirleri öngörüsü daha da yaygınlaşacak (OECD, 2023; IRS, 2024).

- **Blockchain ve Dağıtık Defter Teknolojileri:** Blockchain tabanlı dijital kimlikler ve işlemler, veri güvenliğini artıracak ve sahtecilik riskini azaltacak (IMF, 2023; European Commission, 2023).
- **Mobil ve Bulut Tabanlı Uygulamalar:** Mükelleflerin vergi süreçlerini mobil üzerinden tamamlaması ve bulut sistemleri ile idarelerin veriye gerçek zamanlı erişimi artacak (World Bank, 2022).
- **Veri Analitiği ve Büyük Veri:** Daha gelişmiş veri analitiği, mükellef davranışlarını anlamayı ve vergi tabanını genişletmeyi kolaylaştıracak (PwC, 2023).
- **Robotik Süreç Otomasyonu (RPA):** Tekrarlayan işlemlerin robotlar tarafından yapılması, insan hatalarını azaltacak ve idarelerin verimliliğini artıracak (OECD, 2023).

11.3.2. Öneriler

- **Yatırım ve Eğitim:** Vergi idarelerinin dijital altyapıya yatırım yapması ve personelini yeni teknolojiler konusunda eğitmesi kritik öneme sahip (OECD, 2023).
- **Yasal Düzenlemeler:** Dijital teknolojilerin etkin kullanımını sağlamak için güncel mevzuat ve standartlar geliştirilmelidir (IMF, 2021).
- **Küresel İşbirliği:** Ülkeler arası deneyim paylaşımı, özellikle blockchain ve yapay zeka alanında işbirliği, dijital dönüşümü hızlandıracaktır (European Commission, 2023).
- **Siber Güvenlik Önlemleri:** Dijitalleşme arttıkça güvenlik riskleri de artmaktadır; güçlü siber güvenlik protokolleri şarttır (PwC, 2023).
- **Mükellef Odaklı Hizmetler:** Teknoloji sadece idarelerin işini kolaylaştırmamalı, aynı zamanda mükelleflerin deneyimini iyileştirmelidir (World Bank, 2022).

11.4. Sonuç ve Değerlendirme

Vergi idarelerinde yapay zeka teknoloji kullanımı, vergi toplama sürecini hızlandırmakta ve mükellef memnuniyetini artırmaktadır. Gelişmiş ülkeler yapay zeka ve blockchain gibi ileri teknolojileri uygularken, gelişmekte olan ülkelerde mobil ve e-fatura sistemleri ön plana çıkmaktadır. Tüm ülkelerde dijital dönüşüm, şeffaflık, etkinlik ve güven artırıcı etkiler sağlamaktadır. Dijital vergi uygulamalarının sürdürülebilirliği için yatırımlar, eğitim ve yasal düzenlemeler önem taşımaktadır.

Kaynakça

Deloitte. (2023). Digital Tax: Global Developments and Trends. Deloitte Publications.

EY. (2022). Technology in Tax Administration. Ernst & Young.

European Commission (2022), e-Invoicing and e-Reporting in the EU, Brussels: EC.

European Commission. (2023). Digitalization of Tax Administration in the EU. European Union Reports.

GİB (2024), E-Fatura ve E-Defter Uygulamaları, <https://www.gib.gov.tr>

HMRC (2023), Digital Services Overview, <https://www.gov.uk/government/organisations/hm-revenue-customs>

IMF (2021), Modernizing Tax Administration through Technology, Washington DC: IMF.

IMF. (2021). Tax Administration and Technology. International Monetary Fund.

IRS (2024), E-file and IRS Modernization Programs, <https://www.irs.gov>.

IRS. (2024). Artificial Intelligence in Tax Compliance. U.S. Internal Revenue Service.

KPMG. (2022). Tax Technology and Transformation. KPMG Insights.

OECD. (2022). Tax Administration 2.0: The Digital Future. OECD Publishing.

OECD (2023), Tax Administration 2023: Comparative Information on OECD and Other Advanced and Emerging Economies, Paris: OECD Publishing.

OECD. (2023). Digital Transformation in Tax Administration. OECD Publishing.

World Bank (2022), Digital Solutions for Tax Administration, Washington DC: World Bank.

World Bank. (2022). Modernizing Tax Systems with Digital Solutions. World Bank Publications.

PwC. (2023). Global Tax Technology Survey. PricewaterhouseCoopers.

Refinitiv (2024), Global Tax Technology Trends Report, Refinitiv Analytics.

Singapur IRAS (2023), Digital Tax Services, <https://www.iras.gov.sg>

ZATCA (2023), E-invoicing System, <https://zatca.gov.sa>

Simge KORKMAZ

Gelir Uzmanı

ÖZELGELER

Zoom Uygulaması Üzerinden Verilen Özel Derslerden Elde Edilen Gelirlerin Sosyal İçerik Üreticiliği İstisnası Kapsamında Değerlendirilip Değerlendirilemeyeceği Hakkında (03.06.2025 Tarih ve 700843 Sayılı Özelge)

... Vergi Dairesi Müdürlüğünün ... vergi kimlik numaralı mükellefi olduğunuz, anılan Vergi Dairesi Müdürlüğünün 17/04/2024 tarihli ve 503016 sayılı yazısı ile tarafa verilen "193 Sayılı Kanun'un Mükerrer 20/B Maddesi Uygulamasına İlişkin İstisna Belgesine" istinaden bankada hesap açtırarak ilgili vergi dairesine bildirildiği, 07/08/2024 tarihinden itibaren "Zoom" uygulaması üzerinden birebir Almanca dersleri vermeye başlandığı ve öğrenciler tarafından yapılacak ödemelerin açtırılan banka hesabına yapılacağı belirtilerek, söz konusu faaliyet nedeniyle mükellefiyet tesis ettirilip ettirilmeyeceği ve fatura düzenlenip düzenlenmeyeceği hususlarında görüş talep edilmektedir.

"Zoom" uygulaması üzerinden verilen Almanca derslerinden elde edilen gelirler için mezkûr Kanunda ve ilgili Tebliğde belirtilen tüm şartları sağlanması kaydıyla, söz konusu istisnadan faydalanılması mümkün bulunmaktadır.

Diğer taraftan, istisna kapsamına giren faaliyet dolayısıyla defter tasdik ettirme, defter tutma (defter-beyan sistemine kaydolma/elektronik defter tutma) ve belge düzenleme gibi yükümlülüklerinin bulunmayacağı tabiidir.

E-Derginin Yurtdışı Firmaya Devri Halinde Vergilendirme Hakkında (11.07.2025 Tarih ve 22264 Sayılı Özelge)

ULAKBİM Dergipark sitesinde "... " adlı ücretsiz yayın yapan elektronik derginin yayıncısı ve sahibi olduğu, söz konusu dergiden herhangi bir gelir elde edilmediği, sahibi ve yayıncısı olunan derginin tüm haklarının İngiltere`de faaliyetini sürdüren ... adlı firmaya 215.000 Amerikan Doları bedelle devredilmesi konusunda adı geçen firmayla anlaşma sağlandığı belirtilerek, anılan firma tarafından söz konusu tutarın tarafınıza ödenmesi halinde vergilendirmenin nasıl yapılacağı hususunda görüş talep edilmektedir.

Sahibi ve yayıncısı olunan "... " adlı elektronik derginin yayınlanması faaliyeti ticari faaliyet olarak değerlendirilmekte olup, sahibi olunan söz konusu derginin tüm haklarının İngiltere'de faaliyetini sürdüren ... adlı firmaya devredilmesi sonucu elde edilen 215.000 Amerikan Doları tutarındaki gelirin Gelir Vergisi Kanunu'nun ticari kazançla ilişkin hükümleri çerçevesinde vergilendirilmesi gerekmektedir.

Babadan Miras Olarak Kalan Zeytin Ağaçlarından Elde Edilen Kazancın Beyan Edilip Edilmeyeceği Hakkında (25.06.2025 Tarih ve 785634 Sayılı Özelge)

Avukatlık faaliyeti ile iştigal edildiği, 22/07/2023 tarihinde vefat eden babanın, vefatı öncesinde Çiftçi Kayıt Sistemi (ÇKS)'ne kayıtlı olarak kendisine ait tarım arazisinde (14.500) adet zeytin ağacının bulunduğunu ve zeytin ziraatı ile iştigal etmekte olduğu, babanın vefatı sonrası bahse konu zeytinlerin mahsulünü bir firmaya satıldığı, satılan zeytinlerin, ağaçlardan firma tarafından toplatılıp teslim alındığını, firma tarafından düzenlenen müstahsil makbuzunun, ada düzenlendiğini ve ödemelerin de tarafa yapıldığını, diğer taraftan, müteveffa babaya ait tarım

arazisinin annenin, 3 (üç) kardeşiniz ve tarafınıza miras olarak kaldığını belirterek, 5 (beş) varise ait olan toplam kazançtan hissenize isabet edecek olan kısmının, yıllık gelir vergisi beyannamesi ile beyan edilip edilmeyeceği hususunda görüş talep edilmektedir.

İster Kanundan isterse diğer hukuki münasebet veya tasarruflardan doğmuş bulunsun paylı mülkiyete konu teşkil eden arazi üzerinde ziraat yapanların bu faaliyetlerinin ortaklık olarak kabul edilmesi ve işletme büyüklüğü ölçüsünün topluca nazara alınması mecburi bulunmaktadır. Müteveffa babadan, anneye, (3) üç kardeşe ve de tarafa kalan tarım arazisinin, gerek ortaklığı oluşturan mirasçıların tamamı tarafından birlikte, gerekse de bir kısmının diğer kişilere ortaklık veya kiraya verilmek suretiyle işletilmesi, ortaklığın şeklini değiştirmeyecek olup, söz konusu arazi üzerinde yapılan zeytin ziraatı ile ilgili olarak Gelir Vergisi Kanunu'nun 54'üncü maddesinde belirlenen işletme büyüklüğü ölçüsü aşılmış olduğundan, adi ortaklığın geliri gerçek usulde tespit edilecek, ancak ortaklığı oluşturan mirasçılar, hisseleri oranında vergi ödeyeceklerdir.

Buna göre, mirasın reddedilmemiş olması kaydıyla, Zirai faaliyete bilfiil iştirak etmeksizin sadece üründen pay almak suretiyle adi ortaklıktaki hissesine isabet eden tarım arazisini kiraya veren arazi sahiplerinin kazançlarının gayrimenkul sermaye iradı, Ortaklıktaki hissesine isabet eden tarım arazisini kendi adına veya diğer ortakların hisselerine isabet eden tarım arazileri ile üçüncü kişilere ait tarım arazilerini kiralamak suretiyle işleyen arazi sahiplerinin kazançlarının ise zirai kazanç hükümlerine göre tespit edilmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan, babanın (murisin) vefatı ile annenin, 3 (üç) kardeşe ve de tarafa intikal eden işletmenin (tarım arazisinin) faaliyetine mirasçıları olarak devam edilmesi halinde, miras ortaklığının, adi ortaklık olarak faaliyette bulunduğu kabul edilerek mirasçılar yönünden, vefat tarihi itibarıyla gerçek usulde zirai kazanç bakımından mükellefiyet tesis edilmesi gerekmektedir. Bu durumda da adi ortaklıktan elde edilecek zirai kazancın, serbest meslek faaliyeti dolayısıyla verilecek yıllık gelir vergisi beyannamenize dâhil edilmesi gerekeceği tabiidir.

Gerçek Usulde Vergilendirilen Mükellefin 2022 Yılı İtibarıyla Basit Usule Geçmesi ve 2023 Yılı İtibarıyla Tekrardan Gerçek Usule Geçmesi Nedeniyle Geçmiş Yıl Zararlarının İndirilip İndirilemeyeceği Hakkında (05.07.2024 Tarih ve 898242 Sayılı Özelge)

... Vergi Dairesi Müdürlüğünün ... vergi kimlik numaralı mükellefi olarak 2015 yılından 2021 yılına kadar gerçek usulde ticari kazanç mükellefi olunduğu, 2022 takvim yılında ticari kazancınızın basit usulde tespit edildiği, 2023 takvim yılı itibarıyla tekrar gerçek usulde ticari kazanç mükellefi olunduğu, 2018, 2019 ve 2020 takvim yıllarına ilişkin zararlarının 2023 yılına ait gelir vergisi ile birinci dönem gelir geçici vergi beyannamesinde ve müteakip yıllarda (beş yıllık süreyi geçmemek kaydıyla) mahsup yoluyla indirim konusu yapıp yapılamayacağı hususunda görüş talep edilmektedir.

Ticari kazancının basit usulde tespit edildiği 2022 takvim yılına ilişkin istisna uygulaması kapsamında yıllık gelir vergisi beyannamesi verilmemesi üzerine geçmiş yıl zararlarınızın indirim hakkının kalmaması nedeniyle, söz konusu geçmiş yıl zararlarınızın, tekrar gerçek usulde vergilendirilmeye başladığınız 2023 yılı geçici vergi dönemleri ve takvim yılı dahil olmak üzere müteakip yıllar kazançlardan indirilmesi mümkün değildir.

Elektronik Ticaret Kapsamında Yapılan Ödemelerde Tevkifat Uygulamasında Kuyumculuk Ürünlerine Ait İşçilik Bedellerinin Tevkifat Matrahına Dahil Edilip Edilmeyeceği Hakkında (17.07.2025 Tarih ve 888118 Sayılı Özelge)

Altın bilezik, kolye gibi kuyumculuk ürünlerinin perakende ticareti ile iştigal edildiği, ... ve ... gibi elektronik ticaret aracı hizmet sağlayıcıları vasıtasıyla internet üzerinden de satış yapıldığı, 6563 sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun kapsamındaki faaliyet nedeniyle aracı hizmet sağlayıcıları ve elektronik ticaret aracı hizmet sağlayıcıları tarafından tarafa yapılacak ödemelerin tevkifat kapsamına alındığı belirtilerek, %s1 oranında gelir vergisi tevkifatının kuyumculuk ürünlerine ilişkin işçilik bedelleri üzerinden mi yoksa işçilik bedeli düşüldükten sonra kalan bedel üzerinden mi yapılacağı hususunda görüş talep edilmektedir.

Aracı hizmet sağlayıcıları ya da elektronik ticaret aracı hizmet sağlayıcıları tarafından, katma değer vergisi ve konaklama vergisi hariç ürün satış ve hizmet bedeli ile ödül ve prim gibi adlar altında hizmet sağlayıcılarına ve elektronik ticaret hizmet sağlayıcılarına ödenen menfaatlerin toplamı üzerinden tevkifat yapılması gerekmekte olup, kuyum ürünleri gibi maliyet bedellerinin (işçilik giderleri vb.) satış bedeline dahil edilerek satıldığı ürünler için de tevkifat matrahı değişmeyecek, KDV hariç ürün satış bedeli üzerinden 9284 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı uyarınca % 1 oranında tevkifat yapılacaktır.

Konaklama Uygulaması Üzerinden Verilen Kiralama Hizmetine Aracılık Faaliyeti Karşılığında Düzenlenecek Komisyon Faturasında Uygulanması Gereken KDV Oranı Hakkında (07.05.2025 Tarih ve 577108 Sayılı Özelge)

Şirket tarafından ... tarihi itibarıyla 1618 sayılı Kanun hükümlerine göre Kültür ve Turizm Bakanlığında "A Grubu Seyahat Acentesi İşletme Belgesi" alındığı, ... konaklama uygulaması üzerinden günlük, haftalık ve aylık konaklama kiralama yapan şahıs ve şirketlere aracılık hizmeti verildiği belirtilerek, aracılık hizmeti için düzenleyeceğiniz faturada uygulanması gereken katma değer vergisi (KDV) oranı hususunda görüş talep edilmektedir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından konaklama tesisi olarak nitelendirilmeyen yerlerin ... web uygulaması üzerinden izin belgesi ve/veya diğer şekillerde kiraya verilmesi işlemi, 2007/13033 sayılı BKK eki (II) sayılı listenin 25 inci sırası kapsamında değerlendirilemeyeceğinden genel oranda (%20) KDV'ye tabi bulunmaktadır.

Dolayısıyla söz konusu kiralama işlemlerine ilişkin verilen aracılık hizmetlerine 1618 sayılı Kanun hükümlerine göre Kültür ve Turizm Bakanlığında alınan seyahat acentesi işletme belgesi kapsamında yapıp yapılmadığına bakılmaksızın genel oranda (%20) KDV uygulanması gerekmektedir.

Arabuluculuk Faaliyetinden Dolayı KDV Tevkifatı Uygulanıp Uygulanmayacağı Hakkında (05.05.2025 Tarih ve 245593 Sayılı Özelge)

Hukuki arabuluculuk ve uzlaştırma hizmetleri faaliyeti ile iştigal edildiği ve Federasyonuna vermiş olduğu arabuluculuk hizmetine ilişkin düzenlenecek serbest meslek makbuzlarında katma değer vergisi (KDV) tevkifatı uygulayıp uygulanmayacağı hususunda görüş talep edilmektedir.

5018 sayılı Kanuna ekli cetvellerde sayılmayan, kendi kuruluş kanunu bulunmayan ve Tebliğin (I/C-2.1.3.2.13.) bölümü kapsamında yer almayan Federasyonuna verilen arabuluculuk

hizmeti kapsamında düzenlenecek serbest meslek makbuzunda hesaplanan KDV için tevkifat uygulanmayacaktır.

Kantinde Uygulanacak KDV Oranı Hakkında (28.03.2025 Tarih ve 32420 Sayılı Özelge)

... Belediye Başkanlığınca tarafınıza düzenlenen tarihli ve ... sayılı İşyeri Açma ve Çalıştırma Ruhsatında faaliyet konusunun okul kantini işletmeciliği olarak belirtildiği, Anadolu Lisesi kantininde bulunan 10 adet masa ile 40 adet sandalyenin okulun demirbaşları arasında yer aldığı ifade edilerek, söz konusu kantinde gerçekleştirilecek bisküvi, çikolata vb. ürünlerin satışında uygulanması gereken katma değer vergisi (KDV) oranı hususunda görüş talep edilmektedir.

İşyeri açma ve çalıştırma ruhsatında faaliyet konusu okul kantini işletmeciliği; e-yoklama fişinde de işyeri türü yeme-içme yeri olarak belirtilen kantin işletmesinde, fiili durumda yeme-içme hizmeti sunulmasını sağlayacak masa, oturma yeri, tezgâh gibi alanların işletmeninizin kullanımında bulunduğu anlaşıldığından, bu işletmede sunulan yeme içme hizmetleri ile buradan yapılan gıda satışlarında %10 oranında KDV hesaplanması gerekmektedir.

VERGİ MEVZUATINDAN NOTLAR

GELİR VERGİSİ

TİCARİ KAZANCIN TESPİTİ

Ticari kazanç VUK ve GVK hükümlerine göre gerçek (bilanço ve işletme hesabı esası) veya götürü gelir usule göre tespit edilir.

Bilanço esasına göre ticari kazanç, teşebbüsteki öz sermayenin hesap dönemi sonunda ve başındaki değerleri arasındaki olumlu farktır. İşletme hesabı esasına göre ticari kazanç, bir hesap dönemi içinde elde edilen hasılat ve giderler arasındaki olumlu farktır.

Ticari kazancı Bilanço Esasına göre tespit edilenlere Birinci sınıf tüccar, İşletme Hesabı Esasına göre tespit edilenlere İkinci sınıf tüccar denir.

BİRİNCİ SINIF TÜCCARLAR

1. Satın aldıkları malları olduğu gibi veya işledikten sonra satan ve yıllık alımlarının tutarı 2.000.000 TL veya satışlarının tutarı 2.800.000 TL aşanlar;
2. Birinci bentte yazılı olanların dışındaki işlerle uğraşıp, yıl içinde elde ettikleri gayri safi iş hasılatı 990.000 TL aşanlar;
3. 1 ve 2 numaralı bentlerde yazılı işlerin birlikte yapılması halinde 2 numaralı bentte yazılı iş hasılatının beş katı ile yıllık satış tutarının toplamı 2.000.000 TL aşanlar;
4. Her türlü ticaret şirketleri (Adi şirketler istisna dışında yukarıdaki bentlerden hangisine giriyorsa o bent hükmüne tabidir);
5. Kurumlar Vergisine tabi olan diğer tüzel kişiler (Bunlardan işlerinin icabı bilanço esasına göre defter tutmalarına imkân ve lüzum görülmevlenlerin, işletme hesabına göre defter tutulmalarına Maliye Bakanlığınca müsaade edilebilir),
6. İhtiyari olarak bilanço esasına göre defter tutmayı tercih edenler.

Not: Bu kriterlerin altında kalanlar ile yeni işe başlayan tüccarlar (yıllık iş hacimlerine göre sınıflandırılınca kadar) İkinci Sınıf Tüccar sayılırlar.

Birinci ve İkinci Sınıf Tüccarlarda Sınıf Değişirme

II. Sınıftan I. Sınıfa Geçiş

1. Bir hesap döneminin iş hacmi yukarıda belirtilen hadlerden %20'yi aşan oranda fazla olması,
2. Arka arkaya 2 dönemin iş hacmi yukarıda belirtilen hadlere göre %20'ye kadar fazlalık göstermesi, halinde ertesi yıl 1. Sınıfa geçer.

I. Sınıftan II. Sınıfa Geçiş

3. Bir hesap döneminin iş hacmi yukarıda belirtilen hadlerden %20'yi aşan oranda düşük olması.
4. Arka arkaya üç dönemin iş hacmi yukarıda belirtilen hadlere göre %20'ye kadar düşüklük göstermesi halinde ertesi yıl 2. Sınıfa geçebilir.

BASİT USULE TABİ OLMANIN ŞARTLARI

BASİT USULE TABİ OLMANIN GENEL ŞARTLARI

1. Kendi işinde bilfiil çalışmak veya bulunmak (işinde yardımcı işçi ve çırak kullanmak, seyahat, hastalık, ihtiyarlık, askerlik, tutukluluk ve hükümlülük gibi zaruri ayrılmalar dolayısıyla geçici olarak bilfiil işinin başında bulunmamak bu şartı bozmaz).
2. İşyerleri mülkiyetinin iş sahibine ait olması halinde emsal kira bedeli, kiralanmış olması halinde yıllık kira bedeli toplamı büyükşehir belediye sınırları içinde 79.000 TL'yi, diğer yerlerde 48.000 TL'yi aşmamak;
3. Ticari, zirai veya mesleki faaliyetleri dolayısıyla gerçek usulde Gelir Vergisine tabi olmamak veya olmamış olmak.

BASİT USULE TABİ OLMANIN ÖZEL ŞARTLARI

1. Satın aldıkları malları olduğu gibi veya işledikten sonra satanların yıllık alımları tutarının 990.000 TL'yi veya yıllık satışları tutarının 1.580.000 TL'yi aşmaması,
2. 1 numaralı bentte yazılı olanların dışındaki işlerle uğraşanların bir yıl içinde elde ettikleri gayri safi iş hasılatının 480.000 TL'yi lirayı aşmaması,
3. 1 ve 2 numaralı bentlerde yazılı işlerin birlikte yapılması halinde, yıllık satış tutarı ile iş hasılatı toplamının 990.000 TL'yi aşmaması.

Gerçek Usulden Basit Usule Geçiş

Basit usule tabi olmanın genel şartlarını topluca taşıyan ve arka arkaya son iki yıl alış, satış ve/veya hâsılat tutarlarının her biri özel şartlarda yazılı hadlerden (GVK md.48) düşük olan gerçek usule tabi mükellefler, bu şartın gerçekleşmesini izleyen yılın ocak ayı içinde yazılı olarak bağlı bulundukları vergi dairesine başvurmaları halinde basit usule geçebilmektedirler.

Basit Usule Tabi Mükelleflerde Gün Sonunda Toplu Belge Düzenleme Uygulaması

329 Seri no'lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinin 5. maddesinde "Basit usule tabi mükelleflerle ilgili 6/12/1998 tarihli ve 23545 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No: 215) ile getirilen, belge vermedikleri günlük hasılatları için gün sonunda tek bir fatura düzenlenmesine ilişkin uygulamanın, 31/12/2025 tarihine kadar devam etmesi Vergi Usul Kanununun mükerrer 257 nci maddesinin Bakanlığımıza verdiği yetkiye istinaden uygun görülmüştür." denilerek ilgili uygulama 31/12/2025 tarihine kadar uzatılmıştır

YILLIK BEYANNAMEYE DAHİL EDİLMEMEYECİK KAZANÇ VE İRATLAR

1. Tam mükellefiyette;
 - a) Gerçek usulde vergilendirilmeyen zirai kazançlar ile istisna hadleri içinde kalan kazanç ve iratlar.
 - b) Tek işverenden elde edilen ve tevkif suretiyle vergilendirilmiş 2024 yılı için 4.300.000 TL'ye kadar ücretler. (Birden fazla işverenden ücret almakla beraber, birden sonraki işverenden aldıkları ücretlerinin toplamı, 103. maddede yazılı tarifenin ikinci gelir diliminde yer alan tutarı (2024 yılı için 230.000 TL, 2025 yılı için 330.000 TL) aşmayan mükelleflerin, tamamı tevkif suretiyle vergilendirilmiş ücretleri).

c) Vergiye tâbi gelir toplamının [yukarıda belirtilenler hariç] 103. maddede yazılı tarifenin ikinci gelir diliminde yer alan tutarı (2024 yılı için 230.000 TL, 2025 yılı için 330.000 TL) aşmaması koşuluyla, Türkiye'de tevkifata tâbi tutulmuş olan; birden fazla işverenden elde edilen ücretler, menkul sermaye iratları ve gayrimenkul sermaye iratları.

d) Bir takvim yılı içinde elde edilen ve toplamı (2024 yılı için 13.000 TL, 2025 yılı için 18.000 TL) aşmayan, tevkifata ve istisna uygulamasına konu olmayan gayrimenkul ve menkul sermaye iratları.

e) Vergisi tevkif yoluyla kesilmiş menkul sermaye iratlarından, tutarı ne olursa olsun

-Repo gelirleri ve Mevduat faizleri,

-Faizsiz olarak kredi verenlere ödenen kar payları,

-Kar ve zarar ortaklığı belgesi karşılığı ödenen kar payları,

-Katılım Bankalarının kar ve zarar katılma hesabı karşılığında ödenen kar payları.

2. Dar mükellefiyette, tamamı Türkiye'de tevkif suretiyle vergilendirilmiş olan; Ücretler, serbest meslek kazançları, menkul ve gayrimenkul sermaye iratları ile diğer kazanç ve iratlar.

KURUMLAR VERGİSİ

KURUMLAR VERGİSİ İLE İLGİLİ BAZI ORANLAR

Kurumlar vergisi oranı (Geçici vergi oranı dahil)- %25

Banka ve finans kurumları için KV oranı- %30

Not: 1. İhracat yapan kurumların bu faaliyetlerinden elde edilen kazançlar için KV oranı 5 puan indirilir.

2. Üretim yapan kurumların bu faaliyetlerinden elde edilen kazançlar için KV oranı 1 puan indirilir.

Yabancı ulaştırma kurumlarında kurum kazancının tespitinde kullanılan gelir oranları;

- Deniz ulaştırmaları için hasılatlarının %15'i

- Kara ulaştırmaları için hasılatlarının %12'si

- Hava ulaştırmaları için hasılatlarının %5'i

KURUMLAR VERGİSİ ORANLARI

Yıllar	Kurumlar Vergisi	Geçici Vergi
2018- 2020	22	22
2021	25	25
2022	23	23
2023- 2024	25	25
2025	25	25

KATMA DEĞER VERGİSİ

KATMA DEĞER VERGİSİ ORANLARI (KDVK, Md. 28)

GENEL ORAN: %20 (Ekli listelerde ismen yer almayan Mal ve Hizmetlerin tesliminde alınacak KDV oranı %20'dir.)

NOT: 13.02.2022 tarihli Resmî Gazete 'de yayımlanan "5189 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı" ile, mal ve hizmetlere uygulanacak KDV oranlarının belirlendiği 2007/13033 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı (BKK)'da değişiklik yapılarak ÖTV'ye tabi olanlar hariç olmak üzere tüm gıda ürünlerinin KDV oranı %1'e indirilmiştir. Bu ürünlerde toptan ya da perakende satış fark etmeksizin %1 KDV oranı uygulanacaktır.

Yayımlanan Karar ile "Mal ve Hizmetlere Uygulanacak Katma Değer Vergisi Oranlarının Tespitine İlişkin Karar" da yapılan değişikliklerle; et, balık, çay, kahve, peynir, şeker, süt, su, meyve, kuruyemiş gibi temel gıda ürünlerindeki KDV oranı %10'dan, %1'e indirildi.

1) KDV oranlarını düzenleyen (I) ve (II) sayılı oran listelerinde yapılan değişikliklerle, KDV oranları %1'e indirilmiş olan ürünler ana başlıkları ile aşağıdaki gibidir:

- Canlı küçük ve büyükbaş hayvanlar, kümes ve av hayvanları;
- Balıklar ve diğer deniz ürünleri;
- Süt, krema, tereyağı, peynir; kuş ve kümes hayvanlarının yumurtaları, bal;
- Patates, domates, soğan ve diğer sebzeler, baklagiller;
- Meyveler;
- Kahve, çay ve benzerleri;
- Buğday, çavdar, arpa, yulaf, mısır, pirinç ve benzeri hububatlar;
- Buğday ve hububat unları, irmikler, patates unu, malt, nişasta;
- İnsan gıdası olarak kullanılmaya elverişli yağlar;
- Et, sakatat vb. üretilmiş soslar ve bunlardan yapılan ürünleri;
- Şeker ve şeker mamulleri;
- Kakao, çikolata ve bunların mamulleri;
- Makarna, ekmek, pasta, kek, bisküvi, baklava, kadayıf, kurabiye ve diğer tatlılar;
- Turşu ve konserveler, reçeller, jöleler, marmelatlar;
- Mayalar, kabartma tozları; soslar, çorbalar, et suları, dondurma vb.;
- Tabi ve mineral sular;
- Sofra tuzu ve diğer tuzlar.

2) Gıda ürünü olarak tanımlanmış olmakla beraber Özel Tüketim Vergisi'ne tabi olan meyve suları, aromalı sular, sade ve meyveli gazozlar, kolalı içecekler, alkolsüz bira ve havyar için KDV oranı %10 olarak uygulanmaya devam edecektir.

3) %1 KDV oranı, kapsama giren ürünlerin hem yurtiçindeki tüm safhalardaki (toptan, perakende, vb.) teslimlerinde ve hem de ithalatta da uygulanacaktır.

4) %1 KDV oranı sadece emtia teslimlerine uygulanacağından, lokanta, restoran, kafeterya, pastane, çay bahçesi, kebabçı ve benzeri yerlerde sunulan hizmetlerde KDV oranı daha önce de olduğu gibi %10 olup, bu yerlerde yapılan hizmet satışlarına %1 oranı uygulanmayacaktır.

(I) SAYILI LİSTE: %1

1- Kuru üzüm, kuru incir, kuru kayısı, ceviz, fındık, antep fıstığı, çam fıstığı, yer fıstığı, kestane, leblebi, ayçiçeği çekirdeği, kabak çekirdeği,

2- a) Mazı, palamut, kendir tohumu, kanola (kolza), kitle,

b) Meyan kökü, meyan balı, meyan hılasası, çöven, sumak yaprağı, defne yaprağı, ıhlamur, kekik, adaçayı, mahlep, kimyon, susam, anason, haşhaş tohumu, rezene tohumu, süpürge teli

ve tohumu ile bunlardan mamul süpürgeler, kapari (kebere), harnup (keçiboynuzu), harnup çekirdeği, zerdali çekirdeği, kayısı çekirdeği, kişniş, acıbadem, kuzu göbeği mantar, şeker pancarı

3- Buğday, bulgur, arpa, mısır, yulaf, çavdar, darı, çeltik, pirinç, soya, kuru fasulye, kuru barbunya, kuru bakla, nohut, mercimek, patates, kuru soğan, sarımsak, zeytin, zeytinyağı, küçük ve büyükbaş hayvanlar (arılar dahil), etler ve yenilen sakatatları (kümes hayvanları hariç), tavuk yumurtaları,

4- Buğday unu, yufka, ekmek (buğday unu, kepek, su, tuz, maya, şeker, enzimler, enzim kaynağı olarak malt unu, vitalgluten ve Türk Gıda Kodeksine göre izin verilen katkı maddeleri ile toplamda %5 oranını geçmemek kaydıyla çeşni maddeleri, diğer tahıllar, soya unu, baklagil unları, yağ, süt, süt ürünleri, bitkisel lif ve benzeri maddeler ilave edilmek suretiyle imal edilen ekmekler),

5- Buğday, arpa, mısır, çeltik, fasulye, yer fıstığı, ayçiçeği, soya, şeker pancarı, patates, pamuk, nohut, yonca, korunga, adi ve diğer fiğler, sorgum, sudan otu ve sorgum-sudan melezinin sertifikalı tohumlukları ile sertifikalı meyve fidanları,

6- İlgili mevzuata göre toptancı hallerinde faaliyette bulunanlara yapılan taze meyve ve sebze (mamulleri hariç) teslimleri, toptancı halleri ve su ürünleri toptan satış yerlerinde faaliyette bulunanlara yapılan balık teslimleri ile bu malların bunlar tarafından gerçek usule tabi katma değer vergisi mükelleflerine teslimi,

7- Suni dölleme için dondurulmuş hayvan spermaları,

8- Gazete ve dergiler (Bu yayınların elektronik ortamda satışı, elektronik gazete ve dergi okuyucu, tablet ve benzerlerinin teslimi ile 21/6/1927 tarihli ve 1117 sayılı Kanun hükümlerine göre poşetlenerek satılanların tesliminde, bu Kararın 1 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen vergi oranı uygulanır.)

9- Aşağıda tanımları yapılan motorlu taşıtlardan yalnız "kullanılmış" olanlar, "Türk Gümrük Tarife Cetvelinin 87.03 pozisyonundaki binek otomobilleri ve esas itibarıyla insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (87.02 pozisyonuna girenler hariç) (steysin vagonlar ve yarış arabaları dahil). [(Yalnız binek otomobilleri, steysin vagonlar, yarış arabaları, arazi taşıtları, jipler, vb., motorlu karavanlar, elektrik, gaz, güneş enerjili vb. motorlu taşıtlar, "kar üzerinde hareket etmek için dizayn edilmiş sıkıştırma ateşlemeli veya kıvılcım ateşlemeli içten yanmalı pistonlu motorlu taşıtlar", Ambulanslar, mahkûm taşımaya mahsus arabalar, para arabaları, cenaze arabaları, itfaiye öncü arabaları gibi özel amaçla yapılmış motorlu taşıtlar hariç.] (KDV Kanununun 30/b maddesine göre binek otomobillerinin alımında yüklenilen KDV'nin indirim hakkı bulunan mükelleflerin, bu araçları tesliminde bu Kararın 1. maddesinin (a) bendinde öngörülen vergi oranı uygulanır). İkinci el motorlu kara taşıtı ticaretiyle iştigal eden mükelleflerce bu Kararın birinci maddesinin (a) bendinde belirtilen vergi oranı uygulanarak satın alınan araçların tesliminde, bu araçların alımında uygulanan katma değer vergisi oranı uygulanır.)

10- Türk Gümrük Tarife Cetvelinin 2713.20.00.00.11 pozisyonunda yer alan penetrasyon asfalt (cut-back asfaltlar hariç) teslimi,

11- Net alanı 150 m2'ye kadar konut teslimleri ile belediyeler, il özel idareleri, Toplu Konut İdaresi Başkanlığı ve bunların %51 veya daha fazla hissesine ya da yönetiminde oy hakkına sahip oldukları işletmeler tarafından konut yapılmak üzere projelendirilmiş arsaların (sosyal tesisler için ayrılan bölümler dahil) net alanı 150 m2'nin altındaki konutlara isabet eden kısmı

12- Konut yapı kooperatifleri ile Darülaceze'ye yapılan inşaat taahhüt işleri,

13- Kanunla kurulmuş sosyal güvenlik kuruluşları ve belediyelere yapılan sadece net alanı 150 m2'ye kadar konutlara ilişkin inşaat taahhüt işleri, riskli yapıların bulunduğu yerlerde dönüşüm projeleri çerçevesinde taşınmaz maliklerine ait mevcut inşaat alanının bir buçuk katına kadar olan yeni inşaat alanında yapılacak olan konutlara ilişkin inşaat taahhüt işleri,

- 14- Cenaze hizmetleri,
- 15- 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 13'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi uyarınca teslimleri katma değer vergisinden istisna olan araçların, faaliyetleri kısmen veya tamamen bu araçların kiralanması veya çeşitli şekillerde işletilmesi olan mükelleflere kiralanması hizmeti.
- 16- 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 13'üncü maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi uyarınca Yatırım Teşvik Belgesi sahibi mükelleflere belge kapsamındaki makine ve teçhizatın, 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanununa göre finansal kiralama şirketleri tarafından kiralanması,
- 17- Türk Gümrük Tarife Cetvelinin 84.02-85.15 pozisyonlarında yer alan ve amortismanına tabi iktisadi kıymet niteliği taşıyan makine ve cihazların (kullanılmış olanları ile aksam, parça, aksesuar ve teferruatları hariç) finansal kiralamaya konu olmak üzere, 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanununa göre finansal kiralama şirketlerine teslimi ve bu malların finansal kiralama şirketleri tarafından KDV mükellefleri ile işlemleri KDV mükellefiyeti bulunmayan ancak kazançları bilanço esasına göre tespit edilen gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerine kiralanması ve teslimi
- 18- Kur'an-ı Kerim (Meal ve tefsir kitapları ile münhasıran Kur'an cüz, sure, ayet ve/veya meallerini içeren kitaplar dâhil) ile Tevrat, Zebur ve İncil kitapları
- 19- Yatlar, kotralar, tekneler ve gezinti gemileri,
- 20- İl özel idareleri, belediyeler ile bağlı kuruluşları ve bunların üyesi olduğu mahalli idare birliklerine, doğrudan doğruya veya dolaylı olarak, birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlası bunlara ait şirketler tarafından doğrudan sunulan Kamu İhale Kanunu'nun 62'nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde belirtilen personel çalıştırılmasına dayalı hizmetler,
- 21- "Yenilenmiş Ürünlerin Satışı Hakkında Yönetmelik" kapsamında en az bir yıl öncesine ilişkin data, ses ya da kısa mesaj kullanım trafiği bulunan kullanılmış cep telefonlarının yenilenmek ve sertifikalandırılmak kaydıyla yenileme merkezleri ve yetkili satıcılar tarafından yenilenmiş ürün garantisi verilerek teslimleri (Mükelleflerin, indirimli orana tabi işlemlerine ait iade hesabına, bu sırada teslim ettikleri mallar nedeniyle yüklendikleri vergiler dahil edilmez.)

(II) SAYILI LİSTE: %10

- 1- Kütü ve elyaf pamuk, linter pamuk, pamuk lifi döküntüleri, natürel veya tops haldeki tiftik, yün ve yapağı,
- 2- Türk Gümrük Tarife Cetvelinin 41.01 pozisyonundaki sığır ve atların, 41.02 pozisyonundaki koyun ve kuzuların, 41.03 pozisyonundaki keçi ve oğlakların (Yemen, Moğolistan ve Tibet keçi ve oğlakları hariç) ham post ve derileri,
- 3- İplikler ve iplik imali için hazırlanan her nevi filamentler, lifler, vb. (Pamuktan, yünden, tiftikten, hayvan kıllarından, ipekten, sentetikten, suni maddelerden, dokumaya elverişli her nevi maddelerden veya bunların karışımlarından elde edilenler.),
- 4- Pamuklu, yünlü, ipekli, sentetik, suni veya bunların karışımlarından örme dahil her nevi mensucat (pamuk, keten, ipek, sentetik, suni, kauçuk iplik, lif ve benzerleriyle, hayvan kıllarıyla, dokumaya elverişli maddelerle veya bunların karışımları ile birlikte; el tezgahlarında veya diğer şekillerde dokunsun dokunmasın, ağartılmış, boyanmış, baskılı vb. şekillerde olsun olmasın), emdirilmiş, sıvanmış, kaplanmış veya lamine edilmiş dokumaya elverişli mensucat, dokunmamış mensucat, vatka, keçe ile her nevi dantela, kordela, kordon ve işlemler,
- 5- Yukarıdaki 4 numaralı sırada yazılı mensucat, vatka, keçe ve dantela, kordela, kordon ve işlemlerden mamul; iç ve dış giyim eşyası (şapka, kravat, kaşkol, şal, eşarp, kemer, çorap, eldiven vb. dahil), omuz vatkası, astar, apolet, ilikleme tertibatı, cep, kol, yaka, rozet ve firfir ile bunların benzerleri, havlu, bornoz, perde, çarşaf, yastık, yorgan, battaniye, uyku tulumu, her

türlü kılıf ve örtüler ile bunların benzeri ev tekstil ürünleri (taşıtlarda kullanılanlar dahil) (yataklar hariç) ile kıymetli taş ve madenler hariç her nevi maddeden mamul fermuar, çıtçı, düğme, kopça, boncuk ve benzerleri,

6- a) İşlenmiş post, deri ve köseleler ile bunların taklitleri ve bunlardan mamul giyim eşyası (şapka, kemer, kravat, eldiven ve benzerleri dahil),

b) Yalnız sığırların (bufalo dahil) tabaklanmış ve apelenmiş kürkleri,

7- Her nevi maddeden mamul ayakkabı, terlik, çizme ve benzerleri,

8- Her nevi maddeden mamul çanta, bavul, valiz ve benzerleri,

9- Halılar ve diğer dokumaya elverişli maddelerden yer kaplamaları,

10- Fason olarak yapılan tekstil, konfeksiyon, deri ve saya işleri,

11- 3100 sayılı Katma Değer Vergisi Mükelleflerinin Ödeme Kaydedici Cihazları Kullanmaları Mecburiyeti Hakkında Kanun kapsamına giren ödeme kaydedici cihaz teslimleri,

12- 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu ile Karayolları Trafik Yönetmeliğinin 64'üncü maddesine göre otobüs, kamyon ve çekici türü taşıtlarda bulundurulması ve kullanılması zorunlu olan takograf cihazı teslimleri,

13- Türk Gümrük Tarife Cetvelinin 4801.00 pozisyonunda yer alan gazete kâğıdı (rulo veya tabaka halinde) ile 48.02 pozisyonunda yer alan baskı ve yazı kağıtlarının teslimi,

14- Kitap ve benzeri yayınlar (21/6/1927 tarihli ve 1117 sayılı Kanun hükümlerine göre poşetlenerek satılanların tesliminde bu Kararın 1 inci maddesinin (a) bendinde öngörülen vergi oranı uygulanır), (elektronik kitap (e-kitap) ve benzeri yayınların elektronik ortamda satışı (elektronik kitap okuyucu, tablet ve benzerleri hariç), kurşun kalem, boya kalemleri, sulu boya ve pastel boyalar, okul defterleri, silgi, kalemıraş, cetvel, pergel, gönye, iletke,

15- Üniversite ve yüksekokullar ile 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu, 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu ve 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname kapsamında verilen eğitim ve öğretim hizmetleri, "Okul Servis Araçları Hizmet Yönetmeliği" kapsamında verilen öğrenci taşıma servis hizmetleri ile "Özel Öğrenci Yurtları Yönetmeliği" hükümlerine tabi yurtlarda verilen hizmetler,

16- Sinema, tiyatro, opera, operet, bale, müze giriş ücretleri,

17- İnsan gıdası olarak kullanılan mamalar, insan ve hayvan sağlığı için kullanılan antiserumlar, immunglobulinler, kan ve kan komponentleri ile kan ürünleri, aşılar,

18- Sağlık Bakanlığı tarafından ruhsatlandırılan veya ithaline izin verilen beşerî tıbbi ürünler, bu ürünlerin terkinde bulunan etkin maddeler ve etkin madde üretiminde kullanılan hammaddeler,

19- Biyolojik mücadelede kullanılan parazit ve predatörler ile Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından zirai mücadelede kullanılmak üzere ruhsatlandırılan bitki koruma ürünleri bu ürünlerin terkinde bulunan aktif maddeler ve aktif madde üretiminde kullanılan hammaddeler,

20- Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından ruhsatlandırılan veteriner ispençiyari ve tıbbi müstahzarlar (veteriner kozmetikleri hariç), bu ürünlerin terkinde bulunan etkin maddeler ve bu etkin maddelerin üretiminde kullanılan hammaddeler,

21- İlgili Bakanlıklar ya da kanunlarla izin verilen gerçek veya tüzel kişiler tarafından yerine getirilen insan veya hayvan sağlığına yönelik koruyucu hekimlik, teşhis, tedavi ve rehabilitasyon hizmetleri (hayvan ırkının ıslahına yönelik hizmetler dahil), ile bu hizmetleri ifa edenlere hekimlerce veya hekimler vasıtasıyla verilen hizmetler, ambulans hizmetleri,

22- Sağlık Bakanlığı tarafından yayımlanan "Tıbbi Cihaz Yönetmeliği" ve "İn Vitro Tanı Amaçlı Tıbbi Cihaz Yönetmeliği" hükümlerine tabi olan cihazların teslimi ile bunların kiralanması hizmetleri,

23- Mülga

24- Gazino, bar, dans salonu, diskotek, pavyon, taverna, birahane, kokteyl salonu ve benzeri yerler hariç olmak üzere kahvehane, kır kahvesi, çay bahçesi, çay ocağı, kıraathane, kafeterya, pastane, ayakta yemek yenilen yerler, yemeği pakette satan veya diğer şekillerde yemek hizmeti sunan yerler, lokanta, içkili lokanta, kebabçı ve benzeri yerlerde verilen hizmetler (bu yerlerde verilen hizmetlerin alkollü içeceklerle isabet eden kısmı hariç),

25- Otel, motel, pansiyon, tatil köyü ve benzeri konaklama tesislerinde sunulan geceleme hizmeti (1618 sayılı Kanun hükümlerine göre Kültür ve Turizm Bakanlığında işletme belgesi almış seyahat acenteleri tarafından müşteriye aktarılan geceleme hizmet tutarı ve bu hizmete ilişkin aracılık bedellerine de konaklama tesislerinde verilen geceleme hizmetlerinin ait olduğu oran uygulanır. Ancak geceleme hizmeti kapsamında verilmesi ve geceleme bedeline dahil edilmesi mutata olan diğer hizmetler bu sıra kapsamında yer almakla birlikte bu şekilde belirlenen geceleme bedeli içinde sunulan alkollü içeceklerle ilişkin yüklenilen katma değer vergisi tutarları, hizmeti sunanlar tarafından indirim konusu yapılamaz.)

26- Yaşlı, sakat ve düşkünler için bakım ve huzurevleri ile yetimhanelerde verilen hizmetler,

27- Belediyeler veya bunların iktisadi işletmeleri tarafından verilen atık su hizmetleri

28- Türk Gümrük Tarife Cetvelinin 84.24 – 87.16 GTİP numaralarında yer alan; Tarıma ve bahçeciliğe ait olan, Püskürtme cihazları, Zirai traktörler için hidrolik kaldırıcılar, Pulluklar, Ekim ve dikim makinaları, Diskli tırmıklar, Gübreleme makina ve cihazları, Çayır biçme makinaları, Biçer döverler, diğer harman makina ve cihazları, Hasat makinaları, Zirai aksam ve parçalar, Süt sağma makinaları, diğer zirai makina ve cihazlar, Traktörler.

29- Türk Gümrük Tarife Cetvelinin 84.29 – 84.59 GTİP numaralarında yer alan; Paletli ekskavatörler, Örgü makinaları, dikiş-trikotaj vb. makinaları, Ev tipi dikiş makinaları, diğer dikiş makinaları, Torna tezgâhları, Metal işlemeye mahsus diğer takım tezgâhları.

30- Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yaptırılması Hakkında Kanuna göre yap-işlet-devret modeli çerçevesinde yaptırılan köprülerin ve denizaltı karayolu tünellerin geçiş ücretleri

31- Türk Gümrük Tarife Cetvelinin 2711.19.00.00.11 gümrük tarife istatistik pozisyon numarasında yer alan Sıvılaştırılmış Petrol Gazı (L.P.G.)'nin, motorlu taşıtlarda yakıt olarak kullanılacak olanları (otogaz) hariç olmak üzere Enerji Piyasası Düzenleme Kurumundan "LPG Dağıtıcı Lisansını haiz olanlarca teslimi ile bunlardan satın alanların sonraki safhalardaki teslimi,

32- Adli yardım kapsamında verilen avukatlık hizmetleri ile aile mahkemeleri, tüketici mahkemeleri ve çocuk mahkemelerinin görev alanına giren davalar ve işler, vesayet davaları ve işleri; bu davalara bağlı kanun yolları, iş uyuşmazlıklarında dava şartı olarak arabuluculuk ile bunlara bağlı ilamlı icra takipleri kapsamında verilen avukatlık hizmetleri,

33- Türk Gümrük Tarife Cetvelinin 9401.30 ile 9404.29 arasında belirtilen her türlü mobilya, koltuk ve sandalye teslimleri,

34- Mesken ve tarımsal sulama abone gruplarına yapılan elektrik teslimleri,

35- Konutların net alanının 150 m²'ye kadar olan kısmı,

36- Arsa ve arazi teslimleri,

37- Diş fırçası ve macunu, diş iplikleri

38- Hijyenik havlular ve tamponlar, bebek bezleri ve benzeri hijyenik eşya (hangi maddeden olursa olsun).

İNDİRİMLİ ORANA TABİ İŞLEMLERDE KDV İADE SINIRI

Yıllar	İade Sınırı	Yıllar	İade Sınırı
2020	17.300	2023	57.300
2021	18.900	2024	90.800
2022	25.700	2025	130.700

VERGİ USUL KANUNU

Konu		Miktar/Oran
Bilanço hesabı esasına göre defter tutma hadleri		
1. Yıllık alımların tutarı		2.000.000 TL
2. Yıllık satışların tutarı		2.800.000 TL
3. Gayrisafi iş hasılatı		990.000 TL
4. İş hasılatının beş katı ile yıllık satış tutarı toplamı		2.000.000 TL
Fatura kullanma mecburiyetinin alt sınırı (KDV Dahil)		9.900 TL
Ödeme kaydedici cihaz ve Perakende satış fişleri düzenleme üst sınırı (KDV Dahil)		9.900 TL
Tarhiyat öncesi ve Tarhiyat sonrası uzlaşmaya konu edilebilecek Usulsüzlük ve Özel Usulsüzlük cezaları sınırı		33.000 TL
En az ceza haddi	Damga vergisinde	120 TL
	Diğer vergilerde	240 TL
Gecikme Zammı, GF, PZ ve İZ oranı		Aylık-%4,50
Tecil faizi oranı		Yıllık- %48

GENEL USULSÜZLÜK CEZALARI		
Mükellef Grupları	I. Derecede	II. Derecede
Sermaye Şirketleri	28.000 TL	14.000 TL
I. Sınıf Tüccarlar ve Serbest Meslek Erbabı	14.000 TL	7.000 TL
II. Sınıf Tüccarlar	7.000 TL	5.000 TL
Yukarıdakiler dışında Gelir Vergisi beyanında bulunanlar	5.000 TL	3.200 TL
Kazancı Basit Usulde Tespit Edilenler	3.200 TL	2.100 TL
Gelir Vergisinden Muaf Esnaf	2.100 TL	1.400 TL

ÖZEL USULSÜZLÜK CEZALARI	
Elektronik olarak düzenlenenler dahil Fatura, Gider Pusulası, Müstahsil Makbuzu, Serbest Meslek Makbuzu verilmemesi, alınmaması veya eksik düzenlenmesi halinde her bir belge için 1. Tespitte- 14.000 TL'den az olmamak üzere, bu belgelerde yazılması gereken meblağ veya meblağ farkının	%10'u
2. Tespitte- 28.000 TL	
3. Tespitte- 43.000 TL	
4. Tespitte- 57.000 TL	
5. Tespitte- 70.000 TL	
6. ve Sonraki Tespitler- 140.000 TL	
Not: Bir takvim yılı içinde her bir belge nevine ilişkin kesilecek cezanın toplamı 14.000.000 TL'yi geçemez.	

Elektronik olarak düzenlenenler dahil Perakende Satış Fişi, Ödeme Kaydedici Cihaz Fişi, Giriş ve Yolcu Taşıma Bileti, Sevk İrsaliyesi, Taşıma İrsaliyesi, Yolcu Listesi, Günlük Müşteri Listesi ile Bakanlıkça düzenleme zorunluluğu getirilen belgelerin düzenlenmemesi, kullanılmaması, bulundurulmaması veya gerçeğe aykırı düzenlenmesi halinde her bir belge için.....	
2. Tespitte- 28.000 TL	
3. Tespitte- 43.000 TL	14.000 TL
4. Tespitte- 57.000 TL	
5. Tespitte- 70.000 TL	
6. ve Sonraki Tespitler- 140.000 TL	
Not: Her bir belge nev'ine ilişkin olarak her bir tespit için toplam ceza 1.400.000 TL'yi ve bir takvim yılı içinde kesilecek toplam ceza ise 14.000.000 TL'yi aşamaz.	
Düz tüketiciler tarafından Fatura, Gider Pusulası, Müstahsil Makbuzu, Serbest Meslek Makbuzu, Perakende Satış Fişi, Ödeme Kaydedici Cihaz Fişi ve Biletleri almaması Not: Bir yıl içinde kesilecek toplam ceza 70.000 TL'yi geçemez.	7.000 TL
Hazine ve Maliye Bakanlığınca tutulma ve günü gününe kaydedilme mecburiyeti getirilen defterlerin, bulundurulmaması, günü gününe kayıt yapılmaması, yetkililere ibraz edilmemesi ile levha bulundurma ve asma mecburiyetine uyulmaması	2.400 TL
Belge basımı ile ilgili bildirim görevini tamamen veya kısmen yerine getirmeyen matbaa işletmecilerine	9.400 TL
Not: Bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası 1.800.000 TL'yi aşamaz.	
Hazine ve Maliye Bakanlığının özel işaretli görevlisinin ikazına rağmen durmayan aracın sahibi adına	21.000 TL
YMM tasdik raporunun süresinde ibraz edilmemesi durumunda, yararlanılması tasdik raporunun ibrazına bağlanan tutarın	
Not: Bu bent uyarınca kesilecek özel usulsüzlük cezası 330.000 TL'den az ve 3.300.000 TL'den fazla olamaz.	%5'i
Elektronik tebligat sistemi adresi edinilmemesi halinde ceza;	
1- I. sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında ...	9.900 TL
2- II. sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile basit usule tabi olanlar hakkında	4.800 TL
3- Yukarıda yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	2.500 TL
Bilgi vermekten çekenler, ibraz mecburiyetine uymayanlar ile Bakanlığın getirdiği düzenlemelere uymayanlar için cezalar;	
1- I. sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	28.000 TL
2- II. sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile basit usule tabi olanlar hakkında	14.000 TL
3- Yukarıda yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	7.000 TL

VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ

VERASET VE İNTİKAL VERGİSİNDEN İSTİSNA HADLERİ				
	2022	2023	2024	2025
Füruğ ve eşten her birine isabet eden miras hissesinde	455.635 TL	1.015.747 TL	1.609.552 TL	2.316.628 TL
Füruğ yoksa eşe isabet eden miras hissesinde	911.830 TL	2.032.742 TL	3.221.082 TL	4.636.103 TL
İvazsız suretle meydana gelen intikallerde	10.491 TL	23.387 TL	37.059 TL	53.339 TL
Yarışma v.b.'lerde Kazanılan ikramiyelerde	10.491 TL	23.387 TL	37.059 TL	53.339 TL

VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ ORANLARI		
Matrah	Veraset yoluyla intikallerde	İvazsız intikallerde
İlk 2.400.000 TL için	%1	%10
Sonra gelen 5.700.000 TL için	%3	%15
Sonra gelen 12.000.000 TL için	%5	%20
Sonra gelen 24.000.000 TL için	%7	%25
Matrahın 41.100.000 TL'yi aşan bölümü için	%10	%30

“Maliye Güçlü Ellerde”

